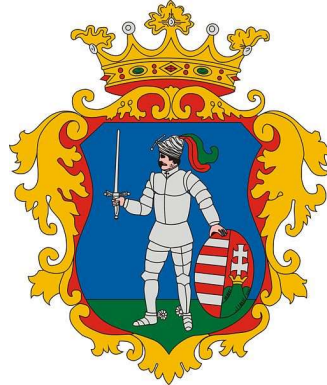

Tájékoztató
Nógrád Vármegye Közgyűlése számára
„Nógrád vármegye egészségi helyzetéről”

Készült: 2023. szeptember

Összeállította a Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya:

Feketéné Dr. Zeke Ildikó
vármegyei tisztifőorvos

Katkó Orsolya
osztályvezető

Gajdár Péter
osztályvezető

Kovácsné Dr. Varga Tünde
Hárskuti-Angyal Anikó
Jónás-Bialkó Tímea
Juhász Péterné
Lilinger Éva
Novák Renáta
Virág Julianna
Zsidai Diána

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Tartalom

<u>Tartalom</u>	2.
<u>Bevezető</u>	3.
<u>Általános és demográfiai adatok</u>	6.
<u>Nem fertőző betegségek epidemiológiája</u>	12.
<u>Összes halálozás</u>	15.
<u>Okspecifikus halálozás</u>	16.
<u>Rosszindulatú daganatok</u>	16.
<u>Keringési rendszer betegségei</u>	25.
<u>Légzőrendszer betegségei</u>	29.
<u>Emésztőrendszer betegségei</u>	36.
<u>Külső okok miatt bekövetkezett halálozás</u>	37.
<u>Fertőző betegségek epidemiológiája</u>	43.
<u>Bejelentendő fertőző betegségek</u>	43.
<u>Védőoltással megelőzhető fertőző betegségek</u>	54.
<u>COVID-19 járvány Nógrád megyei alakulása</u>	61.
<u>Egészségügyi ellátással összefüggő (nosocomiális) fertőző betegségek</u>	66.
<u>Egészségügyi ellátás</u>	69.
<u>Háziorvosi, házi gyermekorvosi, ügyeleti ellátás</u>	69.
<u>Járóbeteg ellátás</u>	82.
<u>Mentés</u>	82.
<u>Fekvőbeteg ellátás</u>	83.
<u>Ellenőrzési tevékenység</u>	88.
<u>Egészségfejlesztés</u>	106.
<u>Zárszó</u>	111.
<u>Források, Irodalom</u>	112.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Bevezető

Az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény határozza meg a kormányhivatalok népegészségügyi feladatait a lakosság egészségi állapotával kapcsolatban. A törvény alapján a kormányhivatal elemzi és nyilvánosságra hozza a lakosság egészségi állapotának alakulását és az azt veszélyeztető befolyásoló tényezőket.

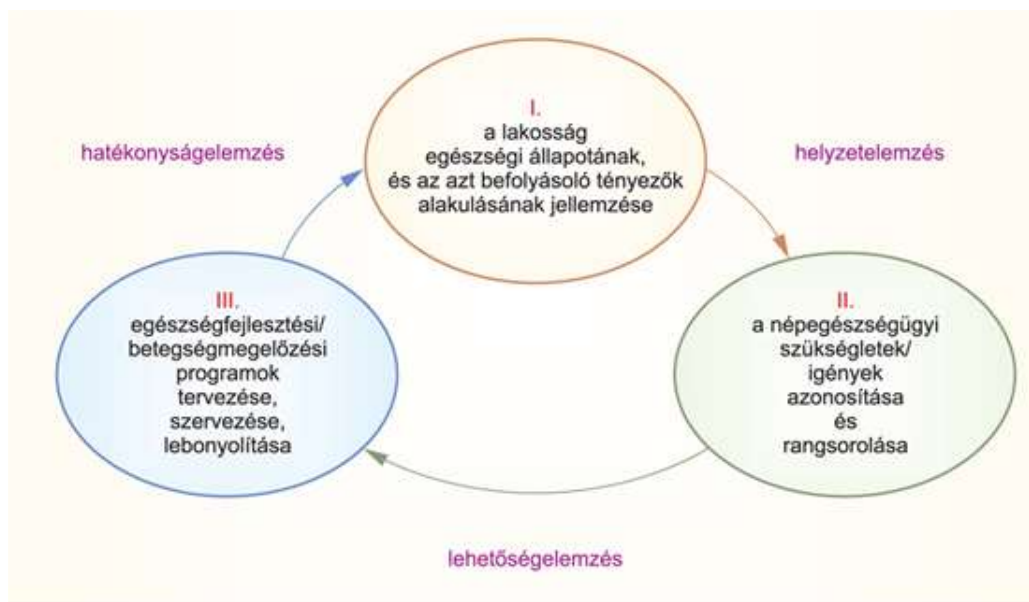
Jelen tanulmányban bemutatjuk Nógrád vármegye lakosságának egészségi állapotát, elemezzük vármegyénk demográfiai, halálozási és megbetegedési struktúráját, valamint a települési, lakóhelyi és társadalmi környezet fizikai, kémiai, biológiai tényezőinek állapotát.

Célunk, hogy tanulmányunk szükséges és fontos információkkal szolgáljon a vármegyei szakemberek és döntéshozók számára az egészségügyi és népegészségügyi döntések előkészítésében.

A népegészségügyi ciklus

Az eredményes népegészségügyi tevékenység egyszerűsített modellje egymásra épülő ciklusok sorozata. Egy cikluson belül három fázis jellegzetes logikai rendben követi egymást, s egy ciklus vége (harmadik fázisának értékelési periódusa) szükségszerűen jelenti a következő ciklus kezdetét (1. ábra).

1. ábra

Egy cikluson belül

- Az első fázis: a lakosság egészségi állapotának (és az azt befolyásoló tényezőknek) szigorú szakmai szempontok szerint elvégzett epidemiológiai elemzése, melynek értékelése a helyzetelemzés fázisa. Ebben a fázisban gyakran kerül sor egy-egy adott egészségindikátor és egészség-determináns esetében az időbeli alakulás jellemzésére, ill. annak megállapítására, hogy valamilyen vonatkoztatási értékhez viszonyítva történt-e (s ha igen milyen előjelű és mértékű) változás.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

- A második fázis: a helyzetelemzés adataira építve a problémák (s következésképp a lakosság népegészségügyi szükségletei) azonosításának és rangsorolásának fázisa.
- A harmadik fázis: az azonosított problémák megoldását/mérséklését célzó konkrét egészségfejlesztési programok tervezésének és megvalósításának fázisa.

A megvalósítás fázisa szükségszerűen kapcsolódik a program hatékonyságának elemzésével, azaz annak megállapításával, hogy a program keretében végzett népegészségügyi tevékenység eredményes-e, s ha igen, milyen mértékben. Az erre a kérdésre adott válasz döntő jelentőségű nemcsak az elvégzett (vagy folyamatban lévő) népegészségügyi tevékenység eredményességének megítéléséhez, de a további tevékenység tervezése szempontjából is.

A válaszadás szükségszerű visszacsatolást jelent a ciklus I. fázisához, hisz csak az egészségi állapotmutatók és egészségmagatartási mutatók (numerikus indikátorok) kedvező változása alapján nyilvánítható egy program eredményesnek; míg ellenkező esetben felfüggesztendőnek, vagy legalábbis módosítandónak. Így elmondható, hogy a helyzetelemzés a népegészségügyi tevékenység meghatározó eleme, hisz nélkülözhetetlen:

- a népegészségügyi problémák azonosításához, jellemzéséhez, rangsorolásához,
- az egészségcélok egzakt meghatározásához,
- a népegészségügyi programok és akciók tervezéséhez, azok hatékonyságának méréséhez, s a mindenkori szükséges módosítások megtételéhez.

Egészségdeterminánsok

Egészségdeterminánsok alatt azokat az alapvető tényezőket és hatásokat értjük, melyek az egyén, és kiterjesztett értelemben egy közösség, egészségi állapotát meghatározzák. Ismeretük nem kizárólag az egészség meghatározottságának értelmezéséhez szükséges, de a népegészségügyi intervenciók támadáspontjának meghatározásához is. Az egészségdeterminánsok kedvező befolyásolásával az egyén és a közösség egészségi állapota javítható.

Az egészségdeterminánsok legfőbb kategóriái a következők:

- **magatartási, életmódtényezők,**
- egészséges fejlődés (gyermekkor) biztosíthatósága,
- **egészségügyi szolgáltatások fejlettsége és elérhetősége,**
- genetikai (biológiai) tényezők,
- kulturális sajátosságok.
- jövedelmi támogatottság (jövedelmi viszonyok),
- társadalmi támogatottság (szociális ellátórendszer fejlettsége),
- iskolázottság,
- foglalkoztatottság és munkakörülmények (gazdasági helyzet),
- fizikai környezet,

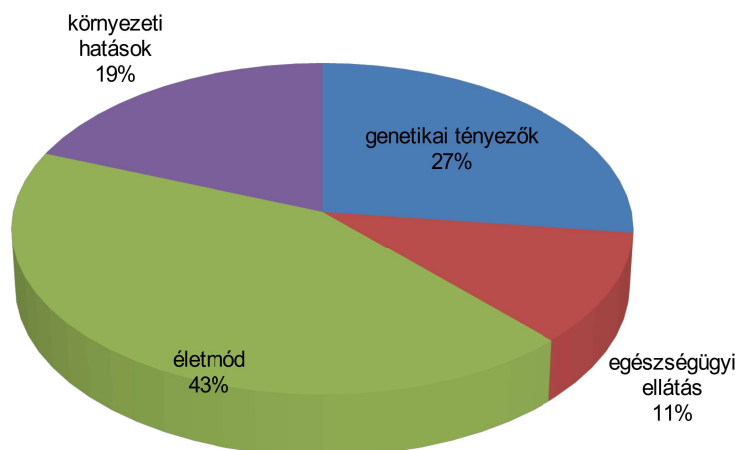
Összefoglalva állítható, hogy egészség csak akkor lehetséges, ha adottak a lehetőségek (források) az emberi szükségletek kielégítésére, s ha az élet- és munkakörülmények mentesek az egészségkárosító szennyező anyagoktól, kórokozóktól és fizikai veszélyforrásoktól.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

2. ábra

Egészséget befolyásoló tényezők WHO szerint

Az egészség meghatározásában a különböző determinánsok súlya nem azonos. Bár az egyes tényezők meghatározó szerepének súlya vitatott (és különböző közösségekben ténylegesen is eltérő lehet), általában elfogadható, hogy a genetikai tényezők kb. 15–30%-ban, az egészségügyi ellátás színvonala 10–15%-ban határozzák meg az egészségi állapotot, míg a fennmaradó **55–75%-ért a környezeti és a társadalmi-gazdasági státusszal és az iskolázottsággal szoros összefüggést mutató életmódtényezők felelősek** (2. ábra). Természetesen ez a globális becslés az egyes betegségek etiológiájának értelmezéséhez nem jelent támpontot: a betegségek kialakulásában a genetikai és a tág értelemben vett környezeti tényezők együtthatásának és változó mértékű érvényesülésének elvét ma általánosan elfogadottnak tekinthetjük.

Nógrád vármegye területi besorolása

A járások területi fejlettség alapján történő besorolása a 290/2014. (XI.26.) Kormányrendelet alapján a társadalmi és demográfiai, lakás és életkörülmények, helyi gazdasági és munkaerőpiaci, valamint infrastruktúra és környezeti mutatókból képzett komplex mutatót veszi figyelembe.

Ez alapján:

Kedvezményezett járás: azok a járások, amelynek komplex mutatója kisebb, mint az összes járás komplex mutatójának átlaga, tehát 46,79 alatti. Az összes 199 járásból 109 járás tartozik ide, többek között **Nógrád vármegye mind a hat járása**.

Fejlesztendő járás: a kedvezményezett járásokon belül azok a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező járások, amelyekben az ország lakónépességének 15%-a él.

Komplex programmal fejlesztendő járás: a kedvezményezett járásokon belül azok a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező járások, amelyekben az ország lakónépességének 10%-a él (Nógrád vármegye esetében **Szécsény járás**).

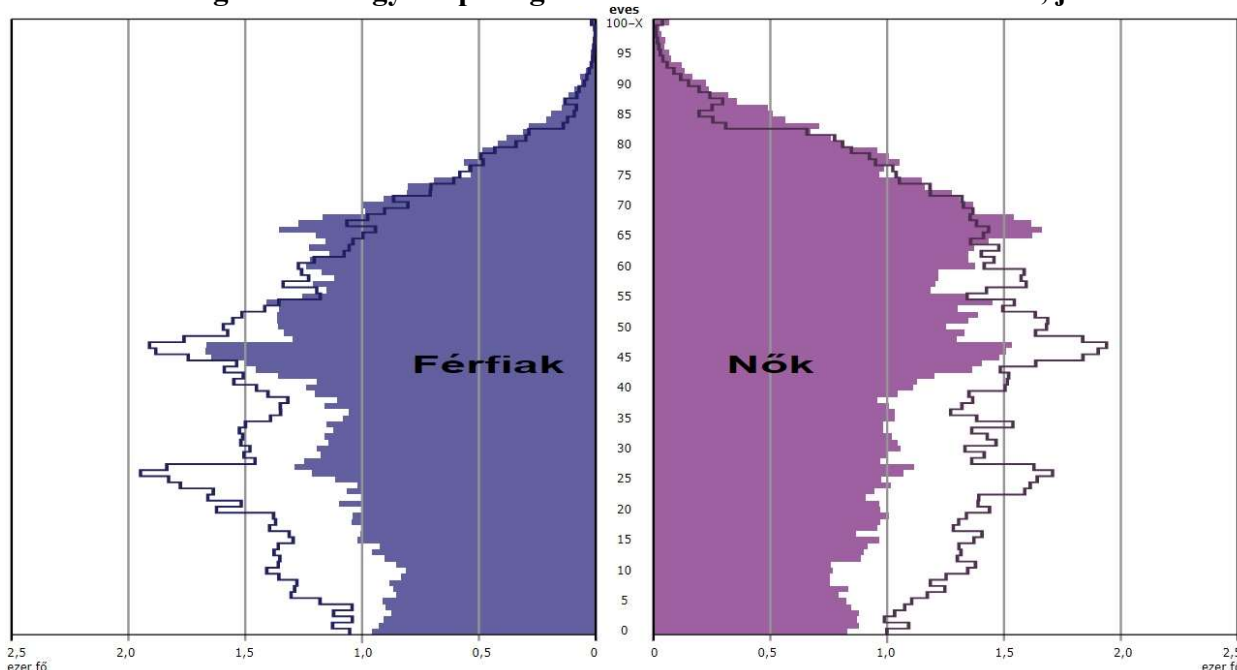
NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

I. Általános és demográfiai adatok

Az adatok a Magyar statisztikai évkönyv és a Területi statisztikai évkönyv kiadványok 2021. év egészére vonatkozó állományából származnak, ahol ettől eltérő időpont/időszak jellemzőit használtuk fel, azt a szövegben és az ábrán jelöltük.

Nógrád vármegye **lakosainak száma** 2022.01.01-én 185 649 fő volt, népsűrűsége: 73,0 fő/km². A **településszerkezetben** alapvető változás nem történt, a megyére továbbra is a kis lélekszámú falvak a jellemzőek. A lakónépesség **koreloszlását** mutatja a korfa, melyet a 2002. évi (népesség: 220 600 fő) korfával összehasonlítva jól látható a népesség összetételének változása, a lakosság számának csökkenése és öregedése. (3. ábra).

3. ábra: Nógrád vármegye népességének száma nemek és életkor szerint, január 1.

* Az ábra körvonalas része a 2002. január 1-jei, a színes része pedig a 2022. január 1-jei eredményeket tükrözi.

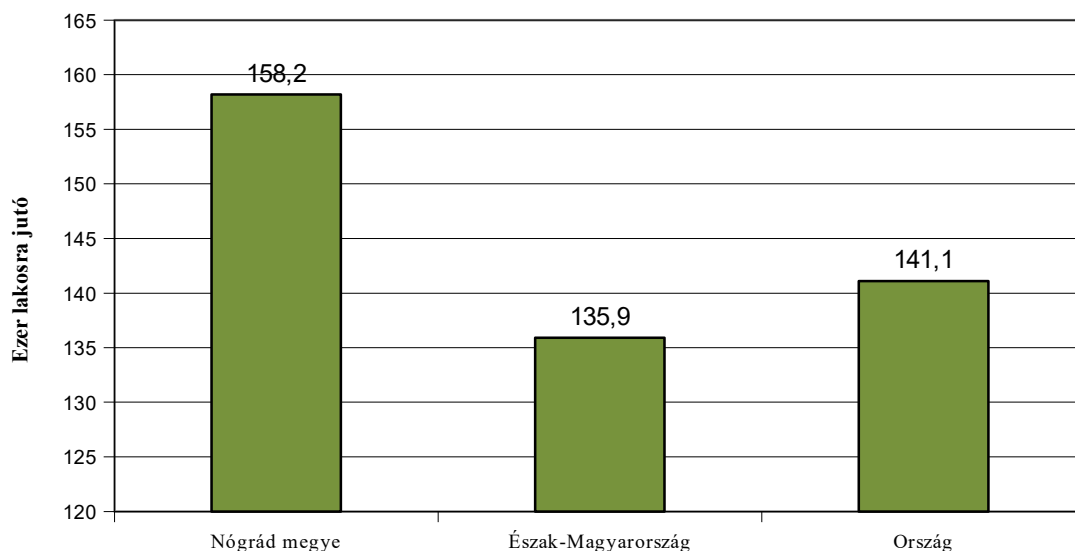
A népesség **öregedési indexe** (az időskorú népesség aránya a gyermekkorú népességhez viszonyítva) jól mutatja a népesség előregedését, ami a vármegyében az egyik legsúlyosabb probléma. Nógrád vármegye öregedési indexe 2022-ben **158,2%**, azaz 100 fő 14 év alatti lakosra 158,2 fő 65 év feletti lakos jut, ami messze meghaladja mind az országos, mind pedig az Észak-Magyarországi régió indexét és folyamatosan emelkedik. (4. ábra)

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

4. ábra

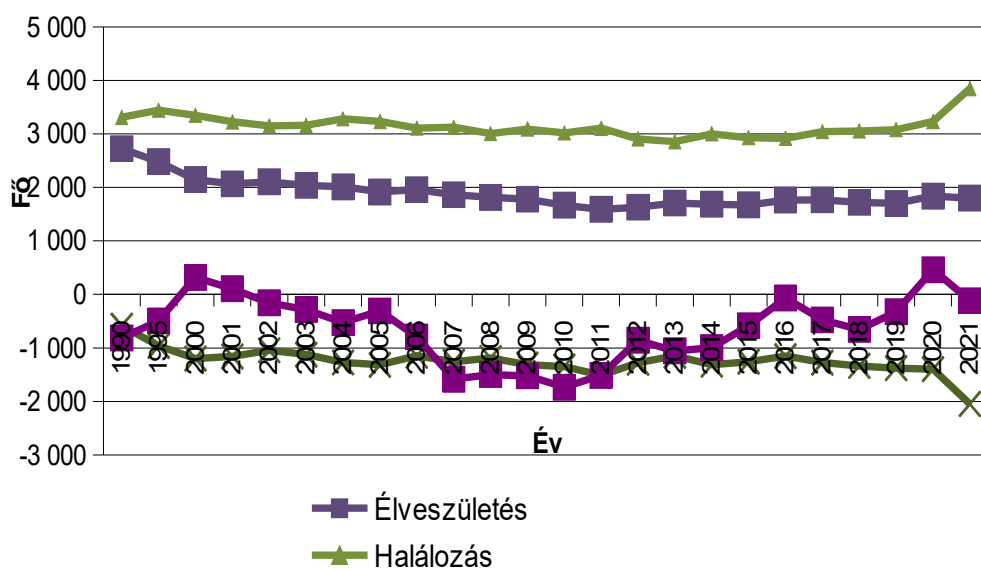
Öregedési index 2022

A vármegye lakosságára a **természetes fogyás** jellemző, az emelkedő halálozást, a stagnáló élveszületést 2021-ben az elvándorlásra utaló negatív **belföldi vándorlási különbözet** sem enyhíti (-0,6 fő/1000 lakos). A lakónépesség számának kedvezőtlen irányú változása (5. ábra) – az utolsó 20 év adatai alapján – a hazai átlagot meghaladta.

5. ábra

Népmozgalmi adatok Nógrád megyében

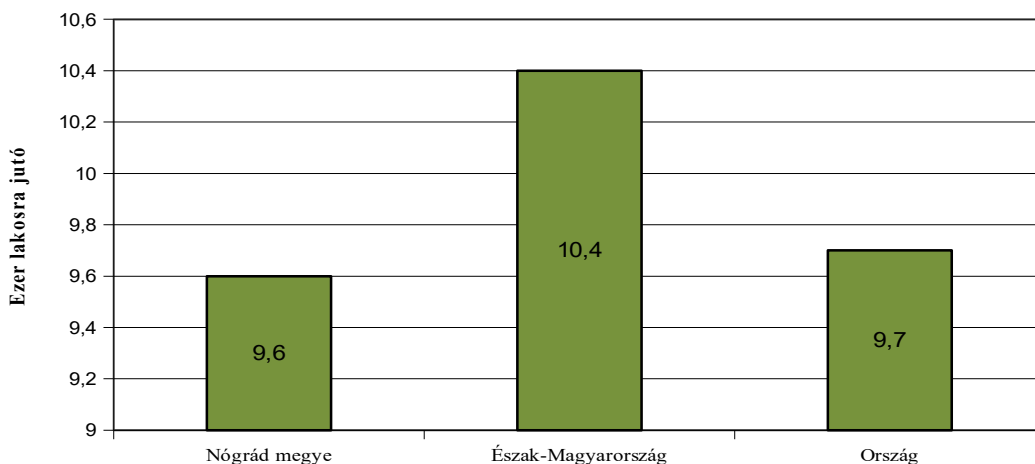

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az alapvető népmozgalmi mutatók közül az **élveszületési** arány enyhén csökkent az előző évhez viszonyítva (9,6 fő/1000 lakos), így az országos (9,7/1000 fő) és a regionális (10,4/1000) átlag alatt van (6. ábra).

6. ábra

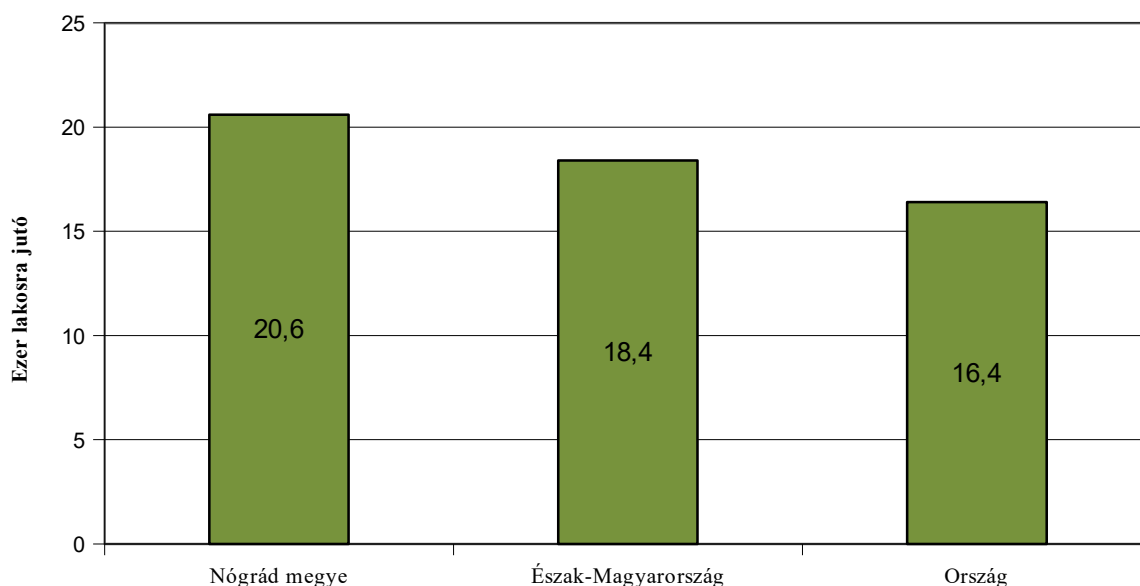
Élveszületési arány 2021

A halálozás a korábbi évekhez képest ismét növekedést mutat vármegyénkben, és az 1000 főre számolt **halálozási arányszám** értéke (20,6 fő/1000) **kedvezőtlenebb a régiós (18,4/1000) és a hazai átlagnál is (16,4 fő/1000 lakos)** (7. ábra).

7. ábra

Halálozási arány 2021

Számszerűen jellemezve az élveszületéseket (1800 fő) és a halálozásokat (3847 fő) a természetes fogyás vármegyei szinten **2047 lakos elvesztését jelentette** 2021-ben. A halálozási adatok értelmezésénél figyelemmel kell lennünk a COVID-19 pandémiára, mely mind országosan, mind vármegyénkben sok áldozatot követelt.

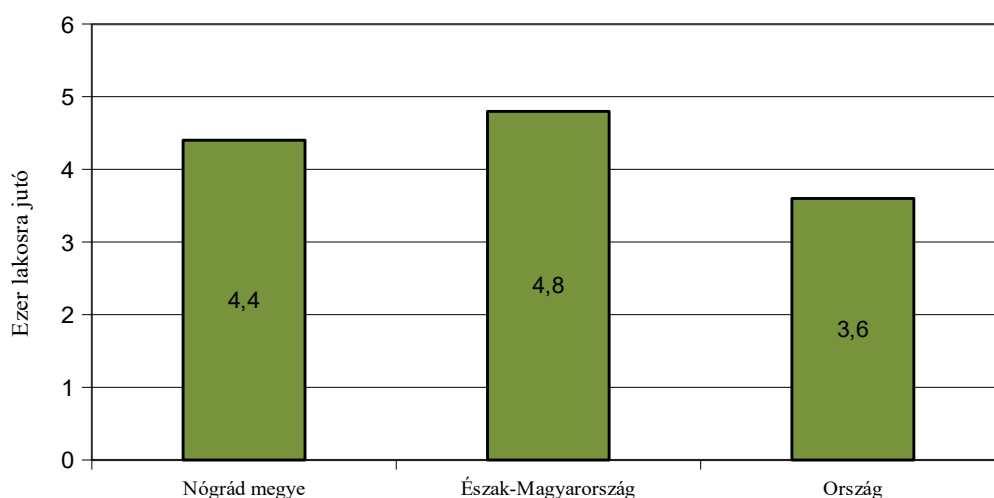

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A **csecsemőhalandóságot** (ezer élveszülöttre jutó 1 éven aluli meghalt) klasszikusan az egészségügyi ellátórendszer egyik minőségi indikátorának tekintik. Az értékelésénél fontos kiemelni, hogy számos anyai és területi tényező (iskolázottság, káros szenvedély, szocio-gazdasági faktor) is igen jelentősen befolyásolhatja az eredményeket. Nógrád vármegye csecsemőhalandósága 2021-ben 4,4 ezrelék volt, ami az előző évhez képest emelkedett. A vármegyei érték a régiósnál kedvezőbb, még az országos értéknél kedvezőtlenebb.

8. ábra

Csecsemőhalálózási arány 2021

9. ábra

Csecsemőhalandóság évenkénti alakulása

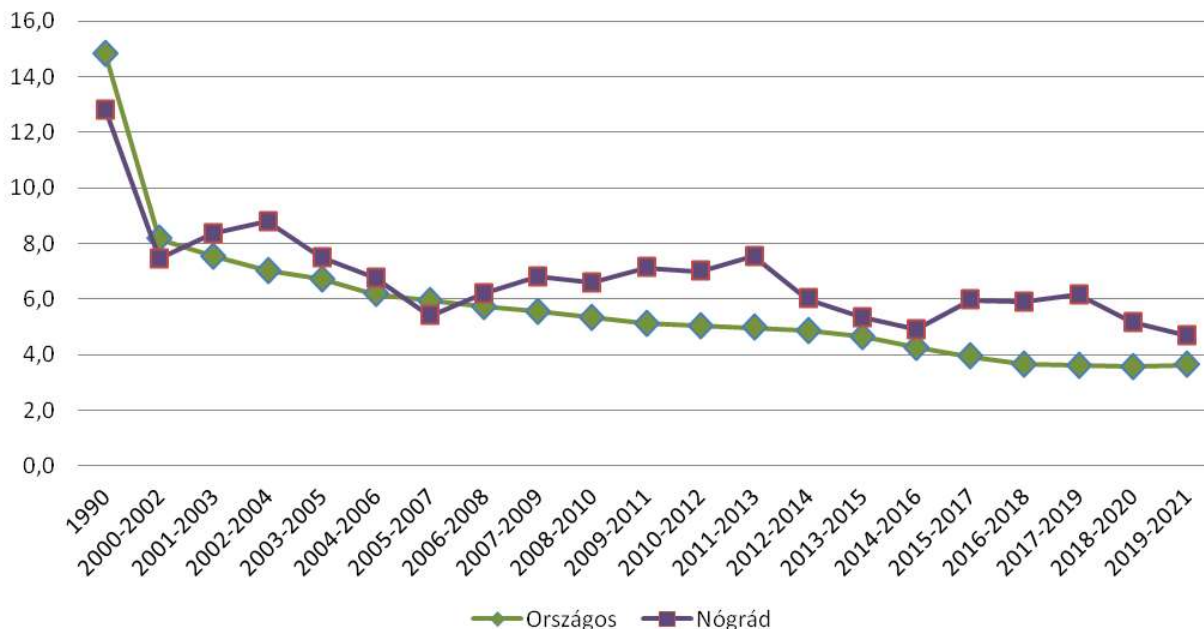
Mint a 9. ábrán látható, a csecsemőhalandóság évenkénti számítása jelentős instabilitással járhat, ezért az 1990-es év adatán kívül az elmúlt 12 év adataiból 3 éves mozgó átlagot számoltunk, mely stabilizálja az átlagot, de nem fedi el a tendenciákat. A 10. ábrán látható, hogy összességében a 2005-2007 évektől valamelyest nőtt a csecsemőhalandóság Nógrád vármegyében, majd időszakos csökkenés után ismételt növekedés látható.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

10. ábra

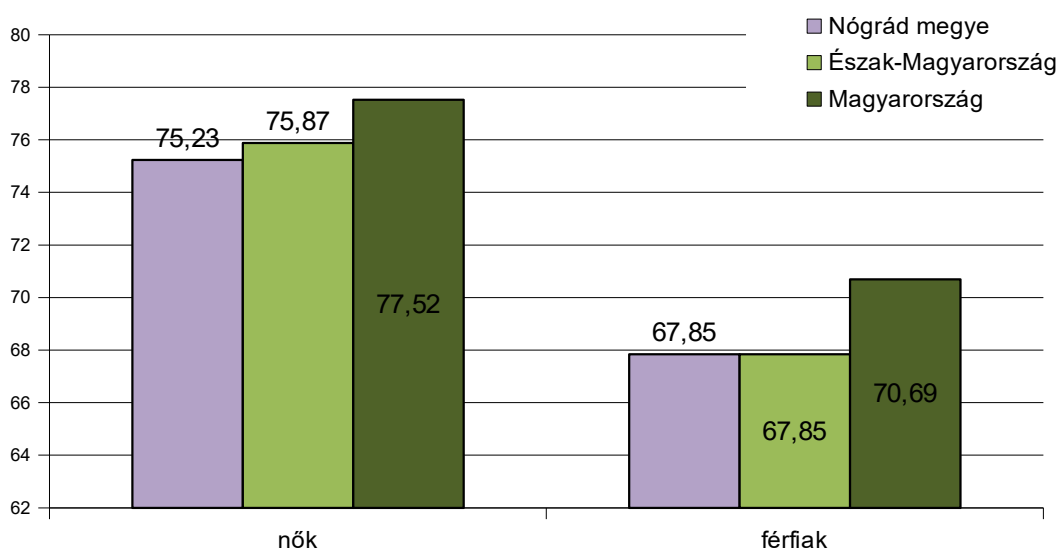
Csecsemőhalandóság (3 éves mozgó átlag) alakulása Nógrád megyében és
hazánkban 1990-ben és 2000-2021 között

A **születéskor várható átlagos élettartam** értéke vármegyénkben a nők esetében 75,23 év ami csökkent, valamint a férfiaknál ismét 70 év alá süllyedt. A mutató számításából adódóan itt sem tekinthetünk el a COVID-19 miatti halálozástól, mely befolyásolta az érték alakulását.

11. ábra

Születéskor várható átlagos élettartam 2021

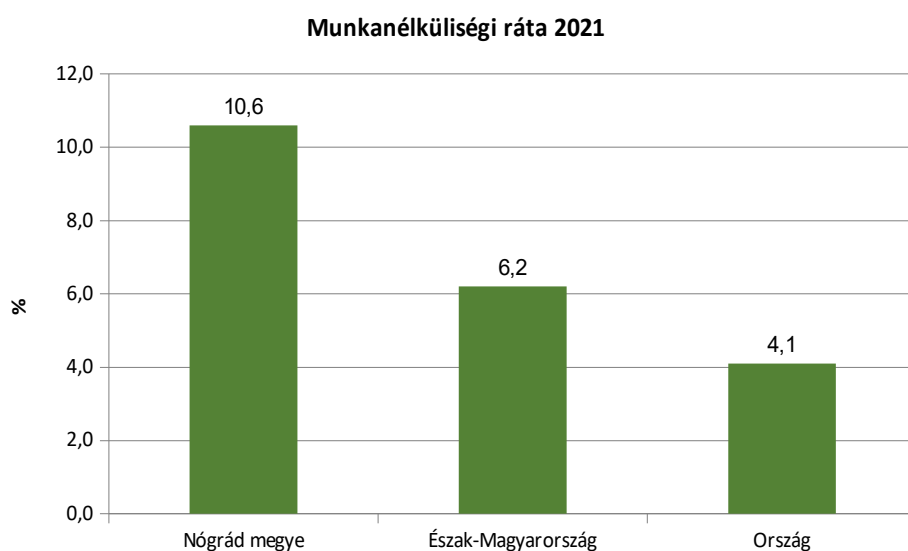

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

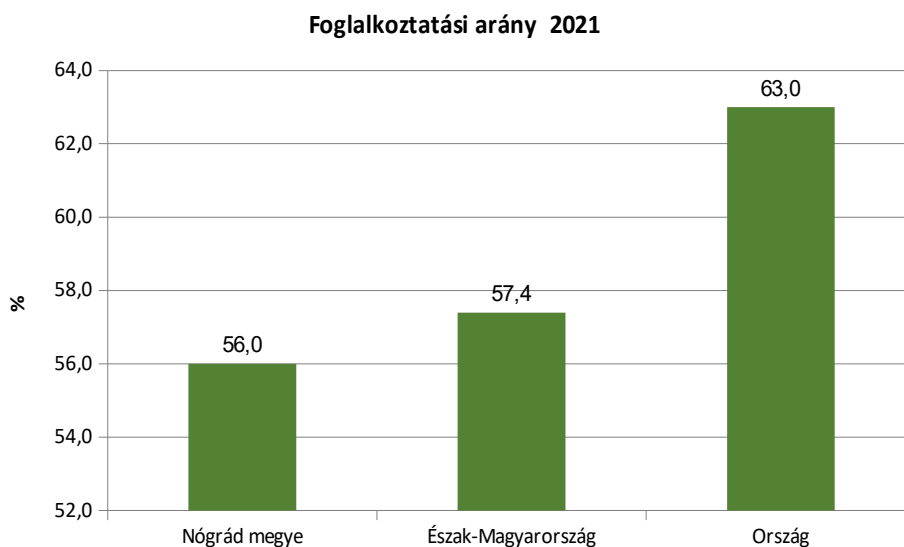
Szociális, gazdasági mutatók

Mind a születéskor várható átlagos élettartam, mind a csecsemőhalandóság, mind pedig a népesség mortalitása és morbiditása összefügg nemcsak az egészségügyi ellátórendszerrel, hanem a vármegye szociális, gazdasági és kulturális hátterével. Ezek az oktatáson és az életkörülményeken keresztül hatnak az életmódra és visszahatnak az egészséget befolyásoló tényezőkre és a mortalitásra és morbiditásra. A 12. és 13. ábrán látszik, hogy mind a munkanélküliség szempontjából, mind foglalkoztatottság esetében elmarad vármegyénk a régiótól és az országostól.

12. ábra

13. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

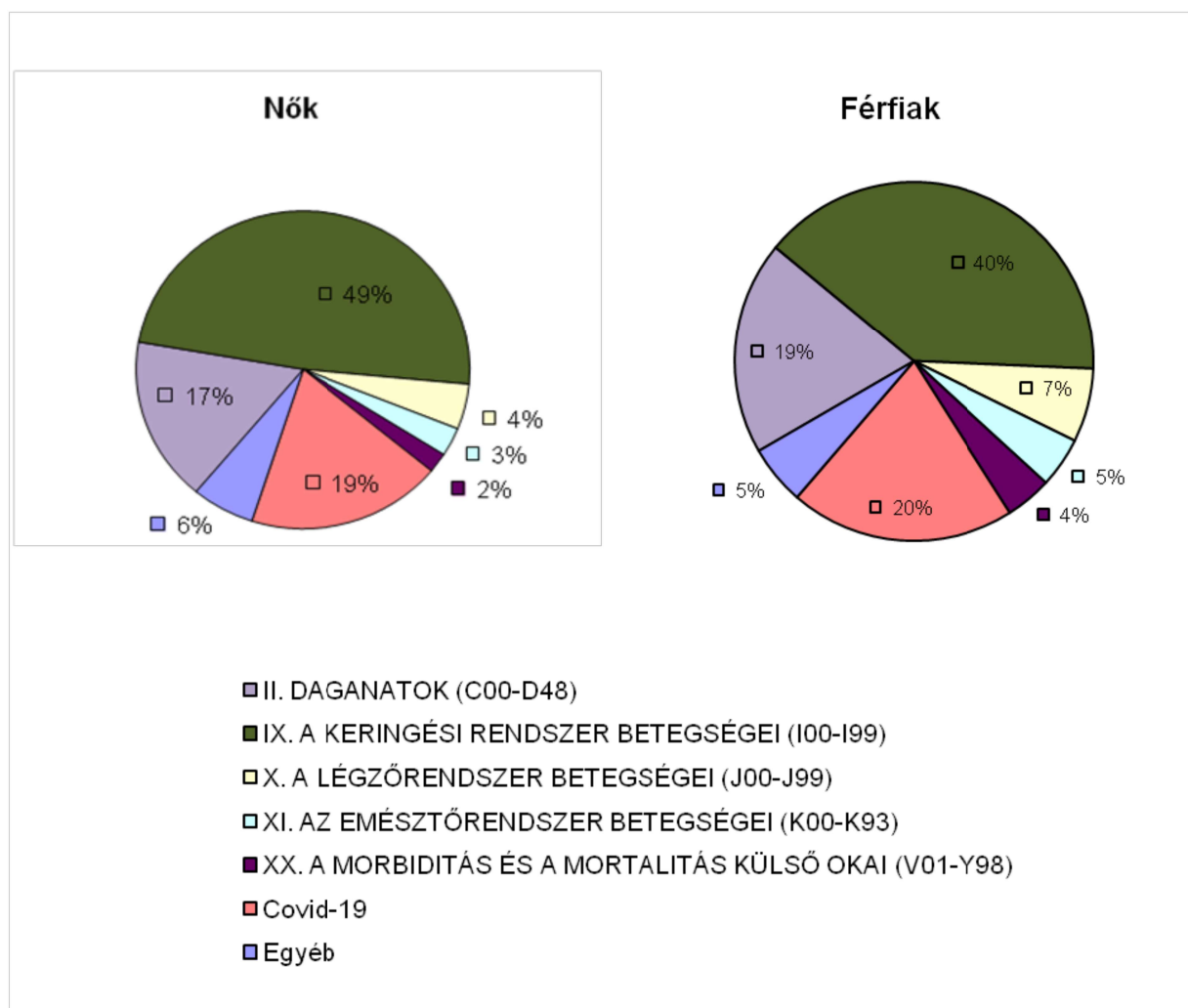
II. Nemfertőző betegségek epidemiológiája

A halálozási mutatók elemzése alkalmasak a lakosság egészségi állapotának és az egészségügyi ellátó rendszer működésének bemutatására így lehetőség van a magas megbetegedési/halálozási kockázattal bíró területek azonosítására és a veszteségek visszaszorítására irányuló intervenciók stratégiák kidolgozására. Az Európai Unió és az országon belüli különbségek helyi prioritásokat mutathatnak meg, ezek figyelembevételével kell a lakosság egészségi állapotát javító programokat létrehozni.

Nógrád vármegyében a vezető halálokok sorrendje az országos adatokhoz hasonlóan alakult. A két vezető halálokok továbbra is a keringési rendszer betegségei és a daganatos megbetegedések, amihez 2022-ben csatlakozott halálókként a COVID-19 okozta halálozás. A 14. ábrán látható a vezető halálóki főcsoportok megoszlása nemenként.

14. ábra

Vezető halálokok megoszlása nemenként Nógrád vármegyében 2021-ben

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A halálozások okait vizsgálva mindkét nem esetében a keringési rendszer betegségei vezetnek, melyet a daganatok, majd a COVID-19 okozta betegségei követnek. A keringési rendszer betegségei inkább a nőknél, míg a daganatos betegségek, emésztőszervi betegségek (beleértve az alkoholos eredetű májbetegséget) és a külső ártalom okozta halálokok a férfiaknál gyakoribbak. A keringési rendszer betegségeinél látható gyakoribb női halálozás összefüggésbe hozható a korfán (3. ábra) látható 55-59 éves korcsoporttól megfigyelhető női lakossági többlettel: a keringési rendszer betegségei már a középkorúakat is sújtják, így a népesebb női korcsoportokban nagyobb számban várható a keringési rendszer betegségei okozta halálozás.

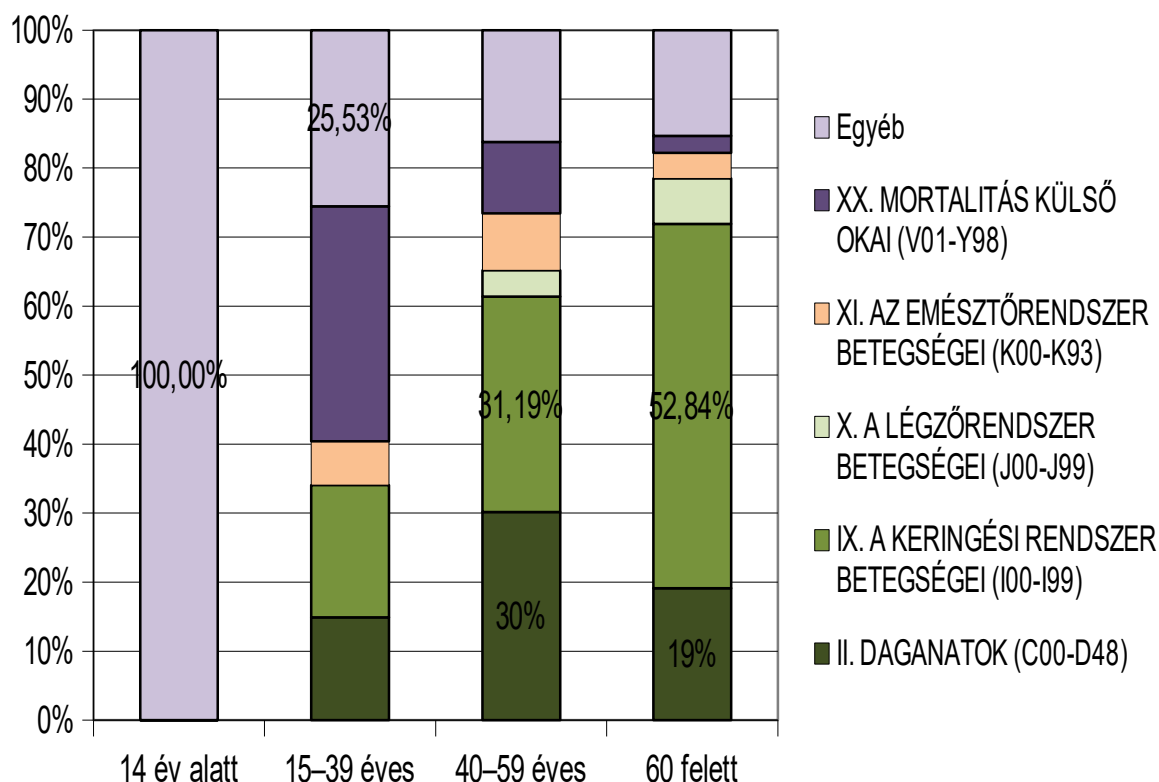
A vezető halálokok korcsoportok szerinti megoszlását mutatja a 15. ábra. A fiataloknál (39 év alatt) a halálesetek jó része külső okok miatt következik be.

Látható a daganatos és keringési betegségek növekvő aránya a 15-39 évesek esetében, majd a 40-59 éves korcsoportban e két főcsoport teszi ki a halálozások 60 %-át. Végül az idősebb, a 60 év feletti korosztályban kerül első helyre a keringési rendszer betegsége miatti halálozás.

A prevenció programok kidolgozásakor figyelembe kell venni, hogy az életkorhoz kötődő halálozások mekkora kockázatot jelentenek a lakosság számára.

15. ábra

Vezető halálokok megoszlása korcsoportonként Nógrád megyében, 2020-ban

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az okspecifikus halálozás nemenkénti bemutatása lehetőséget ad a betegségekkel kapcsolatos befolyásoló tényezők visszaszorítására. Ennek lehetőségei az elsődleges-, másodlagos- és harmadlagos megelőzés.

Az **elsődleges (primer) megelőzés** az egészséget veszélyeztető kockázati tényezők elhárítására irányuló bármilyen tevékenység. Ennél szűkebb értelemben az elsődleges megelőzés jellemzően az egészségügyi alapellátás szereplői által végzett betegségmegelőző tevékenység. Az egészségügyi ellátás keretein kívül végzett prevenciós tevékenységek az egészségfejlesztés körébe tartoznak.

A **másodlagos (szekunder) megelőzés** lényege, hogy betegség kialakulására figyelmeztető állapotokat vagy betegségeket korai szakaszban felismerjen, és ez által lehetővé váljon azok időbeni kezelése. Legfontosabb szekunder prevenciós tevékenység a szűrővizsgálat, amely rendszerint az egészségügyi ellátás keretein belül történik.

A **harmadlagos (tercier) megelőzés** során a cél a betegség okozta károsodások progressziójának megállítása és a károsodások csökkentése gyógykezeléssel, illetve legkedvezőbb esetben az egészség helyreállítása rehabilitációval. Az ide tartozó tevékenységek csak az egészségügyi ellátásban történhetnek.

A NEKIR rendszer megszűnése miatt a halálozási elemzések az előző évektől eltérő módon az egeszseg.hu halandósági adatbázisból kerülnek bemutatásra vármegyei szinten, érintve a főbb halálóki csoportokat.

Az adatbázis standardizált halálozási arányszámokkal (továbbiakban: SHA) dolgozik mely alkalmas különböző népességek halálozási viszonyainak összehasonlítására. Egy direkt standardizálással nyert mutató, amely akkor lenne megfigyelhető egy adott térségben, ha ott a népesség kor és nem szerinti összetétele megegyezne a standard népesség kor és nem szerinti összetételével. A számítás során az európai standard népesség szolgált standard népességként. Az eredmények alapján a halálozási arányszám emelkedésével színskála szerint kategóriákba sorolva láthatjuk a vármegyéket.

Az adatok 2021 évre vonatkoznak.

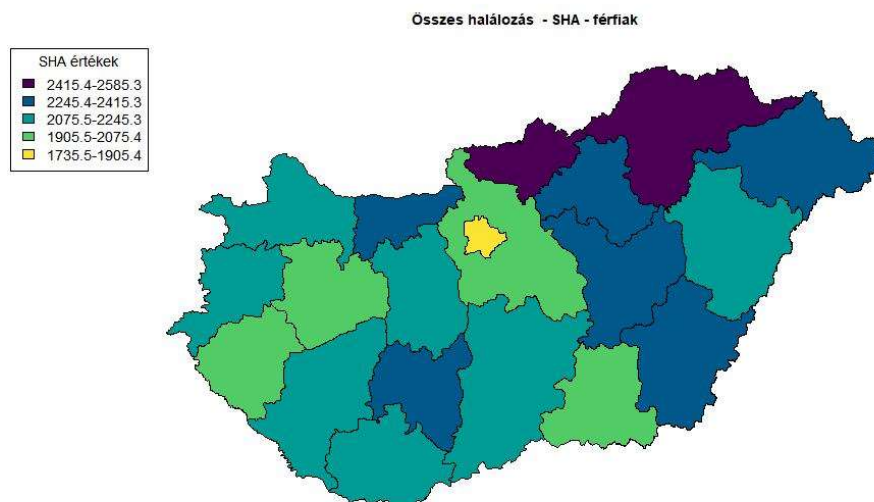

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

ÖSSZES HALÁLOZÁS

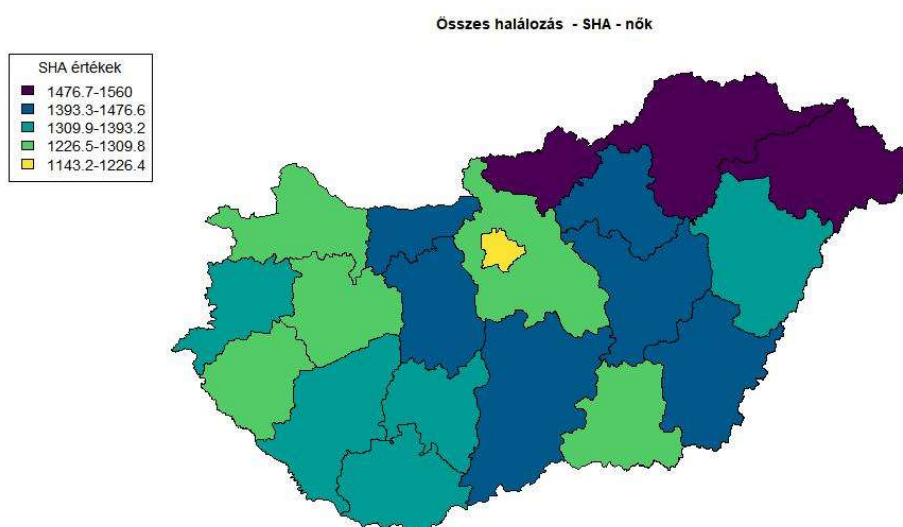
A halálozás okától független vizsgálatok a teljes lakosság körében látható, hogy Nógrád vármegyében mind a férfiak mind a nők esetében kiemelkedően magas a halálozás.

16. ábra

Standardizált halálozási arányszám százezer lakosra

17. ábra

Standardizált halálozási arányszám százezer lakosra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

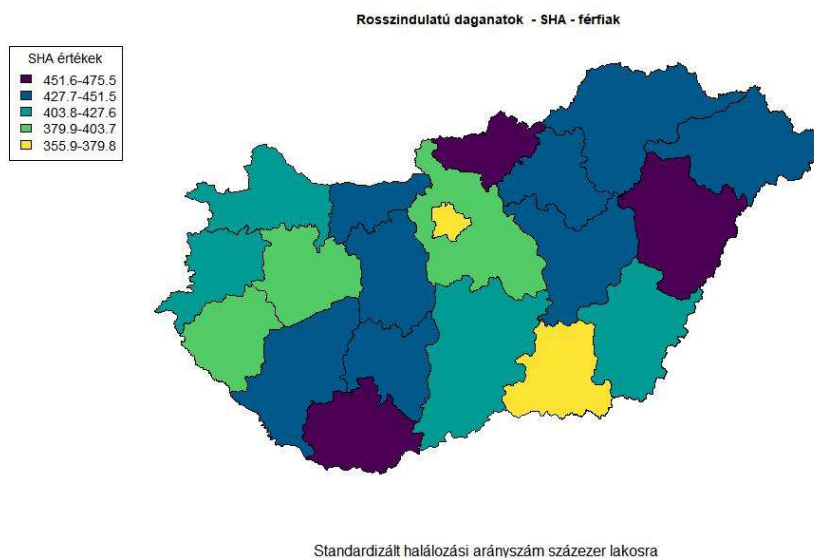
NÓGRÁD VÁRMEGYE OKSPECIFIKUS HALÁLOZÁSI VISZONYAI ÉS A NÉPEGÉSZSÉGÜGY KAPCSOLÓDÁSI TERÜLETEI

Az általános – összes halálok miatti – halálozás minden halálokot magába foglal, de a programok szervezésénél, helyi stratégiák elkészítésénél azt kell figyelembe venni, melyek azok a betegségek, amelyek az adott területen a legtöbb megbetegedést és halálozást okozzák és van-e lehetőség a beavatkozásra. Ezért ennek megfelelően elemezzük az okspecifikus halálozásokat, megbetegedéseket.

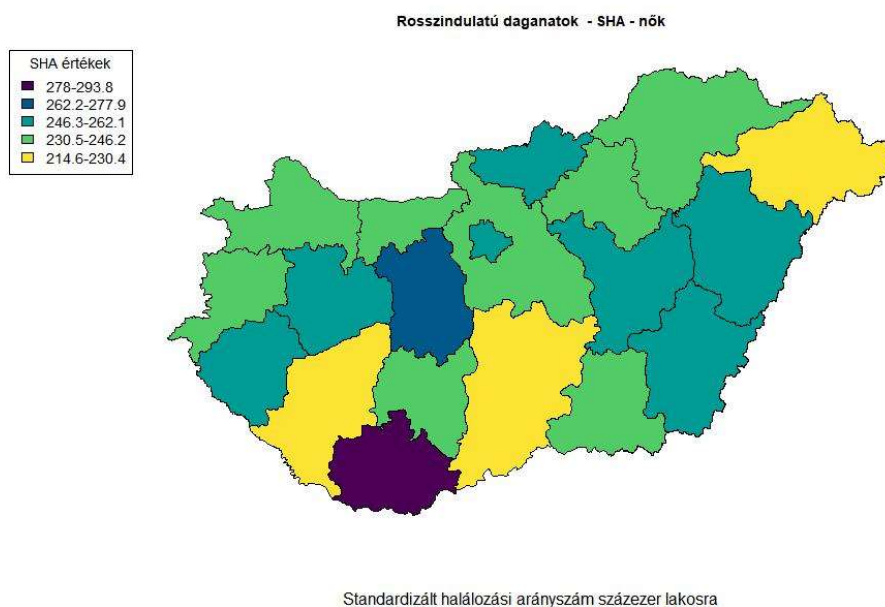
A rosszindulatú daganatok okozta halálozási eltérések

Férfiak esetében kiemelkedően magas halálozás látszik Nógrád vármegyében az európai népességre standardizálva. Nők esetében vármegyénk nem a legmagasabb kategóriába került.

18. ábra

19. ábra

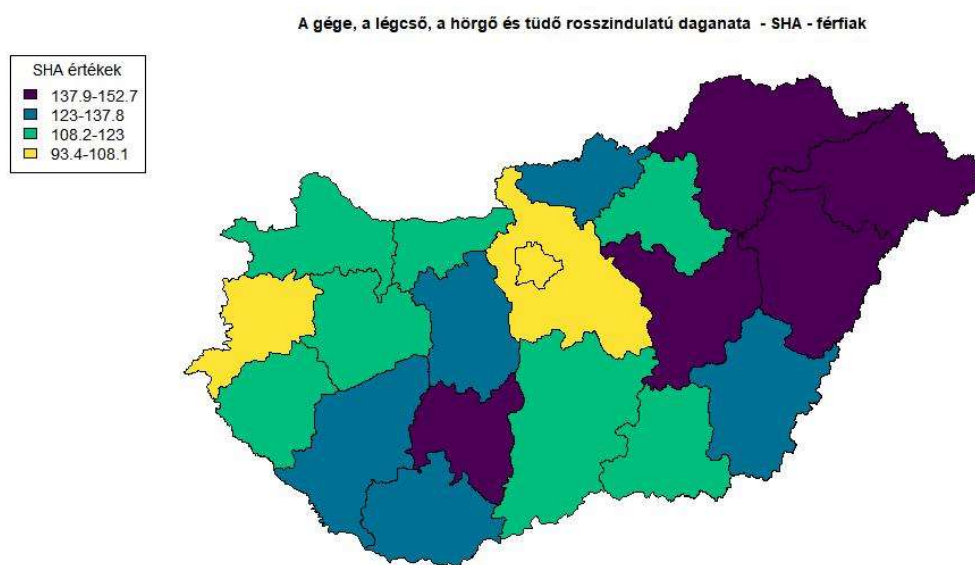

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Légcső- hörgő- tüdő daganatok (BNO-10: C33-34)

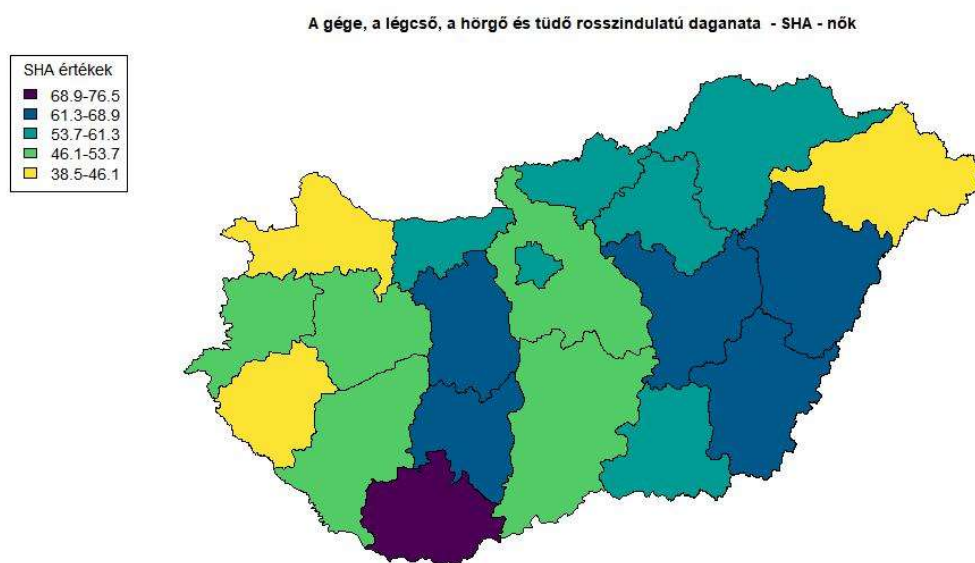
Nógrád vármegye esetében férfiak esetében magasabb a halálozási arányszám, de nők esetében sem a tartozik a legalacsonyabb kategóriába a vármegyék között.

20. ábra

Standardizált halálozási arányszám százezer lakosra

21. ábra

Standardizált halálozási arányszám százezer lakosra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Vastagbél rosszindulatú daganata /BNO-10:C-18/

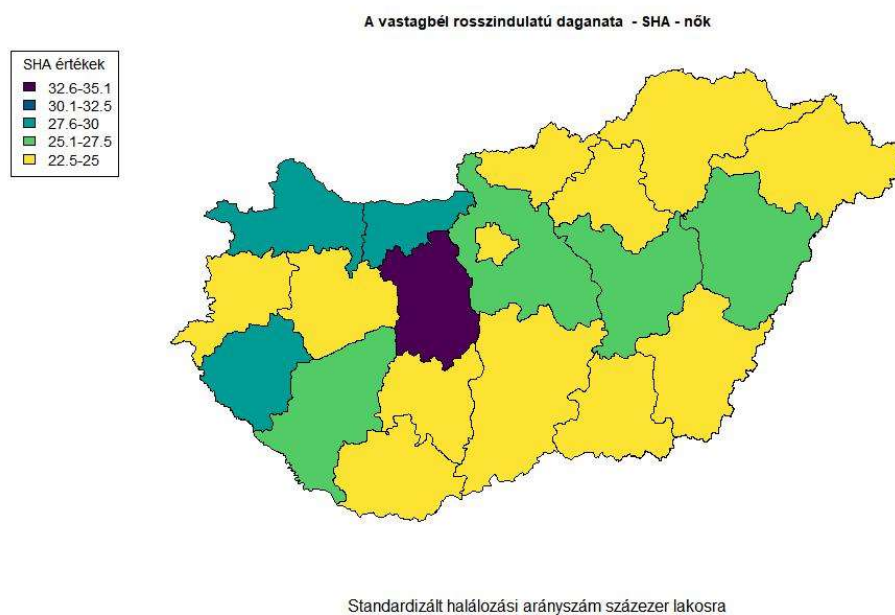
A nemzetközi besorolás változásával a 2021-es adatok már nem összevontan kezelik a vastagbél-
végbél daganatokat hanem kizárólag a BNO-10: C18 kóddal jelölt vastagbél rosszindulatú
daganatát vizsgálják.

Látható, hogy a nők esetében a vármegyék között kedvező helyzetben vagyunk még férfiak
esetében a legmagasabb halálozási kategóriába tartozunk a standardizált értékek alapján alkotott
kategóriák közül.

22. ábra

23. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Colorectalis szűrés

A 2016 év második felében elindult vastagbélszűrési program országos kiterjesztése folyamatban van, és 2018 novemberében elkezdődött az önként jelentkező házi orvosokhoz tartozó lakosság szűrése.

A szervezett népegészségügyi szűrések közül a vastagbélszűrés az 50-70 éves korosztályt érinti. Hasonlóan a többi szervezett szűréshez itt sem az egészséges egyén megy orvoshoz, hanem a szűrésben érintett kap egy meghívólevelet, bár annak ellenére, hogy tünetei és panaszai nincsenek, fáradjon el házi orvosához és vegye fel a vastagbélszűréshez szükséges vizsgálati csomagot.

Fontos tudni, hogy ez nem jelent megterhelő vagy izgalomra okot adó orvosi vizsgálatot. Egy otthon végezhető székletmintavétel, melyet a házi orvos által megadott módon kell eljuttatni a laboratóriumba.

2022-ben a szűrést szervező Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ nemcsak a szerződésben lévő házi orvosok páciensei számára hanem minden 50-70 éves lakos számára lehetővé tette a szűrést. Minden szűrésre jogosult lakos közvetlenül postai úton értesítést kapott, melyben visszajelzést kértek, kíván-e élni a szűrés lehetőségével. Aki részt szeretne venni a szűrésben, közvetlenül lakcímeire kapja meg a mintavételi csomagot, mely részletesen tartalmazza a mintabeküldéssel kapcsolatos teendőket is.

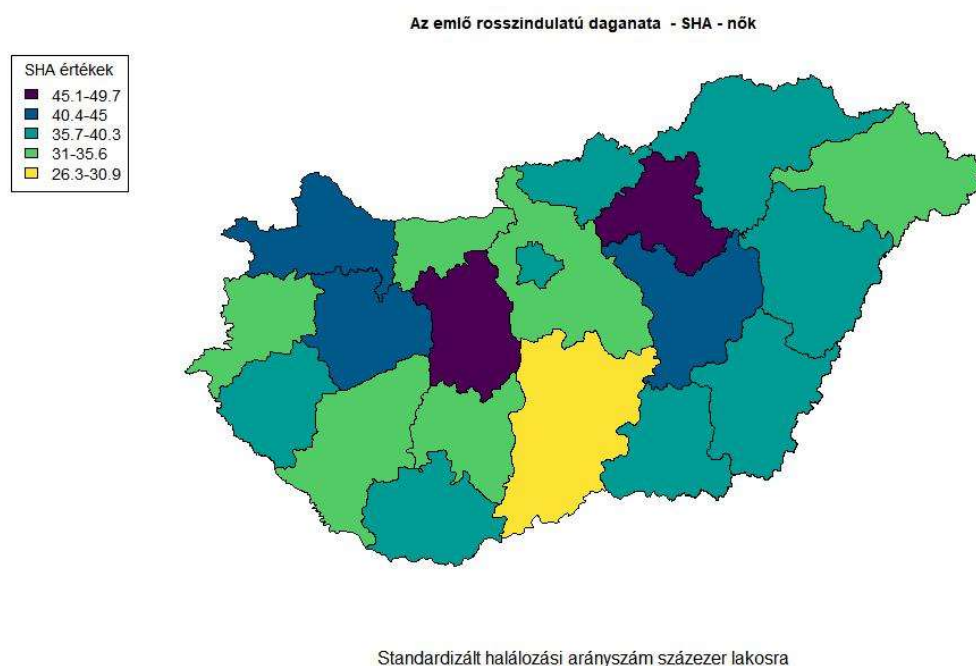

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A női emlő rosszindulatú daganata

Emlőrák halálozás tekintetében a vármegye nem a legmagasabb halálozási kategóriába tartozik, de a népegészségügyi szűrés lehetősége miatt fontos hogy nagy hangsúlyt fektessünk az időben felismerve még jól gyógyítható daganattípusra.

24. ábra

Szervezett lakossági emlőszűrés

Az emlőrák a 15-64 éves nők második leggyakoribb rosszindulatú daganatos megbetegedése. A kezelés sikeressége, a gyógyulás esélyei annál jobbak, minél korábbi stádiumban sikerül felfedezni a betegséget. Ebből egyenesen következik, hogy a daganatos halálozás csökkentésére – rövid és középtávon- a korai felismerés és korai kezelés a leginkább ígéretes népegészségügyi stratégia; melynek eszköze a lakosságszűrés.

A rendszeres szűrővizsgálattal az emlőrák okozta halálozás akár 35-40%-al is csökkenthető. Hazánkban a szervezett emlőszűrés 2001-ben került bevezetésre, mely programhoz a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház 2002 decemberében csatlakozott.

Az érvényes szűrési protokoll szerint a 45-65 év közötti női lakosság kétvétenkénti emlőszűrő vizsgálata javasolt. Az érintett Nógrád vármegyei hölgyek mammográfiás emlőszűrését a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház Komplex Mammográfiás Központja, valamint a Rétsági járás települései tekintetében a váci Jávorszky Ödön Kórház Váci Mellközpontja végzi.

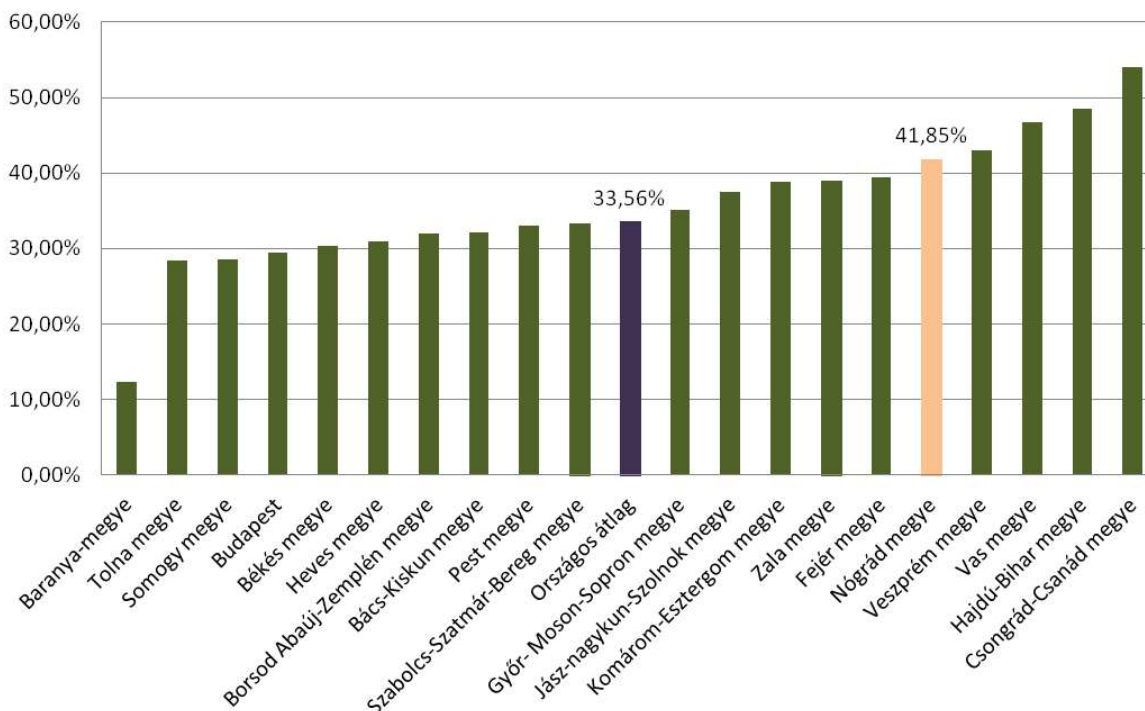
A szűrővizsgálaton való megjelenési arány a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ tisztított adatai szerint 2022-ben Magyarországon 33,56%, Nógrád vármegyében 41,85 % volt.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

25. ábra

Szervezett mammográfiás emlőszűrési megjelenési arány
megyéenként 2022-ben

A WHO ajánlása szerint az elérendő megjelenési arány legalább 70% kell legyen, mert ez már jelentős egészségügyi hozadékkal bír. Magyarországon a legjobb megjelenési aránnyal bíró Csongrád-Csanád vármegye a maga 54,07%-os megjelenés arányával is elmarad a kívánatostól.

A szűrésen való nem túl magas megjelenési arány alakulását nagyban befolyásolja az egyének egészségmagatartása, a szűréssel kapcsolatos ismeretek megléte, vagy hiánya, a szűrőközpontok elérhetősége, illetve a lakóhelytől való távolsága.

Az emlőszűrés jelentőségének hangsúlyozása, ezáltal a részvételi arány fokozása érdekében kértük a házi orvosok és az önkormányzatok együttműködését. Igyekszünk egy-egy település programjaihoz kapcsolódóan szervezni a lakosság szűrését, hogy előzetes figyelemfelhívás, motiválás után kerüljön sor az adott település lakosainak szűrésére.

Számos helyen az önkormányzat biztosítja a szűrendők csoportos beutaztatását a szűrőközpontba. Az együttműködő önkormányzatoknál sikerült elérni a kívánatos, legalább 70%-ot elérő megjelenési arányt is. Ebből is látható, hogy a helyi vezetők felelőssége nem merül ki a település közigazgatási irányításában.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A nők egészsége szempontjából lényeges megemlítenünk egy másik daganattípust, a méhnyakrákot, amely annak ellenére, hogy elsődleges és másodlagos prevenció eszköz is van a kezünkben, még mindig sok áldozatot szed.

Méhnyakrák elsődleges megelőzése: humán papilloma vírus elleni védőoltás

A HPV - azaz a Humán Papilloma Vírus - okozta fertőzés az egyik leggyakoribb szexuális úton terjedő fertőzés. A vírus egyes típusai bizonyos méhnyakrák fajták kialakulásában jelentős szerepet játszanak. A mértékadó nőgyógyász szakemberek szerint lényegében HPV fertőzés nélkül nincs, vagy csak elenyésző számban fordul elő méhnyakrák. A kialakult méhnyakrákok esetében szinte minden esetben bizonyítható az onkogén, azaz rákkeltő HPV törzsek jelenléte.

A méhnyakrák megbetegedés és halálozás csökkentése érdekében számos európai országhoz hasonlóan Magyarországon is átfogó méhnyakrák megelőzési program került kidolgozásra. A program megvalósításának alapvető módszere egyrészt primer prevenció eszközként a HPV elleni védőoltás bevezetése és beépítése a magyar védőoltási rendszerbe, másrészt a másodlagos megelőzési eszközzé, azaz a szűrővizsgálat hatékonyságának, elérhetőségének növelése. Magyarországon a védőoltások elfogadottsága, és a lakosság bizalma az állami védőoltási rendszerben jónak mondható, bár időről időre hallatják hangjukat bizonyos oltás ellenes csoportok

A HPV elleni oltást 2014 szeptemberétől iskolai kampányoltás keretében térítésmentesen, önkéntes oltásként vehetik fel a 7. osztályos 12 éves kort betöltött lányok.

A 2020/2021. tanévben először nyílt lehetőség arra, hogy a 12. életévüket betöltött, és az általános iskola VII. osztályát (7. évfolyamát) szeptemberben kezdő leányok mellett a fiúk is önkéntes HPV elleni védőoltásban részesüljenek az oktatási intézményben szervezett oltások során.

Az alkalmazott oltóanyag kezdetben a legtöbb megbetegedést okozó HPV 16 és a HPV 18 típus ellen biztosított védelmet, a 2018/19-es tanévtől már a 9 komponensű, a 6, 11, 16, 18, 31, 33, 45, 52, 58 típusok ellen is védelmet adó oltóanyagot vezették be. Az oltóanyag élő biológiai anyagot, vagy vírusörökítő anyagot nem tartalmaz, ezért fertőzést nem képes kiváltani. A HPV-nek több mint 100 típusa ismert, ezek közül legalább 13 okozhat méhnyakrákot, közülük két típus, a 16-os és a 18-as felelős a rákos megbetegedések 70 %-áért. A 9 típus ellen védő oltóanyag a méhnyakrák elleni védelmet tovább növeli, illetve védettséget ad az egyéb nemi szervi és a végbélnyílás környéki daganatok és rákmegelőző állapotokat okozó HPV típusok, továbbá a nemi szemölcsöket okozó vírusok ellen.

A 2021/2022 tanévhez kapcsolódó oltási kampány során Nógrád vármegyében 73 intézményben történt védőoltás beadás az iskola egészségügyi szolgálatok bevonásával.

A NVKH Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a 2021/2022-es tanévben az őszi kampány során a humán papillomavírus (HPV) elleni térítésmentes védőoltást 40 oktatási intézmény 957 jogosult leány és fiú tanulója közül 631 fő kapta meg. Az előző évek során már oltásban részesült 23 fő. Ennek megfelelően az átoltottság 68,3 %.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A NVKH Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a 2021/2022-es tanévben a 33 HPV elleni kampányoltást végző iskola 715 oltásra jogosult leány és fiú tanulója közül 465 fő oltása történt meg. 9 fő nem kérte az oltást, mivel már részesült benne. Az átoltottság 66,3 %.

A vármegyei átoltottság 67,46 % volt.

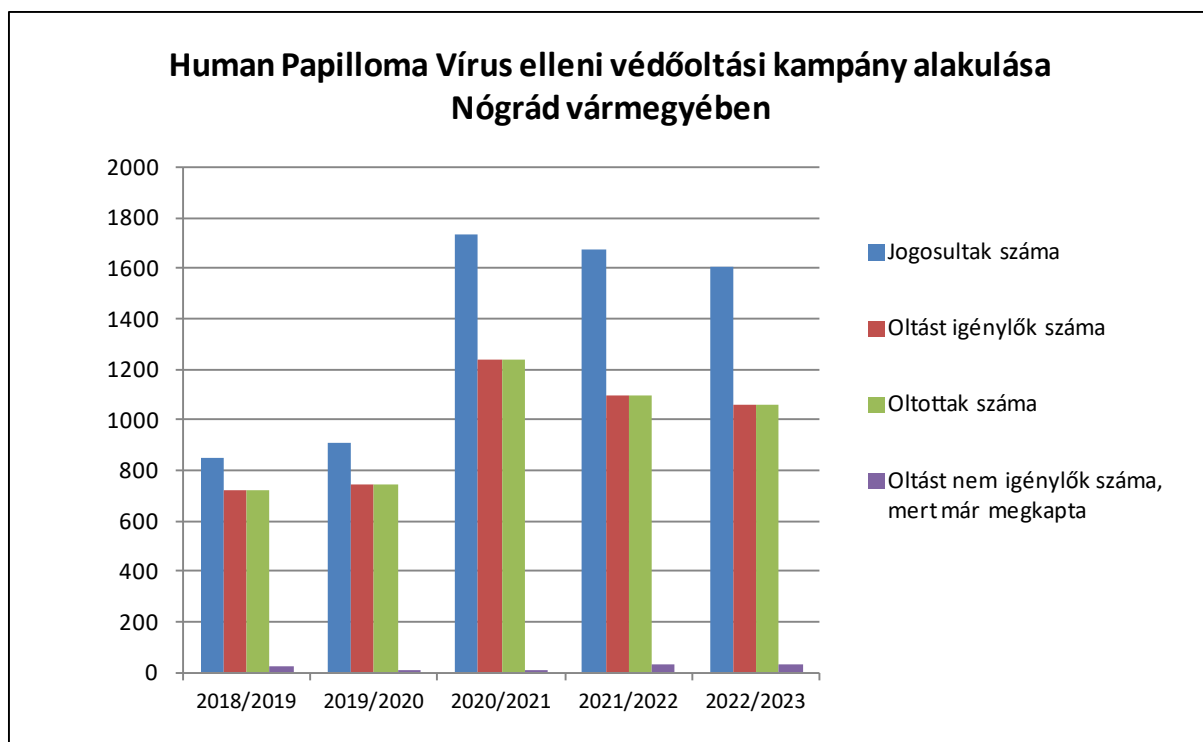
A 2022/2023 tanévhez kapcsolódó oltási kampány során Nógrád vármegyében 72 intézményben történt védőoltás beadás az iskola egészségügyi szolgálatok bevonásával.

A salgótarjáni népegészségügyi osztály illetékességi területén a HPV elleni térítésmentes védőoltást 39 oktatási intézmény 931 jogosult tanulója közül 642 fő igényelte, és 642 fő kapta meg. Az előző évek során már oltásban részesült 24 fő. 253 fő egyáltalán nem élt az oltás lehetőségével. Ennek megfelelően az átoltottság 71,5 %.

A balassagyarmati népegészségügyi osztály illetékességi területén a 33 oktatási intézmény 678 oltásra jogosult tanulója közül 418 fő igényelte az oltást és 418 fő kapta meg. 10 fő nem kérte a védőoltást, mivel már korábban részesült benne. 244 fő egyáltalán nem élt az oltás lehetőségével. Az átoltottság 63,1%.

A vármegyei átoltottság: 67,99 % volt.

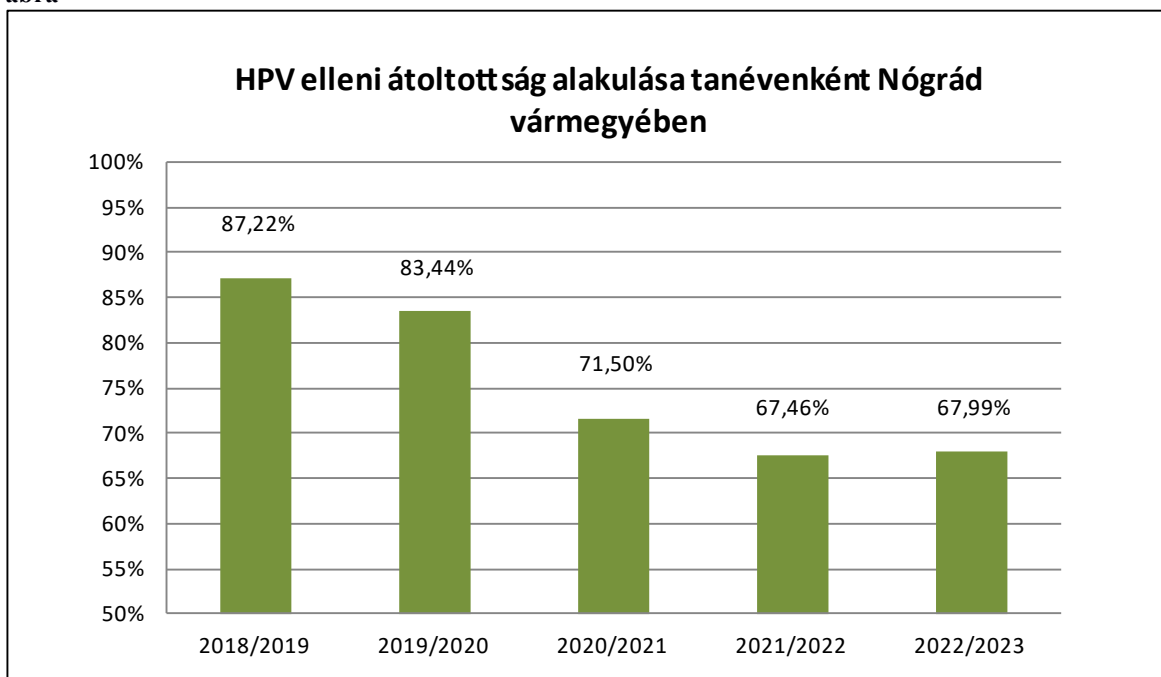
26. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

27. ábra

A 2020-tól megfigyelhető csökkenés részben azzal magyarázható, hogy ettől a tanévtől van lehetőség a fiúk oltására is, és esetükben a szülők még kisebb arányban döntenek a védőoltás felvétele mellett, így a korosztály átoltottságát ez csökkenti. **Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy a fiúk esetében is jelentős hozadéka van a védőoltásnak, hiszen az oltóanyag olyan HPV törzsek ellen alakít ki védelmet, amelyek szerepet játszanak a pénisz, a végbél és egyes szájüregi daganatok kialakulásában, továbbá a nemi szemölcsöket okozó HPV törzsek ellen is.**

A méhnyakrák okozta halálozás másodlagos megelőzése: a méhnyakszűrés

A méhnyakrák keletkezése időben elhúzódó többszakaszos folyamat, a méhnyakrák fejlődésmenetének ismerete határozza meg a szűrési stratégiát. A jelen időszakban érvényes szűrési protokoll szerint a 25-65 év közötti női lakosság háromévenkénti méhnyakszűrő vizsgálatát javasolja. Megfelelő intenzitású részvétel mellett a méhnyakrák okozta halálozás eradikálható, avagy jelentős mértékben csökkenthető lenne.

Hazánkban jelenleg méhnyakszűrő vizsgálatot nőgyógyászati szakorvosok, illetve egyes védőnői szolgálatok védőnői végeznek.

A céllakosság átszűrtségéről pontos adatokkal sem vármegyei, sem országos szinten nem rendelkezünk, egyes becslések szerint az átszűrtség 50% körüli értéken van. A statisztikai adatok hiányának oka, hogy a különböző finanszírozási formában elvégzett szűrővizsgálatokról a jelentési kötelezettség nem egységes (pl. a magán orvosi rendelőkben elvégzett szűrővizsgálatok számáról még csak megközelítő adatokkal sem rendelkezünk, holott tudjuk, hogy jelentős azon hölgyek száma, akik a közfinanszírozott állami ellátás helyett magán orvosi ellátás keretében vesznek igénybe a szolgáltatást).

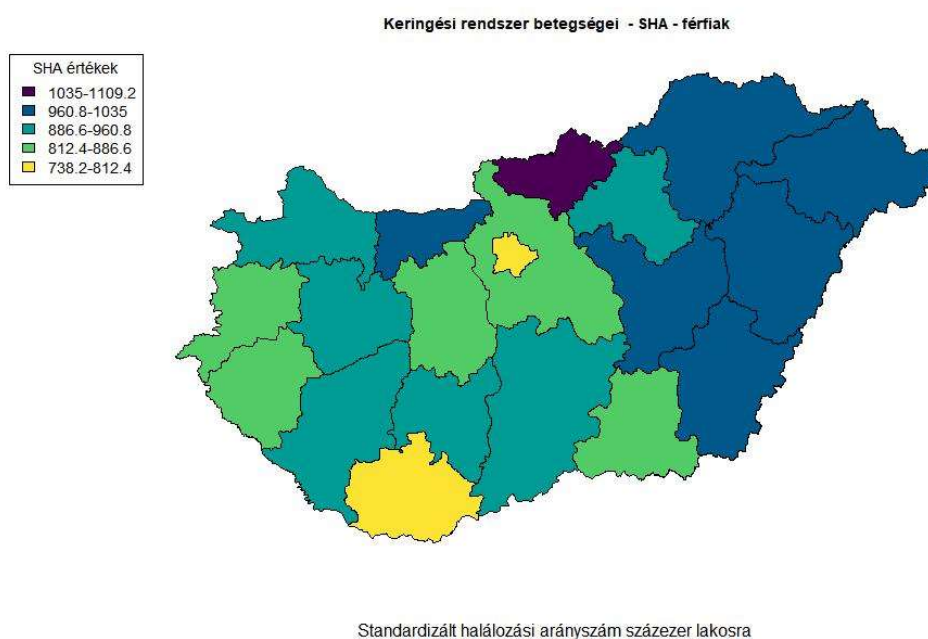

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

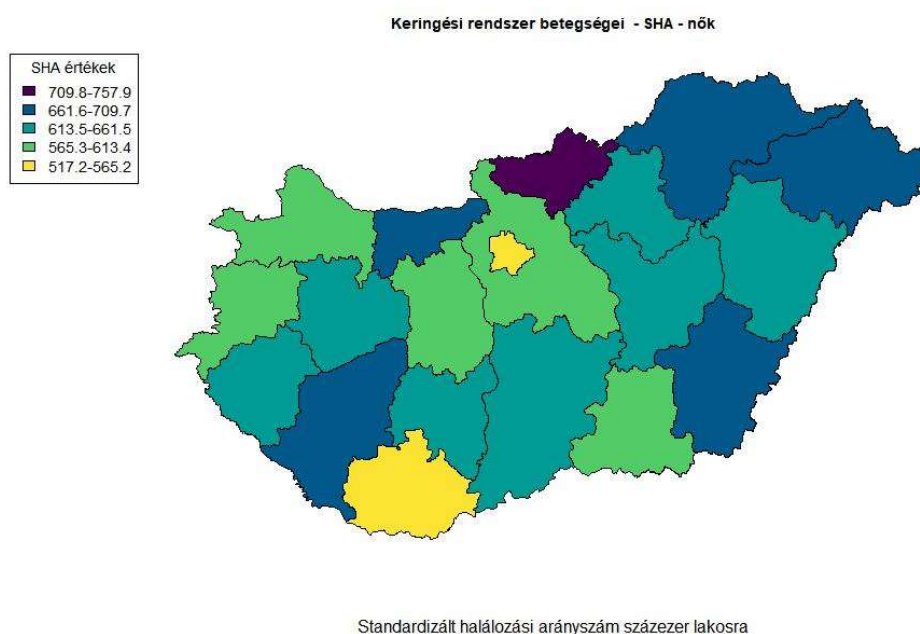
2. Keringési rendszer betegségei okozta halálozás

Mindkét nem esetében látható, hogy a Nógrád vármegyei standardizált halálozás a keringési rendszer betegségei esetében kiemelkedő.

28. ábra

29. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Akut kardiológiai ellátás

Nógrád vármegyében az invazív kardiológiai ellátást (szívkatóterezés) igénylő betegek ellátása és gyógyintézeti elhelyezése az érvényben lévő szabályozásnak megfelelően történik. A roham, esetkocsik által észlelt betegek szinte kivétel nélkül primeren a végleges ellátó helyekre kerülnek, sokszor helikopteres segítség igénybevételével.

A vármegyében minden mentőegység rendelkezik ún. transztelefonikus EKG (TTEKG) készülékkel. A vármegye valamennyi mentőegysége így közvetlenül tud EKG jeleket küldeni az invazív kardiológiai ellátást nyújtó, budapesti centrumokba. Így a beteg a helyszínről, a közbeeső kórházak mellőzésével, rövid időn belül jut ellátáshoz.

Az elküldött jeleket sajnos gyakran nem tudják értékelni a centrumok azok zajosságai miatt, vagy nincs elérhető, értékelést végző személy, vagy a központ hívása sikertelen. A rohamkocsik és esetkocsik orvosai, mentőtisztjei gyakran közvetlenül telefonon hívják a centrumokat. A fogadó orvossal konzultálnak a beteg állapotáról, egyeztetik a terápiát. Az EKG készítésére legtöbb esetben mellkasi fájdalom hátterében álló kórkép diagnózisa, kisebb részben akut szívkoszorúér elzáródás tüneteinek észlelése miatt került sor, de TTEKG készül heveny szívelégtelenség, szívritmuszavar, eszméletvesztés esetén is. A jellegzetes EKG jel nélküli (ún. NSTEMI) esetek elhelyezése problémás, a centrumok legtöbbször csak laboreredmények birtokában fogadják a betegeket, ehhez előbb egy primeren ellátó kórházba kell szállítani, majd csak innen kerül tovább secunder szállítással szívkatóterezésre. Ez jelentős idővesztést okozhat az ellátásban.

2022-ben 128 esetben küldött TTEKG jelet a mentőszolgálat az ellátó centrumokba.

Keringési megbetegedések elsődleges megelőzése – Táplálkozás-egészségügy, betegélelmezés és diétás étkeztetés

A betegségek 80 %-a a helytelen, egészségtelen táplálkozásra vezethető vissza. A magas vérnyomás, a szív-érrendszeri megbetegedések kialakulásának kockázata csökkenthető, ha kevesebb sót és cukrot fogyasztunk, növeljük a zöldség-gyümölcs, teljes kiőrlésű gabona fogyasztását. Ha a szárnyast és a halat részesítjük előnyben, kerüljük a bő zsírban sütést, az állati eredetű zsiradékokat, új konyhatechnológiai eljárásokkal, friss vagy szárított fűszernövényeket felhasználva készítjük ételünket, sokat teszünk magunk és családunk egészségéért. A bölcsődés, óvodás és általános iskolás gyermekek a napi táplálék és energia bevitelük nagy részét az oktatási-nevelési intézményben kapják meg, közétkeztetés keretében. A népegészségügyi hatóság feladata a közétkeztetők ellenőrzése, részletes étlap és nyersanyag-kiszabot vizsgálat, számítás, esetenként laboratóriumi vizsgálattal is kiegészítve.

Az ellenőrzések a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014.(IV.30) EMMI rendeletnek (továbbiakban: Rendelet) való megfelelésre irányultak, NutriComp 5.0 programmal végzett tápanyagszámítással.

Kiemelt munkatervi célfeladat volt 2022-ben a bölcsődei és óvodai közétkeztetés szűrőpróbaszerű táplálkozás-egészségügyi felmérése, az intézményekbe járó gyermekek egy egész napos étkezésének ellenőrzése és laboratóriumi vizsgálata. A járási hivatalok 2 bölcsődében és 6 óvodában végeztek ellenőrzést, valamint intézkedés vált szükségessé az alábbiak szerint.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A főzőkonyhán az alábbi, orvosolható hiányosságok kerültek megállapításra:

- .nem volt biztosítva a megfelelő mennyiségű kalciumtartalmú tejtermék,
- . a számított energiatartalom nem volt megfelelő,
- .az étkezésként feltüntetett kalóriamennyiség nem volt reális,
- .a számított sótartalom több étkezési napon meghaladta a megengedett értéket,
- .az étlapon az étkezéseknél feltüntetett számított sótartalom több esetben helytelen volt,
- .az étlapon az étkezések telített zsírsav tartalma nem szerepelt,
- .tíz nap alatt adott élelmiszerek gyakorisága nem volt megfelelő.

További, súlyos hibaként megállapított probléma merült fel 2 intézmény esetében – az étlapon nem kerültek feltüntetésre az allergének –, így ezekben az esetekben egészségügyi bírság kiszabására került sor, összesen 80.000 Ft értékben.

Laboratóriumi mintavétel történt 2 intézmény 1 napi ételsorából, a vizsgálat sótartalomra, valamint a nettó tömeg vizsgálatára irányult. A vizsgálati eredmények 2 esetben nem voltak megfelelőek, a sótartalom meghaladta a Rendeletben rögzített határértékeket. Az ellenőrzések során továbbra is azt tapasztaljuk, hogy már az alapanyagok sótartalma meghaladja a megengedett értéket.

Kiemelt munkatervi célfeladat volt továbbá 2022-ben a vármegyei kórházak normál étkeztetésének ellenőrzése, mely hatósági ellenőrzés keretében valósult meg. A vizsgálat lefolytatására a Szent Lázár Vármegyei Kórház főzőkonyháján került sor. A konyháról szolgáltatott normál étkeztetés tekintetében élelmezés- és táplálkozás-egészségügyi ellenőrzés történt, valamint az elhozott dokumentumok alapján – NutriComp 5.0 programmal – tápanyagszámítás és étlapelemzés készült a 19-69 éves korcsoport napi négyeszeri étkezése vonatkozásában.

Az ellenőrzés során néhány közegészségügyi hiányosságon kívül az alábbi hiányosság került megállapításra:

- Tíz élelmezési naphól 3 nap során nem biztosított a három adag gabona alapú élelmiszer.

Az ellenőrzés alkalmával tapasztalt hiányosságok megszüntetése céljából eljárás megindítása történt, mely során a járási hivatal határozattal kötelezte a főzőkonyhát. A hiányosságok megszüntetését megadott határidőre vállalták.

2022. év során megtörtént a diétás étkeztetés felmérése intézményi és élelmezésvezetői kérdőívek alapján, a diétás étkeztetést ellátó közétkeztető főzőkonyhákban tartott helyszíni ellenőrzéssel egybekötve. A felmérésre összesen 6 főzőkonyhán és az általuk ellátott 20 óvodában és 19 iskolában került sor. A főzőkonyhákban a kérdőívek kitöltésére az élelmezésvezető kikérdezésével került sor. Az óvodák és az iskolák esetében a kitöltést az intézményvezetők online végezték. Az intézmények felé kiküldött kérdőívet a diétás ételt biztosító intézményeken felül további 35, diétás ételt nem biztosító intézmény töltötte ki, és küldte vissza. A közétkeztetőknek, amennyiben szakorvosi igazolás alátámasztja a diétás étkeztetés szükségességét, biztosítaniuk kell a diétás ételt a gyermek számára.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az ellenőrzött főzőkonyhák közül 1 esetében történik 2 adag diétás étel otthonról, szülő által történő biztosítása, de a gyermekek egyik esetben sem rendelkeznek a diéta szükségességét alátámasztó szakorvosi igazolással. A helyszíni ellenőrzések során továbbá megállapításra került, hogy a főzőkonyhák megfelelnek a diétás ételkészítés személyi, tárgyi és műszaki feltételeinek, így a dolgozók végzettsége; elkülönített, jelölt eszközök; időben és térben elkülönítés a normál étkeztetéstől is megfelelő volt.

Szociális étkeztetést biztosítása tekintetében 2022-ben 37 főzőkonyhán történt ellenőrzés, melyek közül 2 egységben fordultak elő hiányosságok, melyek minden esetben, a vállalt határidőn belül megszüntetésre kerültek.

Kiemelt munkatervi feladat keretében 4 db főzőkonyha táplálkozás-egészségügyi minősítésére került sor.

A minősítések korcsoport szerinti megoszlása:

- Bölcsődés korcsoport (napi 4 x-i étkezés) minősítés eredménye: 73 %
- Óvodás korcsoport (napi 3X-i étkezés) minősítés eredménye: 77%,79%,76%,73%
- 7-10 éves korcsoport (napi 3Xi étkezése) minősítés eredménye: 77%78%,76%
- 11-14 éves korcsoport (napi 3Xi étkezése) minősítés eredménye: 77%, 78%
- 11-14 éves korcsoport (napi 1X-i étkezése)minősítés eredménye: 78%

7-10 és 11-14 éves korcsoport esetében az alábbi hiányosságokat állapítottuk meg:

- Az étkezések telített zsírtartalma nem volt feltüntetve az étlapon.
- Az étkezések számított energia-tartalma 7 napon alultervezett.
- Az ételsorok számított sótartalma kilenc napon meghaladta a megengedett mennyiséget.
- A tej és tejtermékből 10 nap alatt biztosított kalcium mennyisége nem volt megfelelő.
- Tíz ételmezési napon vizsgálva egyes élelmiszercsoportok gyakorisága nem volt megfelelő.
- Súlyos hibaként jelentkezett, hogy az ételkészítés során a hozzáadott só mennyisége meghaladta a Rendeletben megengedett értéket. Ebben az esetben egészségügyi bírság kiszabására került sor, 40.000 Ft értékben.

A korábbi évek jó gyakorlatát folytatva 2022-ben is részt vettünk iskolai egészségnapokon és szűrőprogramokon, ahol a tápláltsági állapot felmérése mellett előadásokkal is népszerűsítettük az egészséges táplálkozást, valamint dietetikusunk választ adott a résztvevők kérdéseire is.

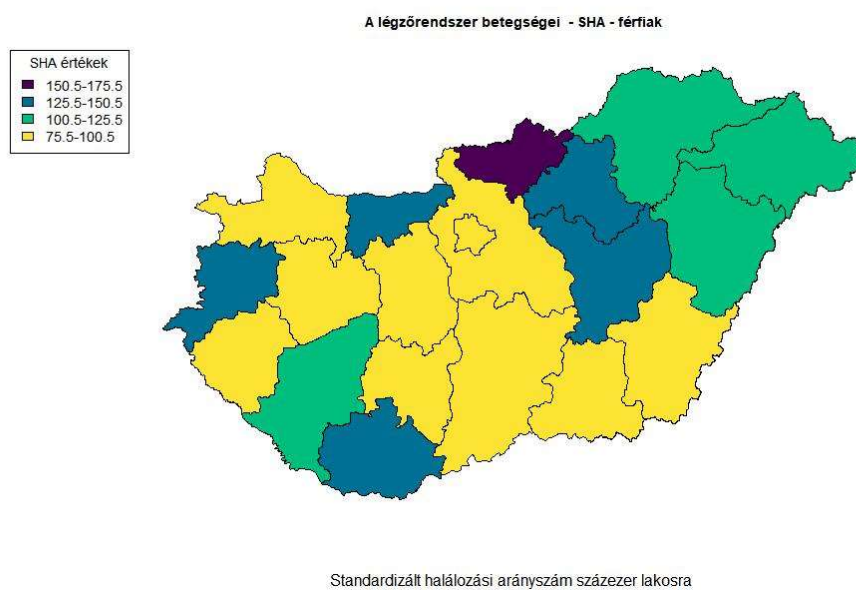

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

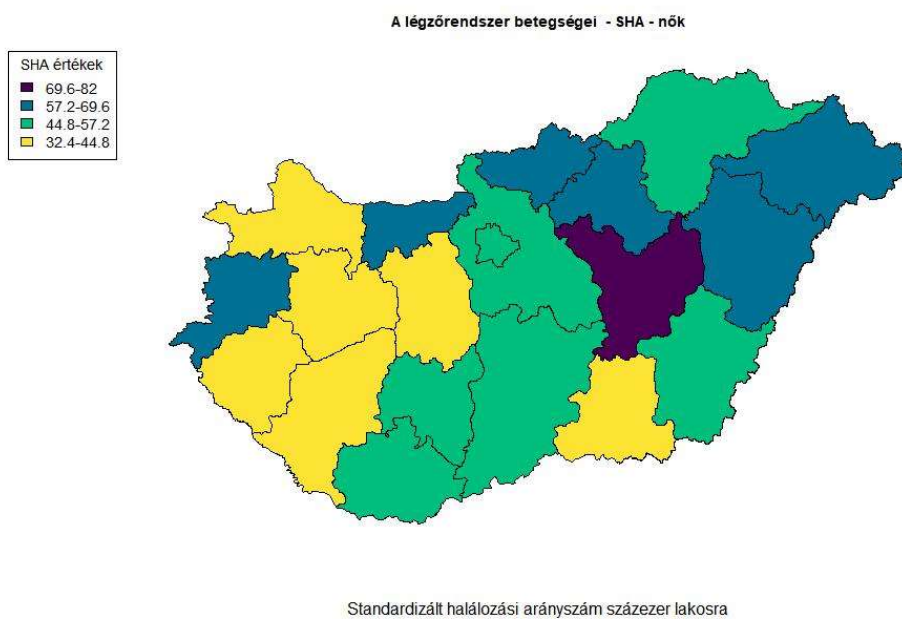
3. Légzőrendszer betegségei okozta halálozás

A légzőrendszer betegségei okozta halálozás tekintetében a férfiaknál kiemelkedően magas standardizált halálozás látható, nőknél is magas, de nem a legmagasabb kategória.

30. ábra

31. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Légekőri allergének

A pollenterhelés folyamatos monitorozását az országos lefedettségű Aerobiológiai Hálózat csapdaállomásai biztosítják. A pollenmonitorozás 1992 óta folyamatosan működik a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ (a továbbiakban: NNGYK) és jogelődjei koordinálásával. A szakmai irányításért az NNGYK Környezetegészségügyi Laboratóriumi Osztálya felelős. Nógrád vármegyében a mintavételt a Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály munkatársai végzik. A 2022. évben az Aerobiológiai Hálózat 20 állomásán folyt monitorozás.

A Nógrád vármegyei állomás Salgótarjánban a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház főépületének tetején működik. Az épület közvetlen környékén földszintes, illetve 1-2 emeletes közintézmények, lakóházak és üzletek helyezkednek el. A belvárostól nyugatra és északra a Karancs-hegység, észak-keletre a Medves-hegység található, amelyek a hosszanti völgyben fekvő várost délről is határolják. Az uralkodó szélirány északi, észak-nyugati, de a völgyek miatt évszakonként változó. A tavaszi pollenösszetételt nagymértékben befolyásolja a várost övező hegységek természetes vegetációja. Az épület közvetlen környékén hárs, nyír, kőris és vadgesztenye, távolabb feketefenyő, fűz, tölgy, gyertyán és akác található.

A monitorozó állomáson 38 növény és 3 gomba légekőri pollen-, illetve spórakoncentrációjának folyamatos gyűjtése történik, minden év január végétől október végéig, az időjárás függvényében.

Az elemzést és az értékelést az NNGYK Környezetegészségügyi Laboratóriumi Osztálya végzi.

A szolgáltatott adatok összegzik a levegőben lévő összes pollent a város és 30-40 km-es körzete területéről, s ezzel hasznos információkat nyújtanak a virágzó növények allergiát okozó pollenmennyiségéről.

Salgótarján és környéke – NNGYK Környezetegészségügyi Laboratóriumi Osztálya által közzétett monitorozó állomások pollenadatai alapján – országos viszonylatban a kevésbé pollenszennyezett területek közé tartozik.

A pollenszezon kezdeti szakaszát elsősorban a megelőző téli és az aktuális hőmérséklet határozza meg. A tavasszal virágzó fáknek szükségük van a téli fagyra, ha ez elmarad, virágzásuk a magasabb hőmérséklet hatására hamarabb elindul.

A nyári időszakban legnagyobb jelentősége a parlagfűnek (Ambrosia) van, amelynek pollenje a legerősebb légekőri allergénnek számít.

A parlagfű szezon alakulásában is meghatározó az időjárás. Májusban és júniusban a parlagfű növekedéséhez csapadékra van szükség, a virágzás időszakában viszont a hosszú, esős időszak kimoshatja a levegőből a pollenszemeket, ezzel időlegesen csökkentve a pollenterhelést.

A pollenszórás az eső után ismét felerősödik. A tartós szárazság magas hőmérséklettel párosulva a növényzet kiszáradásához és a pollenterhelés csökkenéséhez vezet.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

2022-ben Salgótarjánban január 31-én (05. hét) helyeztük üzembe a pollencsapdát. A mogyoró, illetve az éger pollenkoncentrációja már az 5. héten közepes, 6. héten magas-nagyon magas szintet ért el. A tiszafafélék pollenkoncentrációja a 7. héten érte el a közepes szintet, amelyet már érzékelnek azok, akik az adott növény pollenjével szemben különösen érzékenyek. A nyír pollenkoncentrációja a 14-19. hét között magas-nagyon magas szintet ért el. A nyár pollenkoncentrációja a 7-14. hét között magas-nagyon magas szintet ért el. A kőris pollenkoncentrációja március közepe—május vége között közepes, magas tartományban mozgott. A fenyőféléknél május hónapban nagyon magas, a csalánféléknél május vége és szeptember közepe között közepes, magas volt a pollenkoncentrációja, a gombák esetében június vége, illetve november vége közötti időben közepes-, magas-, nagyon magas szintet mértünk. A pázsitfű pollenkoncentrációja a 18-32 hét között közepes-, magas-, nagyon magas tartományban alakult. A parlagfű pollenkoncentrációja augusztus eleje és október eleje között magas, illetve nagyon magas tartományban mozgott. Az év során a lehullott csapadék mennyisége országos átlagban 497 milliméter volt. 2022-ben a megszokott csapadékmennyiség 81 százaléka hullott le, és mind térben, mind időben szélsőségesen alakult az eloszlása. Összességében elmondható, hogy 2022. év aszályos év volt.

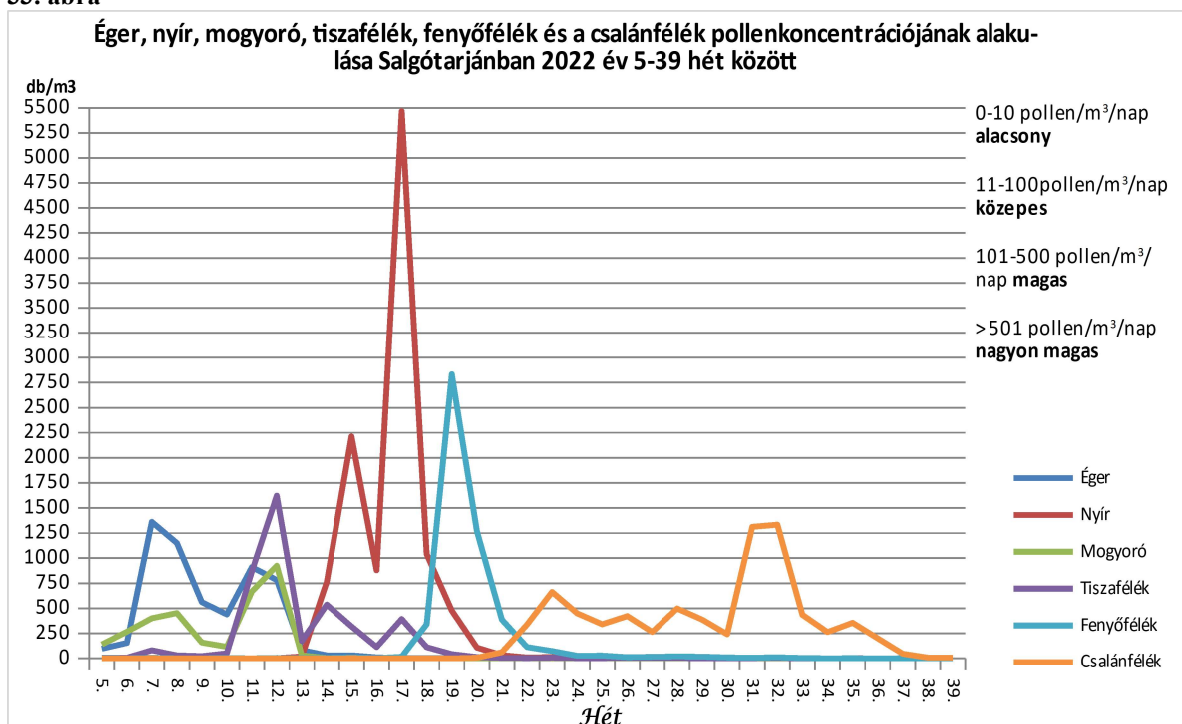
32. ábra

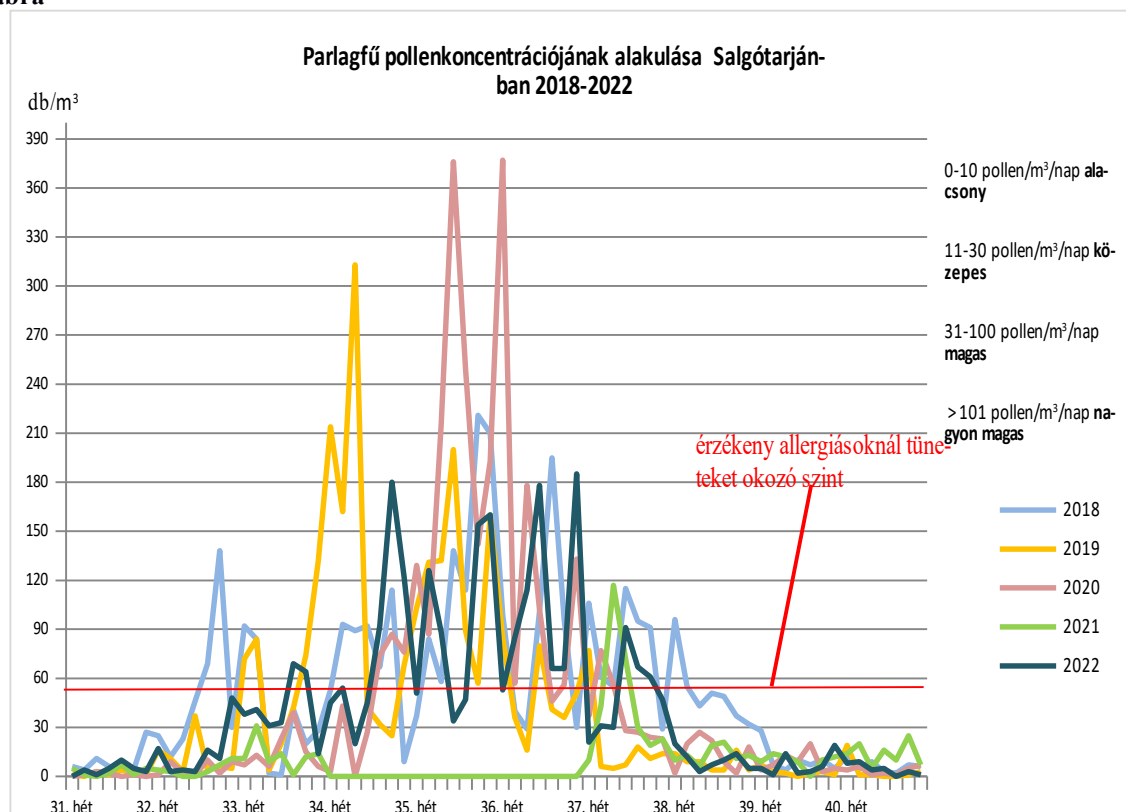
NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

33. ábra

A virágzó fák és a csalánfélék pollenjei is sok problémát okoznak az arra allergiások körében. A virágzó fák pollenszintje január 31 (5 hét) és május 28 (21 hét) között, míg a csalánfélék pollenkoncentrációja május 29 (22 hét) és október 2 (39 hét) között magas, nagyon magas tartományban alakult.

34. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

2022-ben a rendelkezésre álló adatok alapján a 36. héten volt a legmagasabb a parlagfű pollenkoncentrációja Salgótarjánban.

	szezon kezdete	szezon vége	legmagasabb napi koncentráció
2018	augusztus eleje (31. hét)	szeptember vége (39. hét)	szeptember 01. (35. hét)
2019	augusztus eleje (32. hét)	szeptember vége (39. hét)	augusztus 21. (34. hét)
2020	augusztus közepe (33. hét)	szeptember vége (39. hét)	augusztus 31. (36. hét)
2021	augusztus közepe (32. hét)	október közepe (42. hét)	szeptember 15. (37. hét)
2022	augusztus eleje (32. hét)	október eleje (39. hét)	szeptember 11. (36. hét)

A parlagfű szezon az allergiások szempontjából akkor indul, amikor a napi koncentráció értéke eléri, illetve meghaladja a tüneteket okozó szintet. 2018-ban az első - különösen érzékeny allergiásoknál - tüneteket okozó (10 db pollenszem/m³ feletti koncentráció) napot Salgótarjánban augusztus 01-én regisztrálták. Ehhez képest 2019-ban 4 nappal, 2020-ban 10, 2021-ben 14 nappal, 2022-ben pedig 7 nappal később detektálták az első tüneteket okozó napot.

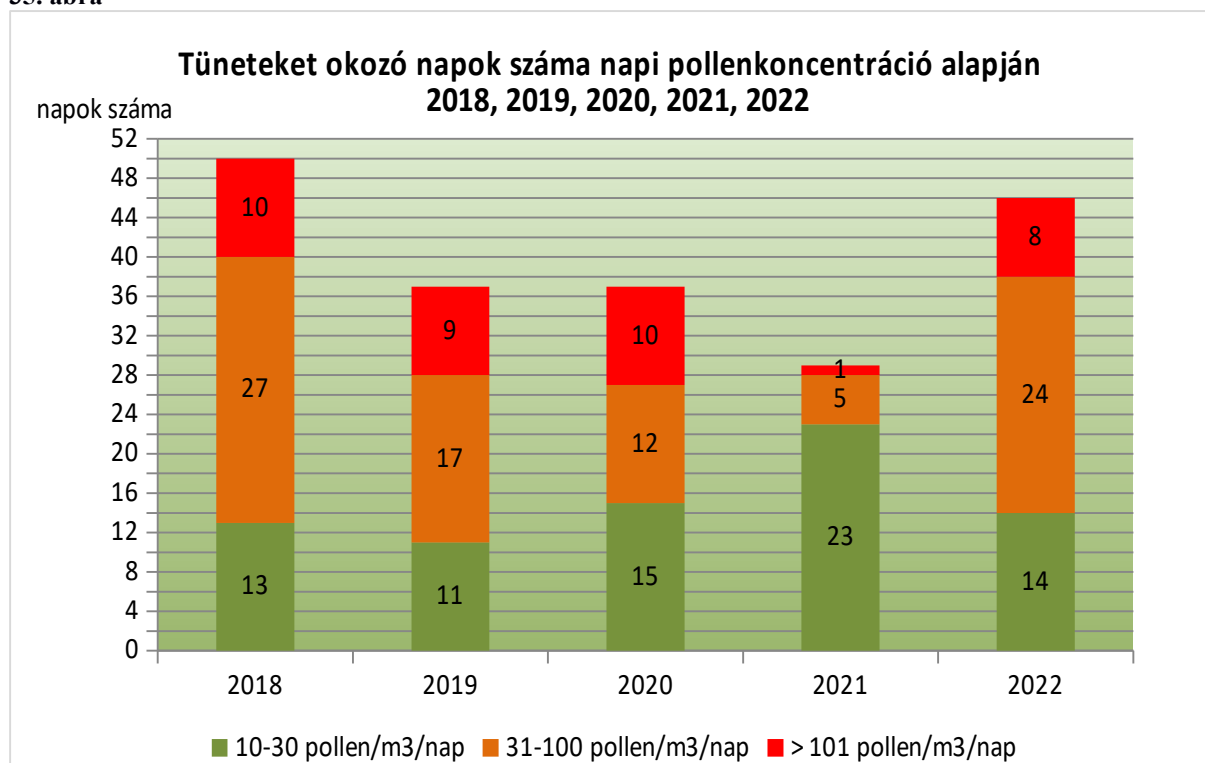
	első tüneteket okozó nap különösen érzékeny allergiásoknál napi pollenkoncentráció alapján	utolsó tüneteket okozó nap
2018	augusztus 01. (31. hét)	szeptember 24. (39. hét)
2019	augusztus 05. (32. hét)	szeptember 30. (40. hét)
2020	augusztus 11. (33. hét)	szeptember 25. (39. hét)
2021	augusztus 15. (32. hét)	október 15. (42. hét)
2022	augusztus 08. (32. hét)	október 02. (39. hét)

Az allergiások szempontjából fontos egy szezonnál az is, hogy a pollenterhelés hogyan oszlik meg. Kisebb időszakra korlátozódik, de nagyon magas értékekkel, vagy kissé alacsonyabb napi koncentrációkat mérnek, viszont hosszabb ideig elhúzódik a tüneteket okozó időszak. Erről tájékoztat a különböző kategóriákba tartozó napi koncentráció értékekkel rendelkező napok száma.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

35. ábra

A parlagfű pollenre különösen érzékeny allergiásoknál 10 db pollenszem/m³ feletti közepes, az érzékenyeknél 30 db pollenszem/m³ feletti magas napi koncentráció esetén már jelentkeznek a tünetek, 100 db pollenszem/m³ feletti nagyon magas napi koncentráció esetén pedig már minden parlagfűre érzékeny allergiásnál erős tünetek jelentkeznek.

Az allergiások szempontjából az ősz és a tél sem mindig tünetmentes időszak, hiszen fagymentes, enyhébb időszakokban az allergén gombák – főleg az *Alternaria*, *Cladosporium* – koncentrációja időnként megemelkedhet és elérheti a tüneteket okozó szintet is. A fűtési szezonban pedig a beltéri allergén terhelés révén gyakoribbá válhatnak a penészgomba és a poratka által kiváltott allergiás megbetegedések.

Levegőminőség

Nógrád vármegye területén kül- és/vagy beltéri levegőminőséget érintő jelentősebb közegészségügyi probléma az elmúlt évben nem merült fel.

Kültéri levegőminőség analizálására szolgáló automata mérőberendezés vármegyénkben kizárólag Salgótarján Megyei Jogú Városban került telepítésre (Vasvári Pál utca), amelynek üzemeltetését a Pest Vármegyei Kormányhivatal végzi. A mérőállomáson jogszabályban meghatározott kiemelt jelentőségű légszennyező anyagok (SO₂, NO, NO₂, NO_x, CO, O₃, PM₁₀) mérése történik. Az önkormányzat intézkedéseit megalapozó mintavételeket és vizsgálatokat, majd az eredmények ellenőrzését, rendszeres értékelését az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) végzi, és az Országos Meteorológiai Szolgálat honlapján közzéteszi.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

2022-ben Nógrád vármegyében nem került sor szmogriadó tájékoztatási, illetve riasztási fokozatának elrendelésére.

A szmogriadót akkor kell elrendelni, ha a helyi mérőállomáson mért légszennyező anyag(ok) koncentrációjának 3 egymást követő 1 órás átlaga, illetve a szálló por (PM10) esetében 2 egymást követő 24 órás (naptári napra vonatkozó) átlaga eléri a határérték rendeletben rögzített tájékoztatási vagy riasztási küszöbértéket és teljesülnek a határérték rendelet további feltételei.

A szmogriadót Salgótarján Megyei Jogú Város polgármestere rendelheti el a mérési eredmények függvényében.

Szmogriadó esetén javasolják, hogy a szabadban történő tartózkodást a lehetőségekhez képest mérsékeljék, a gyerekek, a légúti és keringési betegségben szenvedők, csecsemők, gyermekek és időskorúak csak annyi időt töltsenek a szabadban, amennyit feltétlenül szükséges. A szmoghelyzet további romlásának megelőzése érdekében felkérést adnak ki a lakossági és az üzemi légszennyezők önkéntes, önkorlátozó intézkedéseire, ezen belül a szilárd- és olajtüzelésű berendezések használatának a csökkentésére, a gépjárművek indokolatlan alapjáratú üzemeltetésének lehetőség szerinti mérséklésére. Továbbá a porképző anyagok szállítására vonatkozó előírások betartására, a gépjárműhasználat mérséklésére, lehetőség szerinti szüneteltetésére, a közösségi közlekedés igénybevételének előnyben részesítésére, az építési, bontási - a halasztást nem tűrő állékonyságot életet és egészséget, a köz- és vagyonbiztonságot veszélyeztető helyzetek megszüntetése kivételével - munkák lehetőség szerinti szüneteltetésére hívhatják fel a figyelmet.

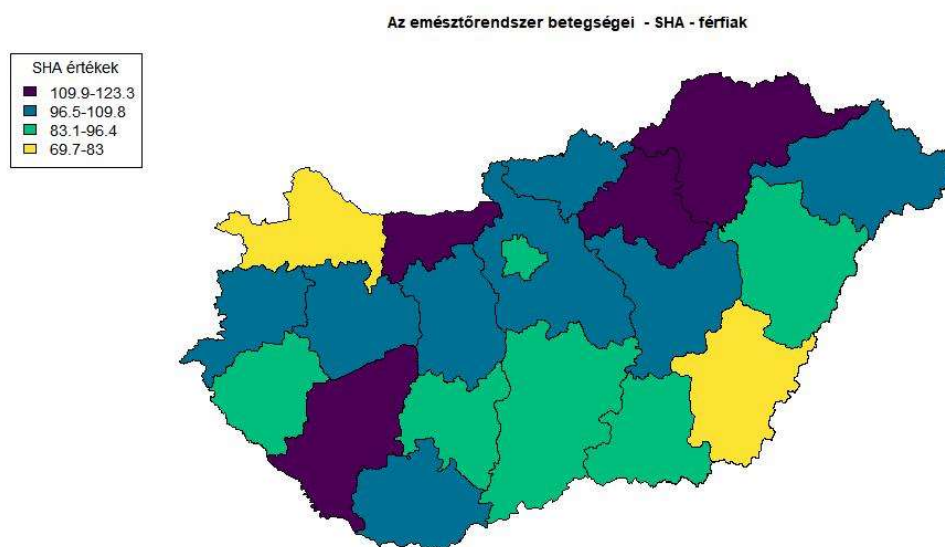

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

4. Emésztőrendszer betegségei okozta halálozás

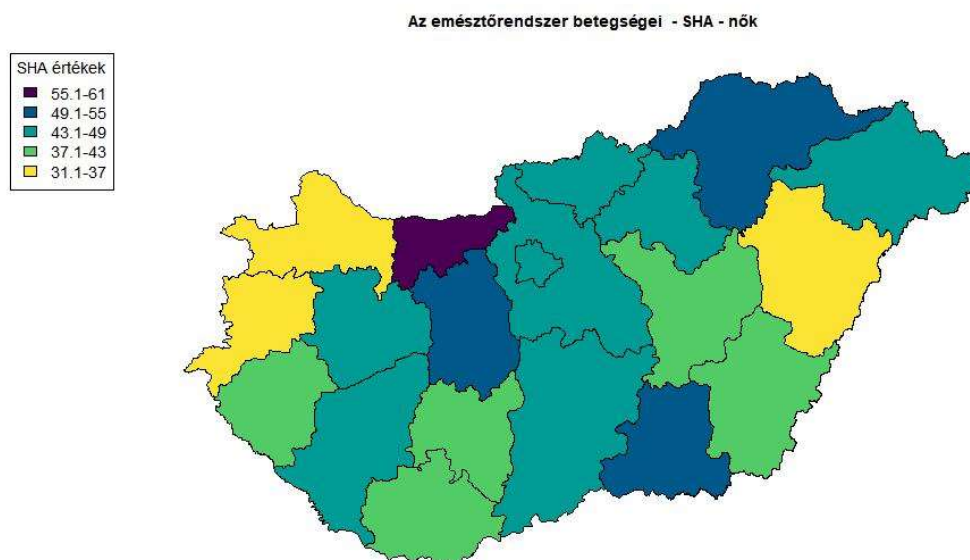
Az emésztőrendszer betegségei okozta halálozási arányszám vizsgálata esetén Nógrád vármegye nem a legmagasabb kategóriába esik, de mindkét nem esetében magas a halálozás.

36. ábra

Standardizált halálozási arányszám százezer lakosra

37. ábra

Standardizált halálozási arányszám százezer lakosra

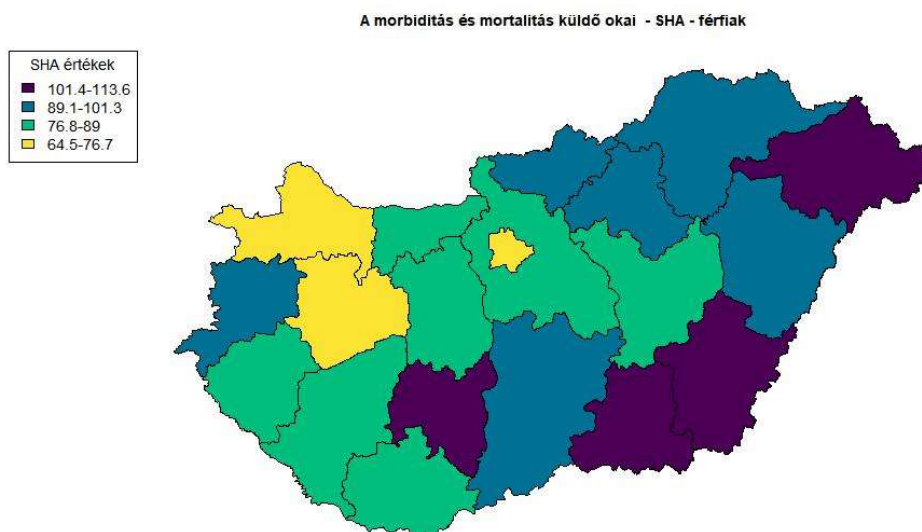

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

5. Külső okok miatt bekövetkező halálozás

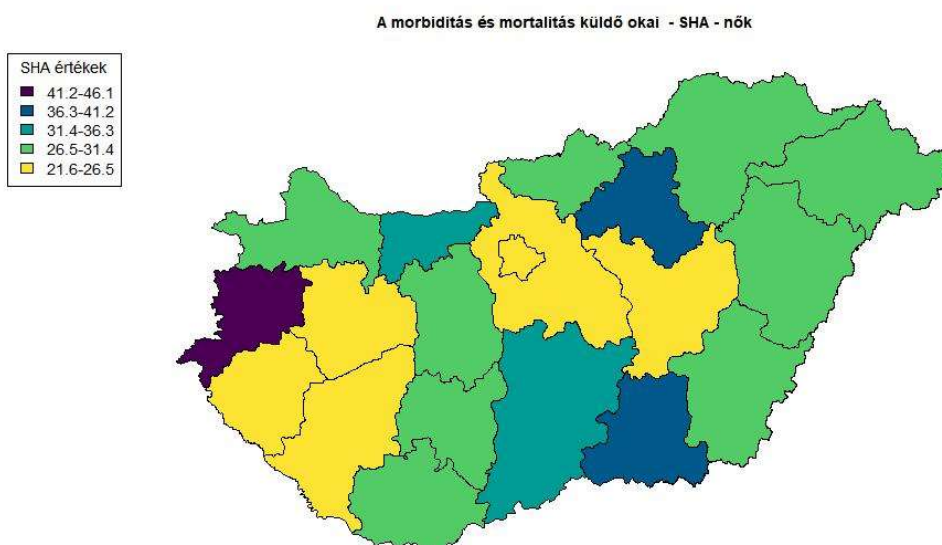
A külső okok miatt bekövetkezett halálozás esetén alacsony esetszámok vannak vármegyei szinteken mivel nem összevont évekkel számolnak hanem csak egy adott év esetszámaival. A nők esetén a többi vármegyével összehasonlítva is kedvező képet látunk, még férfiak esetében a magasabb halálozású vármegyék közé tartozunk.

38. ábra

Standardizált halálozási arányszám százezer lakosra

39. ábra

Standardizált halálozási arányszám százezer lakosra

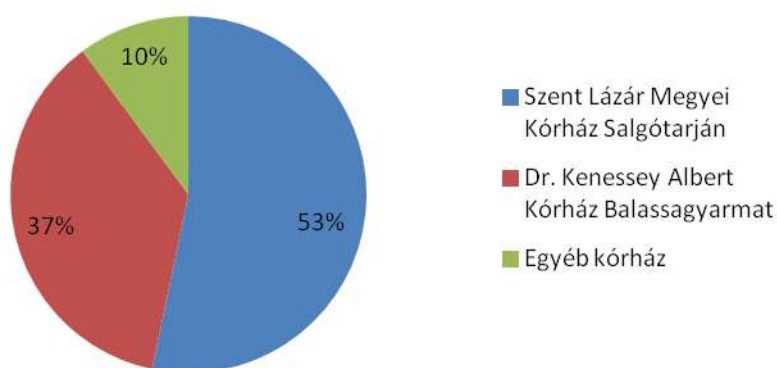
NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Kémiai Biztonsági Információs Rendszer

A lakosság mentális állapotára az ezzel összefüggésben álló különböző mérgezési esetekből - öngyilkossági kísérlet, függőségek miatti mérgezések – is következtethetünk, melyeket a Kémiai Biztonsági Információs Rendszerbe jelentenek az ellátó intézmények. Az adatok a vármegyék kórházaiból érkeznek.

40. ábra

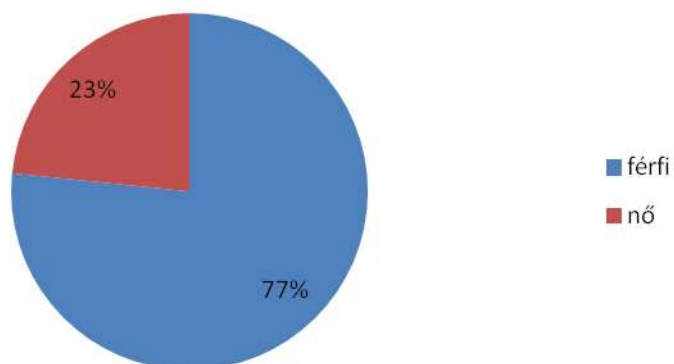
A bejelentések megoszlása bejelentő intézmény szerint, Nógrád megyei lakosok esetében 2022-ben

A Nógrád vármegyei lakcímmel rendelkező bejelentettek száma 2022-ben 749 eset volt, a bejelentettek 77 %-a férfi.

41. ábra

Nógrád megyei lakcímmel rendelkező bejelentettek nem szerinti megoszlása 2022-ben

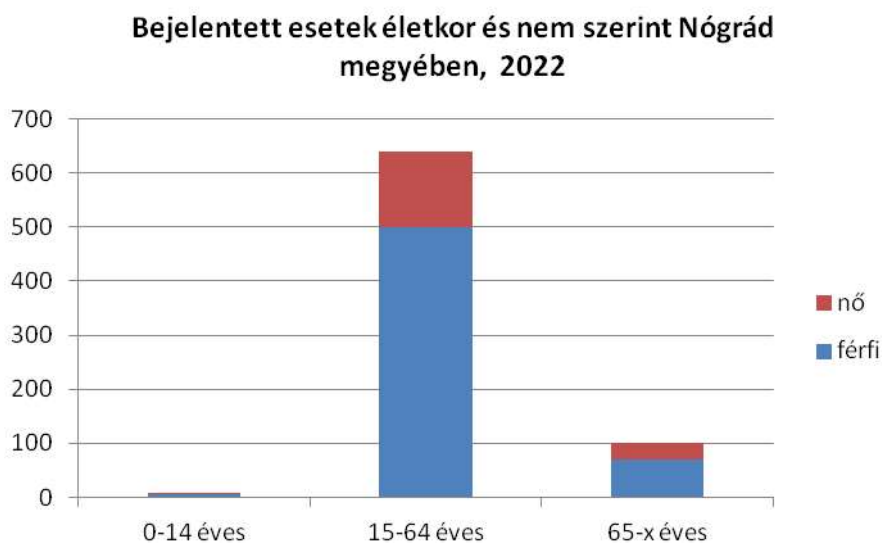

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A bejelentett esetek 85 %-a (640 fő) a 15-64 éves korosztályba tartozik, amely korosztályban a bejelentett esetek 82,6 %-a élvezeti/függőség miatt, 11,8 % pedig öngyilkossági szándék miatt került ellátásra.

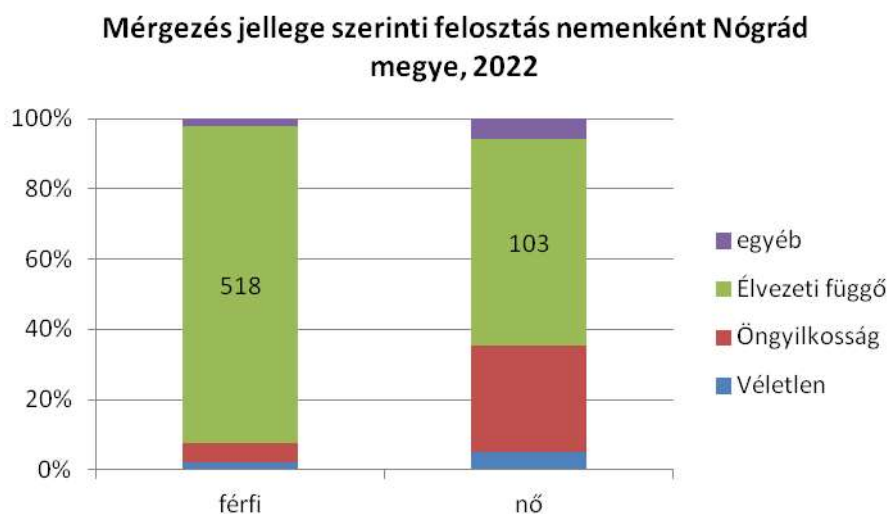
A 0-14 évesek körében történt 8 bejelentés, melyből 7 eset véletlen 1 pedig öngyilkossági szándék miatt került jelentésre.

42. ábra

A problémákkal való megküzdés különbségei is láthatók az esetbejelentő eredményeiből, férfiaknál az élvezeti függésből adódik az esetek 90%-a, még a nőknél az öngyilkossági kísérletből adódó bejelentés jóval magasabb a férfiakhoz képest.

43. ábra

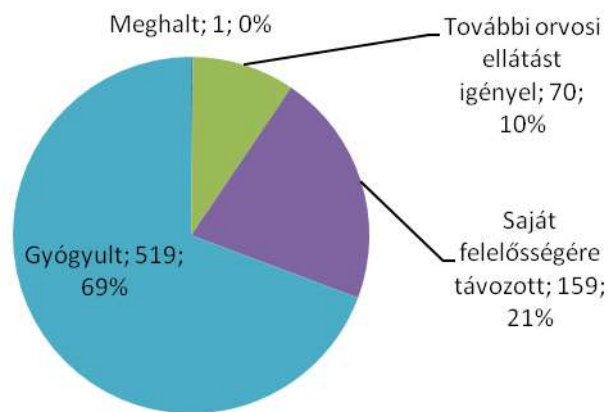

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A bejelentett esetek kimenet szerinti megoszlásából is látható, hogy a halálozási statisztikák feldolgozása ebben az esetben nem vezet eredményre, hiszen a 749 esetből 1 végződött halállal, és ha az öngyilkossági kísérleteket nézzük (ide tartozik az 1 fő halálozás) azoknak 1,2%-a végződött halállal.

44. ábra

Esetek megoszlása kimenet szerint Nógrád megye,
2022

A fentiek alapján elmondható, hogy ugyan az öngyilkosságok okozta halálozás kedvezőbb az országos átlagtól, de a pszichés, mentális egészség és az élvezeti függőségek csökkentése területén van teendő vármegyénkben.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Nemdohányzók védelme

A nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Nvt.) előírásainak betartását a járási hivatalok népegészségügyi osztályai és egyéb szervezeti egységei folyamatosan ellenőrzik.

2022-ben Nógrád vármegyében összesen 211 egység – elsősorban közterületek, közoktatási intézmények, valamint közforgalmú intézmények és munkahelyek – helyszíni ellenőrzésére került sor.

Egy alkalommal volt kiemelt ellenőrzési időszak az országos szakmai irányító szervünk által meghatározva. A 2022. február 10-től június 30-ig terjedő időszakban a vasúti állomások dohányzási tilalom alá eső részein, buszmegállóknak és aluljáróknak a dohányzásra, valamint az elektronikus cigaretta használatára vonatkozó korlátozás betartásának fokozott ellenőrzése volt a feladat, mivel a más hatóság által észlelt dohányzási tilalom megsértése a legtöbb esetben pályaudvarokon, buszmegállóknak és aluljáróknak történt.

Munkaidőn túli ellenőrzést 44 alkalommal végeztek a népegészségügyi osztályok munkatársai, valamennyi esetben közterületen.

2018. január elsejétől átalakult a hatósági ellenőrzés rendszere, amelynek keretében egyszerűsített hatósági jogkört kaptak a járási hivatalok. A *fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról* szóló 66/2015. (III. 30.) Korm. rendelet alapján létrejött új egyszerűsített ellenőrzési hatáskör a népegészségügyi hatáskört érintően a nemdohányzók védelmére vonatkozó egyes szabályok betartatására irányult. A hatáskör kapcsán a kormányhivatal járási hivatalainak szervezeti egységei 2022. évben 50 alkalommal végeztek népegészségügyi hatáskört érintő egyszerűsített ellenőrzést. Az ellenőrzések közforgalmú intézményekben, szórakoztató- és vendéglátóipari egységekben és munkahelyeken történtek.

Fenti szervezeti egységeken túl Salgótarján, illetve Balassagyarmat város önkormányzatának közterület-felügyelete is kiemelt feladatként kezeli a közterületet érintő dohányzási korlátozások betartásának ellenőrzését. Szabálytalanság észlelése esetén (korlátozás hatálya alá tartozó területen történő dohányzás, csikk eldobása közterületen) felhívják az érintett figyelmét, szóbeli figyelmeztetéssel élnek.

Hatósági intézkedésre, illetve egészségvédelmi bírság kiszabására egy esetben került sor a közterület-felügyelet kezdeményezésére.

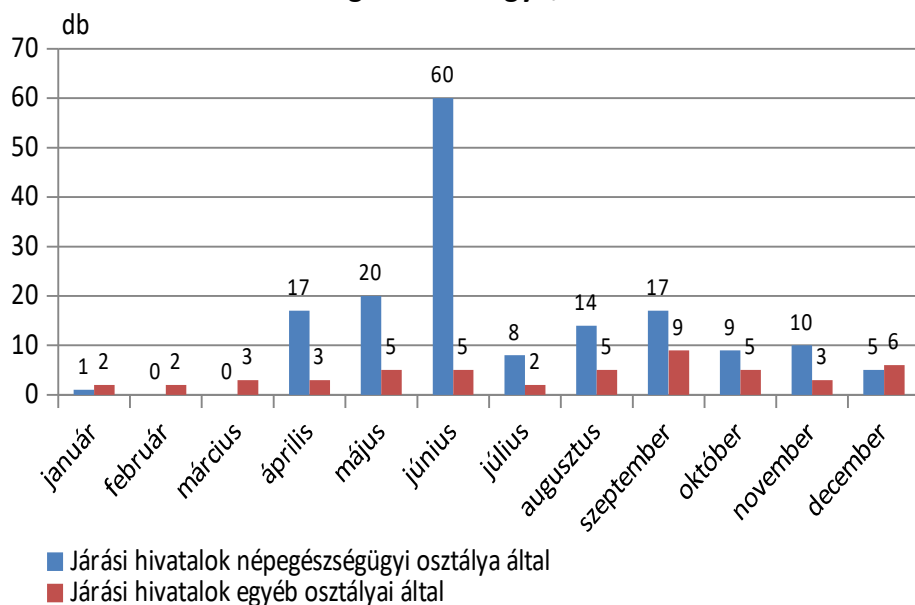
Az Nvt.-ben foglaltak megsértése miatt panaszbejelentés nem érkezett.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

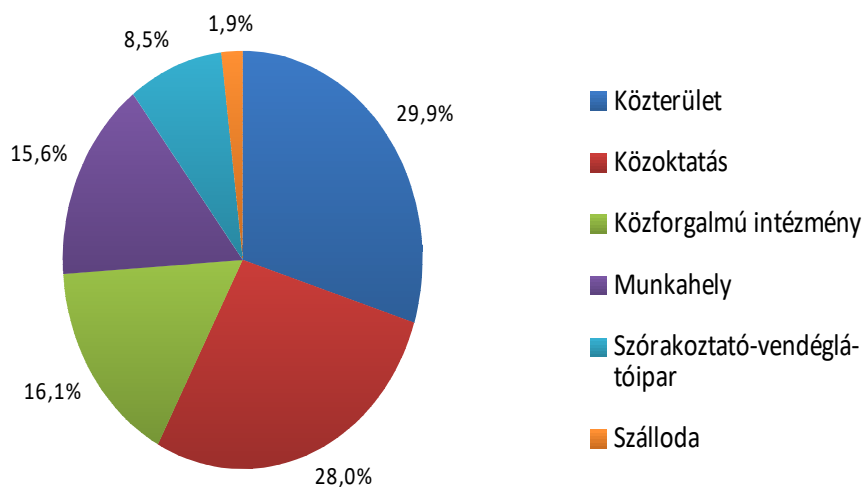
45. ábra

A nemdohányzók védelme területén végzett hatósági ellenőrzések
száma havi bontásban
Nógrád vármegye, 2022 n= 211

46. ábra

A nemdohányzók védelme területén végzett hatósági ellenőrzések
száma, ellenőrzött egységtípusok szerinti megoszlásban
Nógrád vármegye, 2022

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

III. Fertőző betegségek epidemiológiája

Jelentésünkben a fertőző betegségek közül azokkal foglalkozunk, melyek járványt és/vagy súlyos betegséget, esetleg maradandó károsodást okozó hatásuk miatt bírnak jelentőséggel. Ezek részben bejelentendő betegségek, részben védőoltással megelőzhetők, valamint ide tartozik az influenza, amivel kapcsolatban figyelőhálózatot működtetünk. Külön kitérünk a COVID-19 pandémia alakulására Nógrád vármegyében.

Bejelentendő fertőző megbetegedések

2022-ben 22 241 esetdefiníciónak megfelelő bejelentés történt.

Életkorhoz kötött kötelező védőoltással megelőzhető fertőző megbetegedés nem fordult elő.

Közösségi járványt 50 esetben jelentettek. Emésztőrendszeret érintő közösségi járvány két esetben fordult elő, egy esetben Calicivírus, egy esetben pedig ismeretlen eredetű kórokozó okozott kórházi járványt. Légúti közösségi járványt 42 esetben COVID-19, négy esetben Varicella-zoster vírus, további két esetben pedig erythrogén toxint termelő Streptococcus pyogenes baktérium okozott.

A légúti közösségi járványok közül egy általános iskola és három óvoda volt érintve varicella, két óvoda/bölcsőde skarlát miatt. A halmozottan előforduló megbetegedések alkalmával a nevelési-oktatási intézmények vezetőinek tájékoztatása megtörtént a folyamatos fertőtlenítőszeres takarítás végzéséről, a személyi higiénia fontosságáról, valamint az óvodai környezetbe történő felvételről.

COVID-19 okozta járvány 13 esetben fekvőbeteg ellátó intézményben, 29 esetben pedig szociális intézményben alakult ki.

Kedvező jelenség, hogy a veszettség elleni védőoltások száma a bejelentett sérülések számához képest alacsony, mindössze 4 esetben történt védőoltás. Ez azzal magyarázható, hogy a járványügyi munkatársak nagy hangsúlyt fektetnek az esetek kivizsgálására, a sérülést okozó állat felkutatására és megfigyeltetésére a felesleges oltások elkerülése érdekében.

További kedvező változás, hogy csökkent a campylobacteriosis, a rotavírus-gastroenteritis, a hepatitis E, a varicella, a COVID-19 valamint a Legionellosis diagnózissal bejelentett megbetegedések száma.

Fertőző megbetegedés okozta halálozás az előző évhez képest (823 eset) jelentősen csökkent, 146 esetben fordult elő. A halálozást egy esetben listeriosis, egy esetben meningococcus által okozott invazív megbetegedés, 144 esetben pedig a COVID-19 megbetegedés okozta.

Kedvezőtlen változás, hogy az előző évhez képest emelkedett a skarlát, a Lyme-kór és az egyéb patogén E. coli baktérium által okozott megbetegedések száma. 2022. évben Haemophilus influenzae által okozott invazív megbetegedés, giardiasis, echinococcosis, malária és acut flaccid paralysis megbetegedések is előfordultak.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Bejelentett fertőző betegségek száma 2022-ben Nógrád vármegyében

Légúti megbetegedések	21930
Emésztőrendszeri megbetegedések	174
Zoonózisok	128
Idegrendszeri megbetegedések	4
Hepatitis megbetegedések (HAV, HBV, HEV)	4
HIV/AIDS	1

Bejelentendő emésztőrendszeri fertőző megbetegedések

2022-ben összesen 174 emésztőrendszeri fertőző megbetegedést jelentettek be. A regisztrált esetek 64,4%-át baktérium (112 eset), 35%-át vírus (61 eset), 0,6%-át pedig parazita (1 eset) okozta.

A bakteriális megbetegedések közül legnagyobb számban campylobacteriosis és salmonellosis fordult elő.

A **campylobacteriosis** megbetegedések száma kismértékben csökkent az előző évhez képest. A betegek 28,8%-a szorult kórházi ápolásra, halálesetet nem jelentettek, járvány nem fordult elő. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a morbiditás közel kétszer nagyobb volt, mint a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén. A morbiditás a vármegyére vonatkoztatva: 35,55%⁰⁰⁰. A betegség korstruktúrája az előző évekhez hasonlóan alakult, a legérintettebbek a csecsemők voltak, ezt követte az 1-2, majd a 3-5 évesek érintettsége. A legtöbb megbetegedés (8 eset) március és június hónapban, a legkevesebb megbetegedés (3 eset) pedig december hónapban történt. Az év többi részében hasonló számú eset fordult elő havonta (4-6 eset/hó).

A regisztrált **salmonellosis** megbetegedések száma megegyezett az előző évi esetszámmal. Salmonella okozta járványt nem jelentettek. A vármegyei morbiditás: 21,01%⁰⁰⁰, halálozás nem volt. Kórházi kezelést a betegek 41%-a, 16 fő kapott. A területi megoszlás szerint a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a morbiditás fele akkora volt, mint a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén. Életkor szerinti megoszlás tekintetében legerőteljesebben a három éven aluliak, ezen belül pedig az 1-2 éves korosztály volt érintett. A legtöbb megbetegedés (6-7 eset) április és május hónapban fordult elő.

Patogén E. coli által okozott megbetegedést 5 esetben történt, yersiniozis 2 esetben fordult elő.

Rotavírus-gastroenteritis: 2022 évben az előző évhez képest (2021-ben 95 eset) csökkent a megbetegedések száma, 61 eset történt. A vármegyei morbiditás: 32,86 %⁰⁰⁰. A betegek 57,4%-át kellett kórházban ápolni. Halálozás nem volt. A legtöbb megbetegedés (14 eset) április hónapban fordult elő. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a morbiditás 37,67%⁰⁰⁰, a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén 26,43%⁰⁰⁰ volt. Életkor szerinti megoszlás tekintetében az a legtöbb megbetegedés az 1-2 éves korosztályban fordult elő. A megbetegedés védőoltással megelőzhető, kifejezetten csecsemő és kisded korban fordulnak elő a kórházi ápolást szükségessé tevő, súlyos esetek.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Közösséget érintő enterális járványok:

Enterális közösségi járvány két esetben fordult elő.

Egy esetben **Calicivírus** okozta közösségi járvány egy fekvőbeteg ellátó intézmény rehabilitációs osztályát érintette, melynek során 87 fő exponált személyből 10 fő betegedett meg. A kórokozó cseppfertőzéssel, valamint direkt és indirekt kontaktussal terjedt. Tünetek: hányinger, hányás, hasmenés, gyengeség, hőemelkedés, láz. Mikrobiológiai vizsgálat 3 esetben történt, melyből egy esetben került kimutatásra a calicivírus. A fertőző forrás ismeretlen. A megbetegedések gyors lefolyását követően a betegek meggyógyultak.

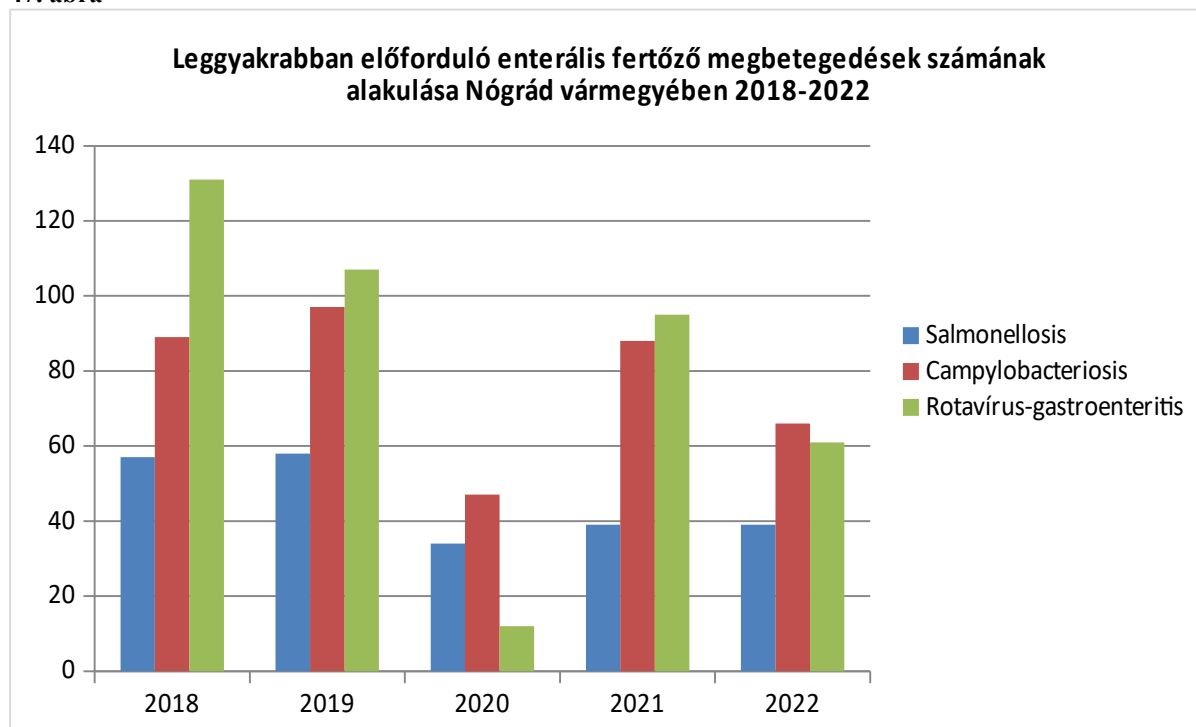
Egy esetben **ismeretlen eredetű kórokozó** okozott járványt egy fekvőbeteg ellátó intézmény krónikus belgyógyászati osztályán. Az exponáltak száma 69 fő, melyből 13 fő betegedett meg. Tünetek: hányinger, hányás, hasmenés, gyengeség, hőemelkedés, láz. A fertőző forrás ismeretlen, a fertőzés terjedése feltehetőleg direkt és indirekt kontaktus, valamint aerosol útján történt. Széklet mikrobiológiai vizsgálat nem történt. Valamennyi beteg meggyógyult.

Vírushepatitisek:

2022 évben 3 **Hepatitis A** vírus okozta fertőző májgyulladás fordult elő, HAV fertőzés következtében halálozás nem történt. Valamennyi beteg kórházi ápolásra szorult. A vármegyei morbiditás: 1,62‰. Szezonális: áprilisban egy, júniusban pedig 2 sporadikus eset fordult elő.

Hepatitis E megbetegedés 1 esetben fordult elő.

47. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Bejelentendő légúti fertőző megbetegedések

A bejelentendő betegségek közül legnagyobb arányban légúti fertőzések fordultak elő. Ebbe a számba nem értjük bele az influenzát és a tüdő tuberculosist, melyek jelentési rendszere eltérő. 2022-ben 21 930 bejelentés történt, az előző évhez képest csökkent az esetek száma.

Az előző évekhez hasonlóan a bejelentésre kötelezett légúti fertőző betegségek közül a **COVID-19** volt a leggyakoribb, bár a bejelentések száma mintegy 10%-kal csökkent a 2021. évihez viszonyítva. A vármegyei morbiditás: 11575,07‰. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén és a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén közel azonos volt a morbiditás. A betegek 7,1%-át ápták kórházban, 144 fő hunyt el. A legmagasabb esetszámok január (7022 eset), illetve február (5416 eset) hónapban voltak. A legtöbb beteg a 30-39 és a 40-49 éves korosztályból került ki. COVID-19 járványról 32 esetben szereztünk tudomást. 29 esetben szociális intézményből (idősek otthona, átmeneti szálló), 13 esetben pedig fekvőbeteg ellátó intézményből jelentettek halmozódást.

A légúti megbetegedések második legnagyobb részét a bárányhimlő esetek adták. Számuk az előző évhez képest kismértékben csökkent. Halálozás nem volt. A morbiditás Nógrád vármegyében 219,23‰ volt. Területi megoszlást tekintve a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén közel háromszoros volt a morbiditás a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területéhez képest. 1 főt ápták kórházban, szövödményt nem jelentettek. A korszpecifikus morbiditás igen jellegzetesen alakult, kiemelkedően magas volt a 3-5 évesek, valamint a 6-9 évesek érintettsége. Szezonális: a legtöbb megbetegedés június hónapban, a legkevesebb augusztus hónapban fordult elő.

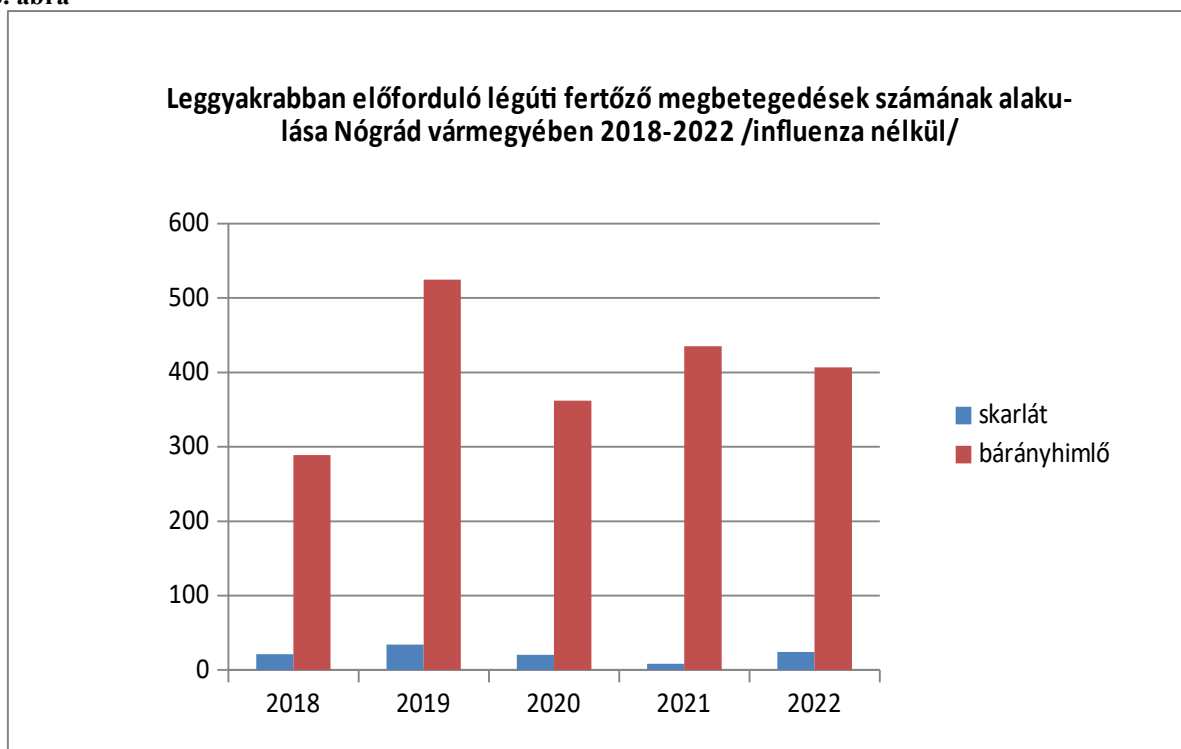
Közösségi járvány 1 általános iskolában és 3 óvodában/bölcsődében fordult elő.

A **skarlat** megbetegedések száma az előző évhez képest a háromszorosára emelkedett, 24 esetet regisztráltak. Kórházi ápolásra nem szorult senki, minden beteg meggyógyult. A morbiditás Nógrád vármegyében 12,93‰ volt. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a morbiditás 18,83 ‰, a Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén 5,03 ‰ volt. A legtöbb megbetegedés a 3-5 éves korcsoportban fordult elő. Járvány két óvodát/bölcsődét érintett.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

48. ábra

Streptococcus pneumoniae által okozott invazív megbetegedés összesen 8 esetben fordult elő. Valamennyi megbetegedés a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén történt. A vármegyei morbiditás: 4,31‰000. A betegek az 50-59 és a 60 feletti korcsoportból kerültek ki. A megbetegedettek közül 7 főt ápoltak kórházban, valamennyi beteg meggyógyult.

A megbetegedés megelőzésére védőoltás rendelkezésre áll, amely gyermekkorban kötelező, azonban az oltási koron aluli csecsemőknél előfordulhatnak megbetegedések. Felnőtt korban 50 év felett valamint minden krónikus betegnek ajánlott a védőoltás felvétele.

Haemophilus influenzae által okozott invazív megbetegedés és Legionellosis egy-egy esetben fordult elő.

Idegrendszeri fertőző megbetegedések

Az idegrendszeri fertőző betegségek járványügyi helyzete az előző évekhez hasonlóan alakult. Csak sporadikus esetek fordultak elő.

Az év során a surveillance keretében 3 **meningococcus baktérium okozta gennyes agyhártyagyulladást** jelentettek. A vármegyei morbiditás: 1,62‰000. Valamennyi beteget kórházban ápoltak, 1 fő elhunyt. A megbetegedettek a 6-9 éves, a 15-19 éves és a 30-39 éves korosztályból kerültek ki. A mikrobiológiai vizsgálatok során két esetben C szerocsoportú, egy esetben pedig B szerocsoportú Neisseria meningitidis tenyésztett ki.

A betegség ellen elérhető védőoltás, 2 éven aluli gyermekek esetében térítésmentesen kérhető a háziorvostól.

Streptococcus pneumoniae baktérium okozta agyhártyagyulladás 2022. évben nem fordult elő.

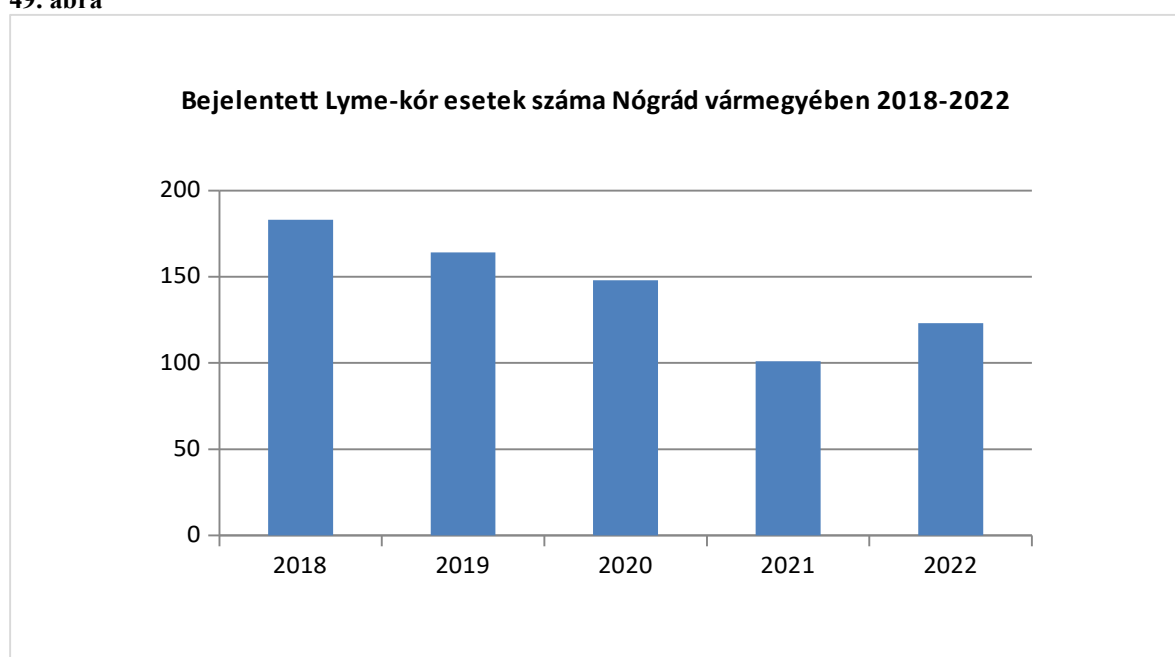

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Állatról emberre terjedő betegségek, zoonózisok:

2022 évben 123 **Lyme-kór** megbetegedést jelentettek. Az esetszám kismértékben nőtt az elmúlt évhez képest. A betegek közül 2 főt áptak kórházban, halálest nem történt. A megyére vonatkozó morbiditás 66,25 ‰. Területi megoszlást tekintve a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén a morbiditás 94,17‰, Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területén 28,95‰ volt. A morbiditás maximumát az 50-59 évesek, valamint a 60 év felettek körében észleltük, ezt követte a 40-49 éves felnőttek érintettsége. A legtöbb megbetegedés április, május és június hónapban történt.

49. ábra

Kullancsencephalitis megbetegedést illetékességi területünkön nem regisztráltak.

Tárgyévben egy importált eredetű **malária** megbetegedést diagnosztizáltak. A beteg külföldi tartózkodása idején a betegség megelőzésére szolgáló gyógyszert nem szedett.

Toxoplasmosis 2 esetben, **listeriosis** és **echinococcosis** 1-1 esetben fordult elő illetékességi területünkön. Ezen betegségekben megbetegedett egyének közül 1 fő hunyt el Listeriosisban.

HIV/AIDS

1 fő **HIV** fertőzését jelentették az OSZIR STD alrendszerébe. **AIDS** megbetegedést nem regisztráltak. A Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya által működtetett HIV/AIDS Tanácsadóban 2022-ben tanácsadáson és szűrővizsgálaton megjelentek száma összesen 3 fő volt. Mindhárom fő anyatej adományozáshoz kötelezően előírt vizsgálaton jelent meg. A vizsgálati eredmények valamennyi esetben negatív eredményt adtak.

Önkéntes/anonim szűrés, valamint mesterséges megtermékenyítéshez kötött kötelezően előírt vizsgálat nem történt.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Influenza

Nógrád vármegyében 2021.év 43. hetétől, 2022.év 20. hetéig tartó influenza szezonban az influenza surveillance keretén belül 26 házi orvos és házi gyermekorvos körzetben kísértük figyelemmel az influenzaszerű megbetegedések alakulását.

A házi orvosi praxisok megoszlása:

NVKH Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály	Gyermek körzet	Felnőtt körzet	Vegyes körzet	Összesen
NVKH Salgótarjáni Járási Hivatal Hatósági Főosztály Népegészségügyi Osztály	4	6	6	16
NVKH Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály	2	4	4	10
Összesen	6	10	10	26

Praxisok által ellátott személyek száma:

Gyermek körzet 6 – praxisok által ellátott személyek száma: 5447 fő

Felnőtt körzet 10 – praxisok által ellátott személyek száma: 13642 fő

Vegyes körzet 9 – praxisok által ellátott személyek száma: 18801 fő

Összesen: 26 37890 fő

A kijelölt körzetek által ellátott populáció száma **37890 fő** volt, amely a vármegye lakosságának (192909 fő) **19,64%-át** adta.

Az NVKH Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya illetékességi területén a megfigyelt populáció létszáma **21761 fő** volt.

Az NVKH Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya illetékességi területén a megfigyelt populáció **16129 fő** volt.

A megfigyelt populáció korcsoportos megoszlása (fő):

NVKH	<1	1-2	3-5	6-9	10-14	15-24	25-34	35-59	60 éven felüli	összes
Salgótarjáni Járási Hivatal Hatósági Főosztály Népegészségügyi Osztály	303	530	735	1219	1597	1449	2925	6875	5461	21761
Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály	168	313	484	597	797	1689	2057	5507	4517	16129
Összesen	471	843	1219	1816	2394	4614	4173	12382	9978	37890

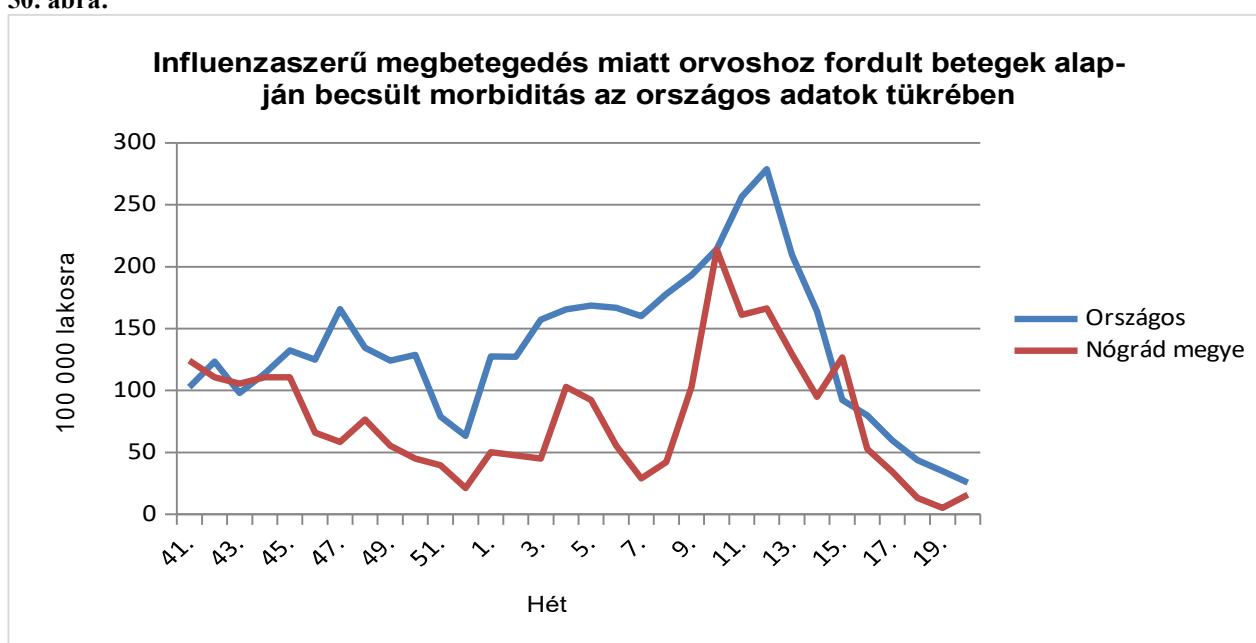
NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az Influenza figyelőszolgálat által jelentett és becsült esetek

A 2021/2022. évi influenza szezonban a 43. és a 20. hét között, a megfigyelt populációból (37890 fő) a **becsült** influenzaszerű megbetegedések kumulatív száma **14912** fő volt, ennek megfelelően a vármegye lakosságának kb. 7,73 %-a betegedett meg influenzaszerű tünetekkel a vizsgált időszakban. Az előző influenza szezonhoz képest (407 fő) a megbetegedettek száma 14505 fővel nőtt.

Influenzaszerű megbetegedések időbeli alakulása

50. ábra:

A figyelőszolgálatban résztvevő háziorvos, házi gyermekorvos az orvos-szakmai tapasztalata, valamint az előző évek gyakorlatának figyelembe vételével döntötte el, hogy kit szerepeltet az influenzaszerű betegekre vonatkozó jelentésben.

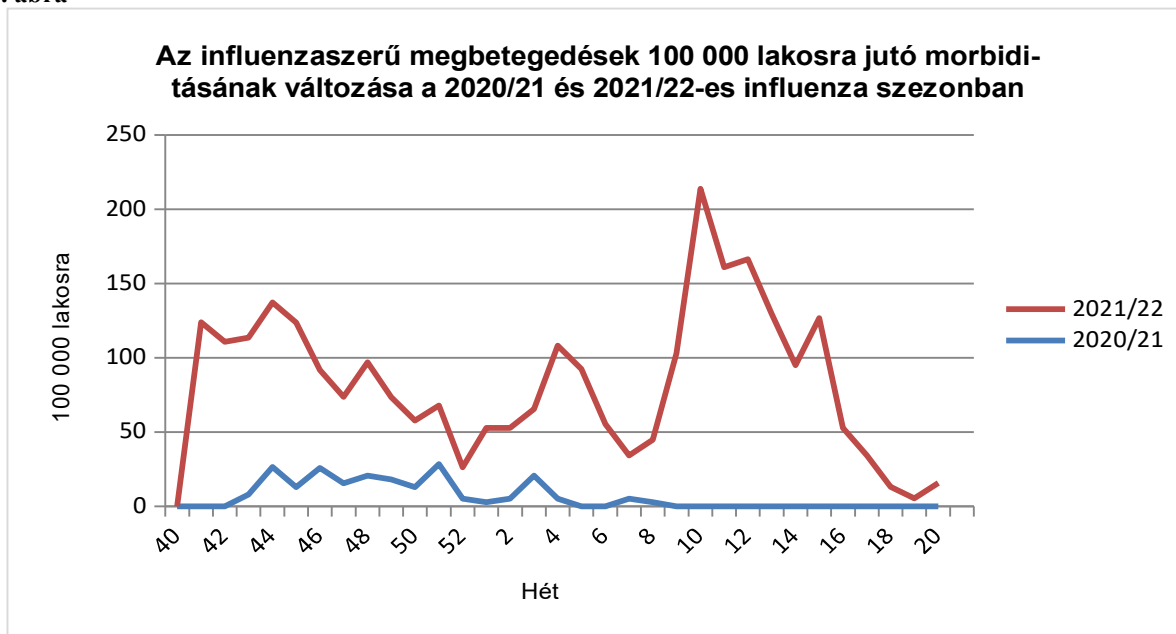
A virológiai adatok egyértelműen azt mutatták, hogy az influenzaszerű tünetekkel orvoshoz forduló betegek egy jelentős részénél SARS-CoV-2 állt a tünetek hátterében, más esetekben a RSV tehető felelőssé a tünetekért, ezért az adatok értékelésénél ezt nem szabad figyelmen kívül hagyni. Bár a figyelőszolgálatban résztvevő orvosoknak esetdefiníció alapján az influenzaszerű megbetegedések számát kellett jelenteniük, ennek ellenére a SARS-CoV-2 fertőzés gyanújával érkező betegek már sok esetben nem kerültek lejelentésre ISZM-ként, holott a klinikai kép alapján beletartoztak volna ebbe a körbe.

Az előző influenzaszezonnal ellentétben, a 2021/22-es szezonban a megbetegedések száma elérte és meghaladta a járványküszöböt, a járványgörbén azonban nem egyetlen, hanem két kisebb (2021.év 43. és 48.hete között, valamint 2022. 04. és 07. hete között) és egy harmadik magasabb betegszámot jelentő csúcs jelenik meg 2022.10. és 14 hete között.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

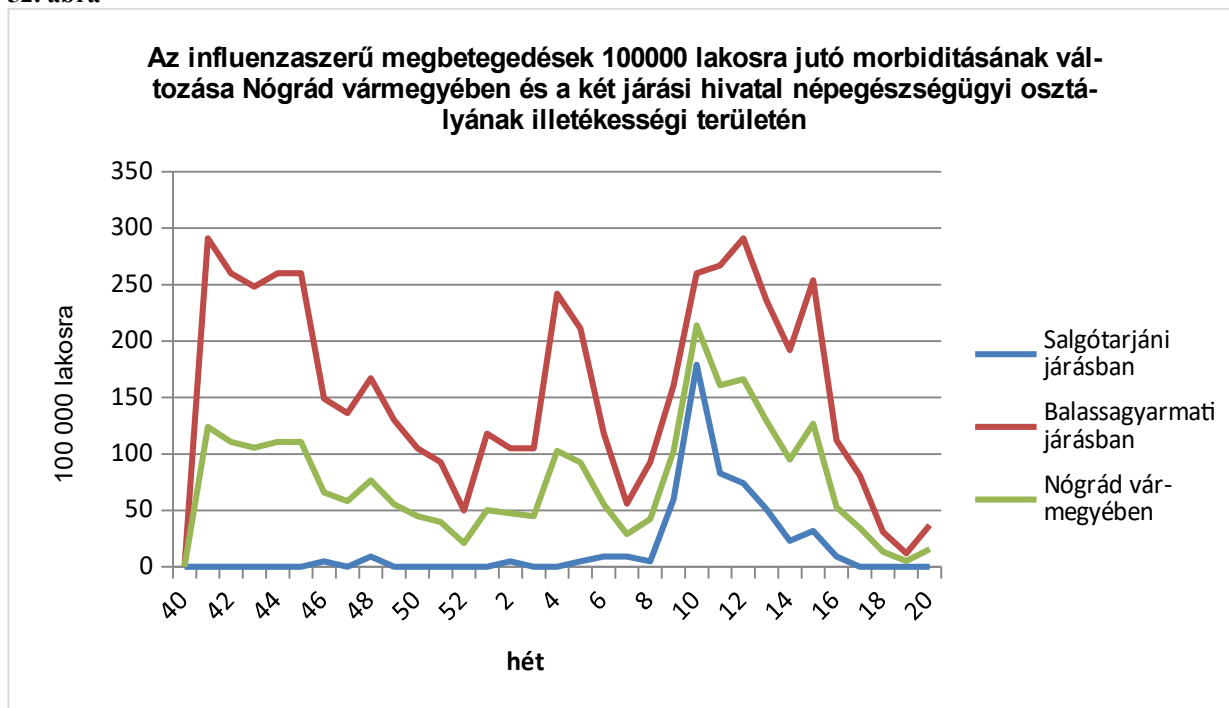
51. ábra

Az influenza járvány megyén belüli eltérő jellegzetességei

Nógrád vármegye 6 járása két járási népegészségügyi osztályhoz tartozik, 3-3 járással, Észak-déli irányban kettéosztva a vármegyét (kelet és nyugat Nógrád). A két járási népegészségügyi osztály illetékességi területén, ahogy az alábbi ábra is mutatja eltérő morbiditást regisztráltunk.

52. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A járvány a vármegyében a **10. héten érte el a csúcst**, amikor a Nógrád vármegyére vonatkoztatott morbiditás 213,78 ‰. A 16. héttől jelentős mértékben csökkent a megbetegedések száma, de a területen eseti jelleggel folyamatosan jelentettek megbetegedéseket a figyelőszolgálati orvosok. Nógrád vármegyében, a figyelőszolgálatban résztvevő praxisok közül a 2021/22-es influenza szezonban 4 sentinel orvos lett kijelölve virológiai minták (orr-garat minta) küldésére. A NVKH Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály és az NVKH Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály illetékességi területéről is 1-1 felnőtt körzetet ellátó házi orvos és 1-1 házi gyermekorvos látta el ezt a feladatot.

Az általuk beküldött 22 mintából 6 alkalommal Influenza A vírus, 10 alkalommal pedig RSV vírus került kimutatásra. A kórházi influenza surveillance által beküldött jelentések alapján összesen 6 alkalommal igazolódott Influenza A vírus és 3 alkalommal RSV vírus jelenléte az általuk beküldött mintákban. Influenza okozta megbetegedést követő haláleset előfordulásról nem érkezett bejelentés.

Közösségi járványok

A 2021/22. évi influenza szezonban Nógrád vármegye illetékességi területén influenzajárvánnyal kapcsolatos látogatási tilalom nem lett elrendelve, a teljes látogatási tilalom bevezetése a koronavírussal összefüggésben meghozott központi döntés alapján történt.

Kórházi influenzajárványt valamint közösségi halmozódást a vármegye területéről nem jelentettek.

Oltóanyag felhasználás

Nógrád vármegyében a 2021/22-es influenza szezonban **28000 adag** térítésmentes **3Fluart** és **70 adag Vaxigrip Tetra** oltóanyag állt rendelkezésre.

Az influenza elleni térítésmentes oltás igénybevételének fontosságáról körlevél formájában az Országos Mentőszolgálat Nógrád Vármegyei Kirendeltségét, a Nógrád Vármegyei Rendőr-Főkapitányságot, a fekvőbeteg- és szociális intézményeket és a házi orvosokat tájékoztattuk. A lakosság figyelmét több média megjelenés alkalmával is felhívtuk az influenza elleni oltás fontosságára, a szövődmények elkerülése érdekében az oltás felvételére.

Influenza elleni térítésmentes oltóanyag felhasználásának kimutatását az alábbi táblázat szemlélteti.

3Fluart	Kapott mennyiség:	Felhasznált mennyiség	Felhasználási arány
Balassagyarmati Járási Hivatal	10700	4420	41,3%
Salgótarjáni Járási Hivatal	16000	7142	44,63%
Népegészségügyi Főosztály	300	131	43,66%
Vaxigrip Tetra	Kapott mennyiség	Felhasznált mennyiség	Felhasználási arány
Balassagyarmati Járási Hivatal	29	29	100%
Salgótarjáni Járási Hivatal	39	24	61,53%
Népegészségügyi Főosztály	2	1	50%

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A 2021/22-es influenza szezonban a beérkező jelentések alapján az influenza elleni térítésmentes **3Fluart felhasználás 42,36 % volt**, az előző szezonban **79,75%-hoz képest**, ami jelentős csökkenést mutat.

Az oltóanyagok heti fogyását mutató jelentések csak a házi orvosok töredékétől érkeztek be. Több alkalommal felhívtuk a házi orvosok figyelmét jelentési kötelezettségükre. Ennek ellenére a három időszaki jelentés sem tükrözi sajnos a praxisok 100 %-ának oltóanyag fogyását.

A lakosság inkább a COVID -19 elleni védőoltásokra fókuszált, az influenzajárványra való felkészülés háttérbe szorult.

A koronavírus járvány megjelenésekor a Vaxigrip TETRA influenza elleni oltóanyag iránti igény is megnőtt. A 2021-22-es szezonban már ez az igény is jelentősen lecsökkent. A vármegyébe ingyenesen beérkező, mindössze 70 db oltóanyag sem fogyott el a jelentések szerint.

Influenza elleni oltást követő nemkívánatos eseményről nem érkezett bejelentés.

TBC- tuberculosis

A tbc járványügyi jelentősége a XX. század második felében végbement esetszám csökkenés után ismét növekedett, hiszen olyan úgynevezett multirezisztens törzsek jelentek meg és okozták az esetek jelentős részét, melyek a klasszikus tbc ellenes szereknek ellenállnak. Mindez nagyfokú kezelési nehézséget okoz, különösen, ha figyelembe vesszük a kezelendő betegek együttműködési készségét. Mindez az oka annak, hogy a tbc-s megbetegedések járványügyi felügyelete változott 2014-ben. Korábban hatóságunknak akkor volt lehetősége lakossági szűrést elrendelni, ha az új megbetegedések száma elérte vagy meghaladta a 25 százezreléket.

A jogszabályi változás lényege abban áll, hogy a tapasztalatok alapján csak a rizikó csoportban lévő személyeket szűrjük, de őket folyamatosan. Az ellátórendszernek pedig lehetősége van hatóságunktól kérni a kényszer gyógykezelés elrendelését.

A 2022-ben diagnosztizált új tbc-s betegek száma 3 fő volt a vármegyében. Az incidencia 1,62 százezrelék volt, jóval az országos küszöbérték alatt (25%000).

2022-ben a betegeket nem lakossági szűrés során fedezték fel, hanem valamilyen panasz miatt küldték el a tüdőgyógyászhoz, vagy más okból készült mellkas röntgen- felvétel vetette fel a tbc gyanúját.

Az újonnan nyilvántartásba vett 3 tbc-s esetből 3 tüdőt érintő megbetegedés volt, nem tüdőt érintő megbetegedést nem diagnosztizáltak a vármegyében.

Nemenkénti megoszlás: Nő: 3 fő, (100 %)

A korcsoportos bontás szerint **gyermekkori megbetegedés nem fordult elő**. Jellemző korcsoport nincs, 1-1 fő fordul elő korcsoportonként.

Az újonnan diagnosztizált esetek között 2022-ben nincs nem magyar állampolgárságú személy. Nógrád vármegyében **6 felnőtt és 1 gyermek tüdőgyógyászati szakrendelő**, valamint **2 SEF** (állandó telephellyel rendelkező) **Tüdőszűrő Állomás működött** 2022-ben. Mobil Tüdőszűrő nem üzemelt.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Szűrővizsgálatok száma: 3542 fő, ebből **kiemeltek száma:** 248 fő (7%).

Szűrővizsgálatok kimenetele:

- **aktív tbc:** 0 fő
- tbc-s maradvány: 28 fő
- tüdőrák: 17 fő
- egyéb tüdőbetegség: 66 fő
- nem tüdőbetegség: 15 fő
- kivizsgálás folyamatban: 25 fő
- nem kooperáló páciens: 9 fő
- negatív: 393 fő

Védőoltással megelőzhető fertőző betegségek

A védőoltások kidolgozása és széleskörű alkalmazása – sok más fontos tényező mellett – nagy szerepet játszott abban a hatalmas változásban, mely az utóbbi fél évszázadban lezajlott.

A nemrég még a haláloki statisztika élén álló járványos betegségek napjainkra a sor végére kerültek és nem egy közülük szinte teljesen elveszítette közegészségügyi jelentőségét.

Nógrád vármegyében 2022-ben életkorhoz kötött kötelező védőoltással megelőzhető fertőző megbetegedés nem fordult elő.

Életkorhoz kötött kötelező védőoltások

Az életkorhoz kötött kötelező védőoltások olyan fertőző betegségekkel szemben védik meg a gyermekeket, amelyek nemrégiben még igen súlyos, tömeges járványokat, vagy akár halált okoztak. Magyarországon minden gyermek ingyenesen részesül 12 féle kötelező védőoltásban, további egy védőoltás szintén ingyenesen, de önkéntesen vehető igénybe.

Elsőként beadandó a **BCG** (Bacillus Calmette-Guérin) védőoltás, amely az egy éves kor alatti tuberculosis (tbc, gümőkór) legsúlyosabb formái ellen alakít ki védettséget. Ezt az oltást az újszülött a születés utáni néhány napban, még a kórházban megkapja. A **diphtheria-torokgyík** (D), **tetanusz-merevgörcs** (T), a **pertussis-szamárköhögés** (aP), valamint a **poliomyelitis-járványos gyermekbénulás** (IPV) és a **Haemophilus influenzae b** (Hib) ellen védő kombinált oltás első adagját 2 hónapos korban kapják a csecsemők. Egy éves kor alatt még további két adagra van szükség (3 hónapos és 4 hónapos korban), míg a második életévben egyszer (18 hónapos korban) kapnak DTPa+IPV+Hib oltást az oltási naptárnak megfelelően. 6 évesen a gyermekek Hib komponens nélkül DTPa+IPV oltást, 6. osztályban diphtheria, tetanusz, pertussis emlékeztető oltást kapnak.

Az **MMR morbilli-kanyaró, mumpsz-járványos fültőmirigy gyulladás és rubeola-rózsahimlő** elleni oltást 15 hónaposan kapják a csecsemők. 6. osztályban az oltást megismétlik. A rubeola elleni védettség kiemelten fontos, hiszen a várandósság első szakaszában átvészelt fertőzés súlyos magzati károsodást okozhat.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A **pneumococcus** baktérium gennyes középfülgyulladást, tüdőgyulladást, vérmérgezést vagy akár gennyes agyhártyagyulladást is okozhat. Elsősorban az 5 év alatti korosztály, azon belül is a csecsemők a legveszélyeztetettebbek a fertőzéssel szemben. Az oltást (PCV) 2, 4 és 12 hónapos korban kapják meg a csecsemők.

A **varicella-bárányhimlő** elleni védőoltás 2019 szeptemberétől került a kötelező védőoltások közé. Az oltást két részletben kapják meg a gyermekek 13 és 16 hónaposan.

A **hepatitis B vírus** elleni védőoltást 7. osztályban kapják a tanulók. A vírus vérrel és testnedvek útján terjed és májgyulladást okozhat.

Az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokon belül megkülönböztetünk **folyamatos** (BCG, DTPa+Hib +IPV, PCV, Varicella, MMR) és **kampányoltásokat** (MMR újraoltás, dTap újraoltás, Hepatitis B). Az életkorhoz kötött kötelező oltásokat 11 éves kortól iskolai oltások keretében kell elvégezni. A kampányoltások iskolai osztályokra és nem a tanulók életkorára vonatkoznak.

A 2021/2022-es tanévben az általános iskola VI. osztályát végzők körében az **MMR** emlékeztető oltások beadása szeptember hónapban, a **dTap** emlékeztető oltások beadása pedig október hónapban történt. A VII. osztályos tanulók körében a **hepatitis B elleni II. részoltás** és a **méhnyakrák elleni II. részoltás** április hónapban került beadásra.

A 2022/2023-as tanévben az általános iskola VII. osztályát végzők körében a **hepatitis B elleni oltás I. részoltásának** beadása szeptember hónapban, az **önkéntes humán papillomavírus elleni védőoltás I. részoltásának** beadása pedig október hónapban került megszervezésre.

A kampányoltások egyidejű alkalmazását (külön testtájékra) több iskolaorvos kezdeményezte és elvégezte.

A védőoltások teljesítési aránya igen jónak mondható, vármegyei szinten valamennyi oltást 97% feletti arányban hajtottak végre.

Az oltáselmaradások oka jellemzően: külföldön tartózkodó magántanuló, immunterápia vagy egyéb orvosi ellenjavallat, az oltandó ismeretlen helyen való tartózkodása, illetve várandóssága.

2022. évben nem került sor eljárás megindítására hanyag szülői magatartás vagy védőoltás megtagadása miatt elmaradt védőoltás pótlására.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Életkorhoz kötött kötelező védőoltások teljesítése Nógrád vármegye, 2022			
Védőoltás megnevezése	Oltásra kötelezettek száma	Oltott személyek száma	Átoltottság (%)
BCG (0-4 hét)	1808	1806	99,9
DTPa + Hib + IPV (2 hó)	1808	1808	100
PCV (2 hó)	1808	1808	100
DTPa + Hib + IPV (3 hó)	1808	1808	100
DTPa + Hib + IPV (4 hó)	1808	1808	100
PCV (4 hó)	1808	1808	100
PCV (12 hó)	1817	1817	100
Varicella (13 hó)	1817	1790	98,5
MMR (11 év)	1817	1816	99,9
Varicella (16 hó)	1817	1769	97,4
DTPa + Hib + IPV (18 hó)	1817	1808	99,5
DTPa + IPV (6 év)	1604	1596	99,5
MMR újraoltás	1473	1464	99,4
dTap újraoltás (11 év)	1473	1467	99,6
Hepatitis B I. oltás* (12 év)	1596	1585	99,3
Hepatitis B II. oltás** (12 év)	1639	1623	99,0

* a 2022/2023 iskolai tanévben oltott személyekre vonatkozó adatok

**a 2021/2022 iskolai tanévben oltott személyekre vonatkozó adatok

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Megbetegedési veszély esetén kötelező védőoltások

Veszetség fertőzésre gyanús sérülés miatt 3 fő részesült teljes oltási sorozatban, 1 fő esetében csak 2 oltás történt meg, melynek oka, hogy csak nyállal történő expozíció történt, illetve a kutya, amelyet később elaltattak, vizsgálatra került és a vizsgálat eredménye veszetségre PCR negativitást adott.

Tárgyévben 1595 gravidánál végeztek HBsAg szűrővizsgálatot. 1578 esetben a szűrővizsgálat a várandósság ideje alatt, gondozás keretében történt. 17 főnél a szűrővizsgálat eredménye a szüléskor nem állt rendelkezésre, így ezen újszülöttek hepatitis B elleni aktív immunizálásban részesültek. 2022 évben nem került kiszűrésre HBsAg pozitív anya. A HBsAg vizsgálati anyagok feldolgozását a Nemzeti Népegészségügyi Központ Hepatitis Laboratóriuma végezte.

A vizsgálati anyagok gyűjtését és továbbítását, a szűréssel kapcsolatos feladatok ellátását főosztályunk biztosította. A vizsgálati eredményeket a beküldő kapta, illetve havi bontásban főosztályunk is tájékoztatást kapott a vizsgálati eredményekről.

Megbetegedési veszély elhárítása céljából térítésmentesen végzett védőoltások

A dializált betegek körében összesen 105 Hepatitis B elleni oltást végeztek. I. oltását 33 beteg, II. oltását 30 beteg, III. oltását 22 beteg kapta meg. Emlékeztető oltásban 20 fő részesült. Hastífusz kórokozó-hordozó környezetében védőoltás nem történt. A vármegyénkben nyilvántartott bacillusgazdák félévenkénti szűrővizsgálata és a helyszíni ellenőrzés megtörtént. Az influenza elleni térítésmentes oltás igénybevételének fontosságára felhívtuk a háziorvosok figyelmét. Főosztályunk a Nemzetközi Oltóponton térítésmentes influenzaoltást 95 esetben végzett. A rendőrség állományának és a mentőszolgálat dolgozóinak biztosítottuk az oltóanyagot.

Munkakörhöz kapcsolódó védőoltások

A megbetegedési veszély csökkentése érdekében – a munkáltatónak a foglalkoztatás feltételeként – biztosítania kell az adott veszélyeztetett munkakörben foglalkoztatott dolgozók védőoltását.

Jogszabály írja elő, hogy valamennyi foglalkozás-egészségügyi szolgálat az általa végzett védőoltásokról évente, a tárgyévet követően összefoglaló jelentést készítsen a népegészségügyi feladatkörében eljáró járási hivatal és a munkavédelmi hatóság számára.

Az alábbiakban a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok által felírt és beadott védőoltások megoszlása látható.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

53. ábra

Az ábrából jól látszik, hogy 2022. évben a legtöbb esetben (169 fő) a kullancs által terjesztett vírusos agyvelőgyulladás (kullancsencephalitis) elleni védőoltásban részesültek a munkavállalók. A kullancsencephalitis elleni védőoltást főként azon dolgozóknak érdemes felvenni, akiknél a munkavégzés alkalmával a kullancsencephalitis-vírussal történő fertőzés kullancsexpozíció révén nem zárható ki (pl.: erdészeti dolgozók).

Hepatitis B elleni védőoltásban 119 fő részesült, főképpen azon egészségügyi dolgozók, akik tevékenységük során rendszeresen kontaminálódhatnak vérrel, vérkészítményekkel, szövetnedvekkel, váladékokkal, testfolyadékokkal, illetve az ezekkel szennyezett eszközökkel, műszerekkel.

Influenza elleni térítésmentes védőoltás beadására 97 esetben került sor a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok által, elsősorban egészségügyi dolgozók részére.

Hastífusz elleni védőoltást 57 fő vett fel, elsősorban azon munkavállalók, akik munkájuk során szennyvízzel, emberi ürülékkel rendszeresen kontaktusba kerülhetnek (pl.: csatornamunkások, mélyépítők, laboratóriumok és kórházi fertőző osztályok munkatársai).

Hepatitis A elleni védőoltást 17 fő kapott. Ezen oltásban azokat a fogékony munkavállalókat kell részesíteni, akik a munkájuk révén szennyvízzel, humán fekáliával rendszeresen kontaktusba kerülhetnek.

Tetanusz elleni védőoltásban 16 fő részesült. A tetanusz elleni védőoltás azon személyek számára szükséges, akik olyan munkakört látnak el, amelynek esetében földdel szennyezett sérülések fordulhatnak elő (pl.: mélyépítés, mezőgazdasági tevékenység, állatgondozás).

COVID-19 elleni védőoltásban 1 fő részesült foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosa által.

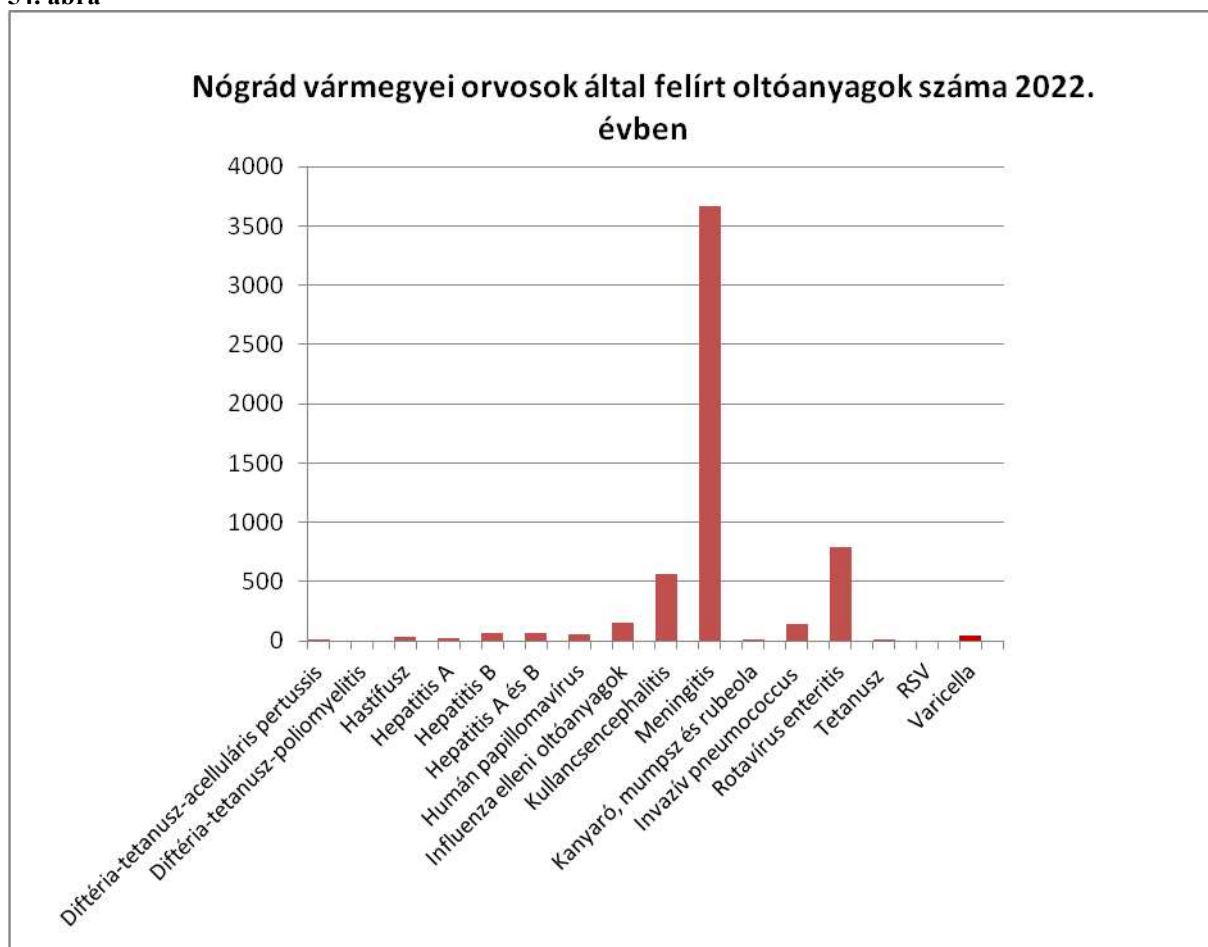
NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Nem kötelező védőoltások

A nem kötelező védőoltások – hasonlóan a kötelező védőoltásokhoz – olyan fertőző betegségek ellen nyújtanak védelmet, amelyek akár súlyos szövődményekkel is járhatnak.

2022 évben a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő adatai alapján a Nógrád vármegyei orvosok által felírt (nem kötelező) védőoltások típus szerint csoportosítva a következőképpen alakultak:

54. ábra

A diagramból kitűnik, hogy vármegyénkben az önkéntesen igénybe vehető védőoltások száma továbbra is alacsony. 2022. évben legnagyobb számban (3672 fő) valószínűleg a 2 éves kor alatti gyermekek védőoltásának támogatása miatt a meningococcus baktérium különböző típusai által okozott **gennyes agyhártyagyulladás** (meningitis) elleni oltás felírása szerepelt. Ennél a betegségnél kamaszkorban – mely az egyik legveszélyeztetettebb korosztály – már egy oltás elegendő a C típus elleni védetség kialakításához, két éves kor alatt pedig 100 %-os társadalombiztosítási támogatással rendelhető az oltóanyag.

A második helyen a **rotavírus okozta hasmenés** (791 fő) elleni védőoltás szerepel. A rotavírus a gyomor és a belek fertőzését előidéző vírus, amely súlyos gyomor-bélhurutot okozhat. Csecsemő- és kisdedkorban az egyik leggyakoribb okozója a súlyos hasmenésnek.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Évente világszerte mintegy 500 000 halálos áldozatot követel, leggyakrabban az 5 év alatti gyermekek körében. A fertőzés megelőzésére kétféle vakcina létezik, mindkettőt szájon át kell beadni, az egyik három, a másik két részletből áll. Az első oltás a 6. élethétől adható, a további adagok ezt követően, leghamarabb 4 hetente alkalmazhatóak. A gyermeknek 24 hetes koráig az oltás valamennyi adagját meg kell kapnia, hiszen a megfelelő védelem időben történő kialakítása a cél.

Viszonylag nagy számban került felírásra a kullancs által terjesztett **vírusos agyvelőgyulladás** (kullancsencephalitis) elleni védőoltás (566 fő), amely 1 éves kortól adható. Az alapimmunizálás 3 oltásból áll, a védettség fenntartása érdekében 5 évente ismétlődő oltás szükséges.

Az **influenza** elleni vakcina beadatása különösen ajánlott az időseknek, a krónikus betegeknek és a munkakörükből kifolyólag sok emberrel érintkezőknek, illetve a gyermekközösségek tagjainak. Az oltás 6 hónapos kortól adható. Az oltást évenként ismételni kell, beadatásának legalkalmasabb pillanata kora őszre tehető. A védettség kialakulásához 2-3 hétre van szükség. Influenza elleni oltóanyag 149 fő részére került felírásra.

Invazív pneumococcus elleni védőoltás 142 fő részére került felírásra. A pneumococcus baktérium a tüdőgyulladás leggyakoribb kórokozója, de okozhat gennyes középfülgyulladást, vérmérgezést vagy akár gennyes agyhártyagyulladást is. A betegség leginkább az 5 év alattiakat érinti, azon belül is **egyéves kor alatt különösen** sebezhetőek a gyerekek, majd az életkor előrehaladtával **50 éves** kor felett ismét emelkedés figyelhető meg. **Hazánkban 2014 óta** már nem csak választható, hanem **kötelező a védőoltás csecsemőkorban**, ami 3 oltásból álló sorozat oltást jelent.

Bárányhimlő (50 fő), hastífusz (29 fő), hepatitis A (24 fő), hepatitis B (70 fő), hepatitis A és B (68 fő), humán papillomavírus (52 fő), tetanusz (2 fő), kanyaró, mumpsz, rubeola (2 fő), diftéria-tetanusz-acelluláris pertussis (1 fő) elleni védőoltásban viszonylag csekély számú személy részesült.

A Nógrád Vármegyei Kormányhivatal 2013 óta működtet Nemzetközi Oltóhelyet, melyet elsősorban a külföldre utazók vesznek igénybe kötelező vagy ajánlott védőoltások felvétele, tanácsadás céljából. Utazással összefüggésben 2022-ben összesen 4 fő kereste fel oltóhelyünket, összesen 5 védőoltást adtunk be részükre. Az oltóhelyen összesen 121 oltást végeztünk, a kormányhivatali dolgozók influenza és Hepatitis A vírus elleni védőoltásával együtt. A fentiekkel kapcsolatos szakmai tevékenységet, 2 fő orvos és 3 fő diplomás ápoló végzi. Továbbra is szükségesnek tartjuk a lakosság informálását a védőoltások tekintetében.

Védőoltásokat követő nemkívánatos események:

2022-ben Nógrád vármegyében oltást követő nemkívánatos esemény nem történt, oltási balesetet egy esetben jelentettek. Egy fiúgyermek életkorhoz kötött, soron következő kötelező védőoltása alkalmával 18 hónapos oltása (DTPa + IPV + Hib) helyett bárányhimlő elleni védőoltásban részesült, amelyet korábban már megkapott. Az oltást követően a gyermeknél oltást követő esemény nem jelentkezett. A bejelentett eset kivizsgálása megtörtént, a járási intézet tájékoztatását követően a gyermek elmaradt 18 hónapos oltása az oltási balesetet követő két hetet követően megtörtént.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A COVID-19 járvány alakulása Nógrád vármegyében

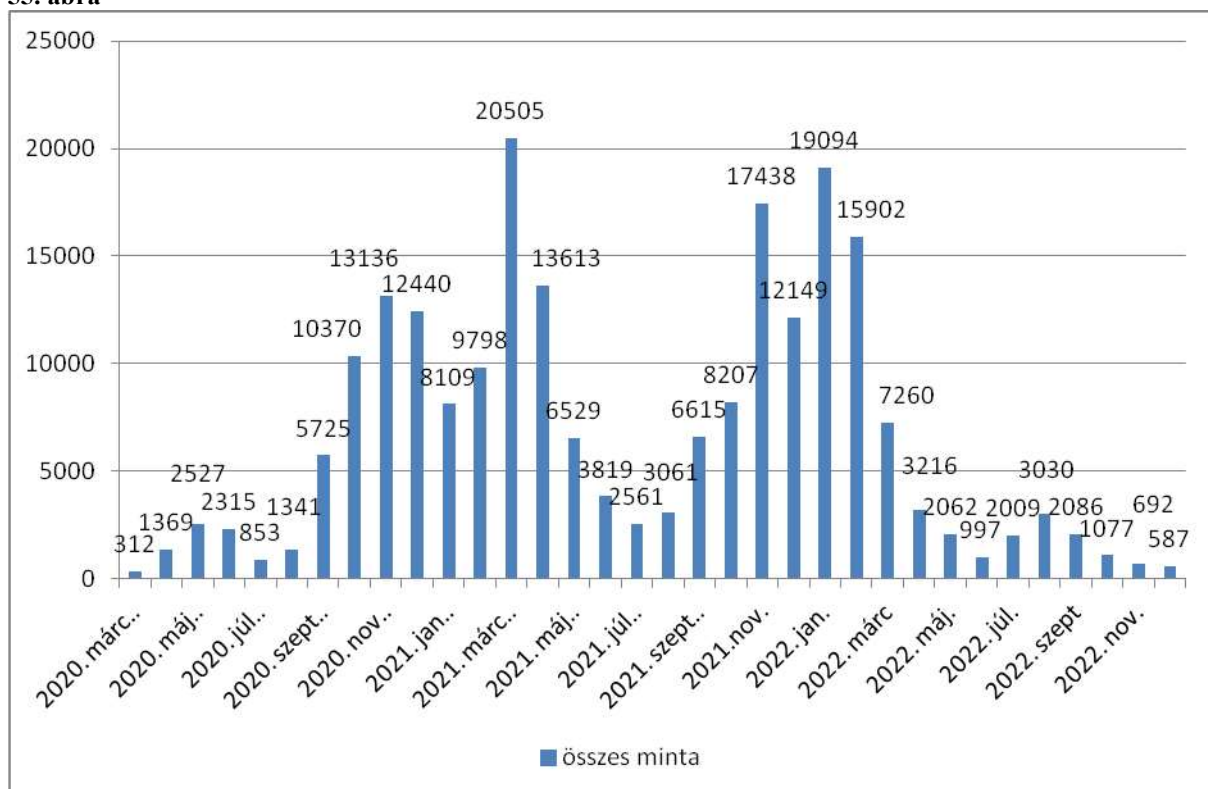
2022. évben a kormányhivatal népegészségügyi szakterületének feladatai nagy részét – különösen az év első felében még a COVID-19 járvány kezelése tette ki.

A járvány ötödik hulláma az adatok szerint Nógrád vármegyében 2022. június hónapra lecsengett ugyan, de július és augusztus hónapban ismét erős terjedés volt jellemző.

A virológiai adatok szerint országosan a megbetegedések szinte 100 %-át az omikron BA4. és BA5. variánsa okozta.

A SARS-CoV-2 kimutatására irányuló havonta elvégzett mintavételek száma az alábbiak szerint alakult Nógrád vármegyében a járvány kezdete óta 2022 végéig:

55. ábra

A minták pozitívítási aránya (%) jól jelzi a járvány alakulását. Bár a mintavételek száma jelentősen csökkent a második és harmadik hullám, vagy a negyedik és ötödik hullám során tapasztaltakhoz képest, a pozitívítási arány jelentősen nőtt, az eddigi legmagasabb volt a pandémia kezdete óta 2022 nyári hónapjaiban. Az eljárásrend 2022. szeptember 30-ai módosítása által a mintavételtől már el lehet tekinteni, csak az alábbi esetekben ajánlott:

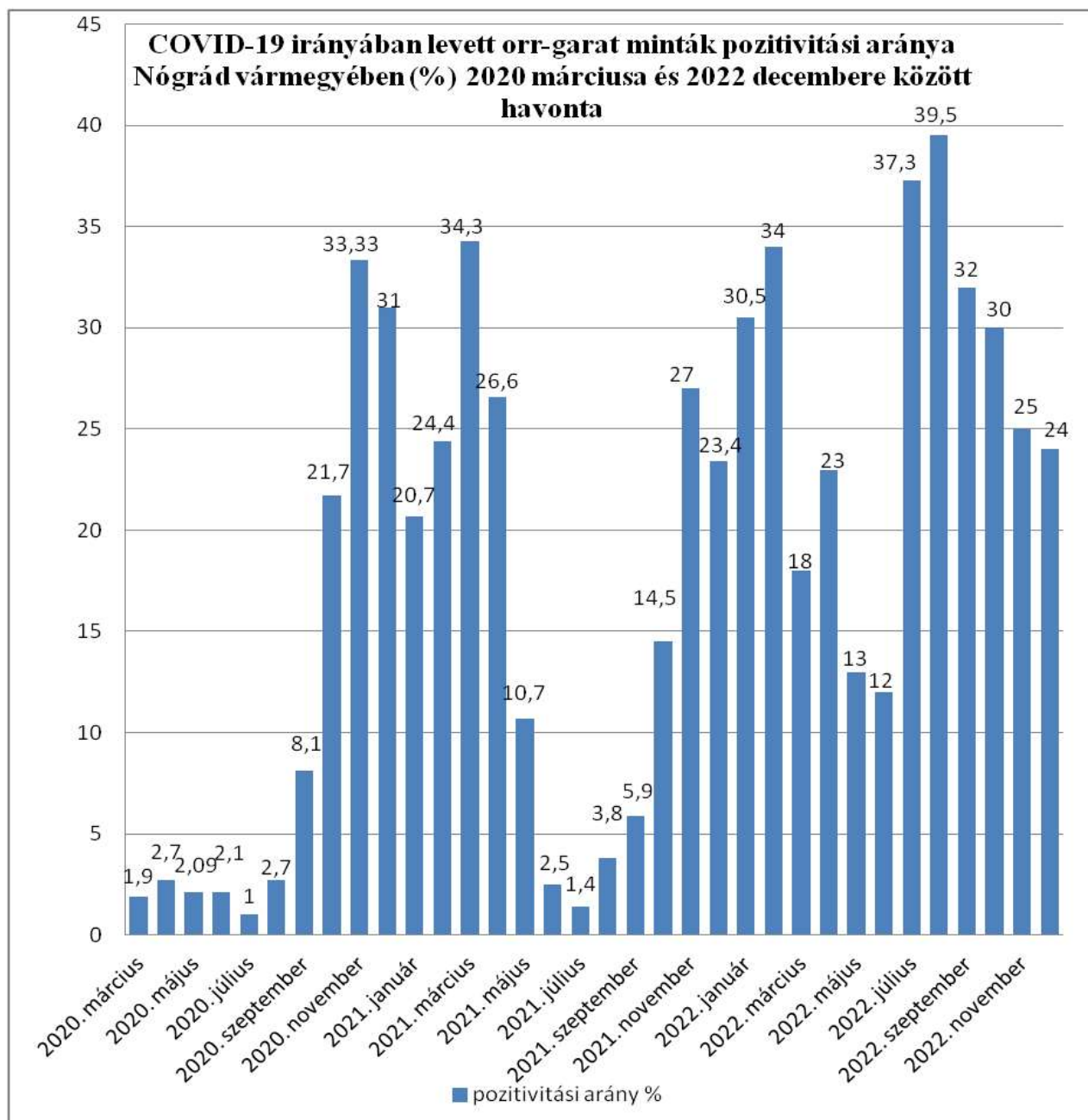
- a gyanús beteg olyan alapbetegséggel rendelkezik, ami a súlyos COVID-19 betegség szempontjából kockázatot jelent
- a beteg közvetlen környezetében él olyan személy, aki a súlyos COVID-19 betegség szempontjából kockázati csoportba tartozik, és emiatt a beteg kéri a tesztelést
- egészségügyi vagy szociális intézményben ellátott fekvőbeteg vagy gondozott vagy dolgozó közösségi halmozódáshoz tartozó eset

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

- a beteg klinikai állapota miatt kórházi ellátást igényel vagy a beteg kezelését befolyásolja a teszt eredménye

Az eljárásrend változásával a mintavételek száma tovább csökkent, melyet a pozitivitási arány kisebb mértékű csökkenése kísért.

Járványügyi intézkedések

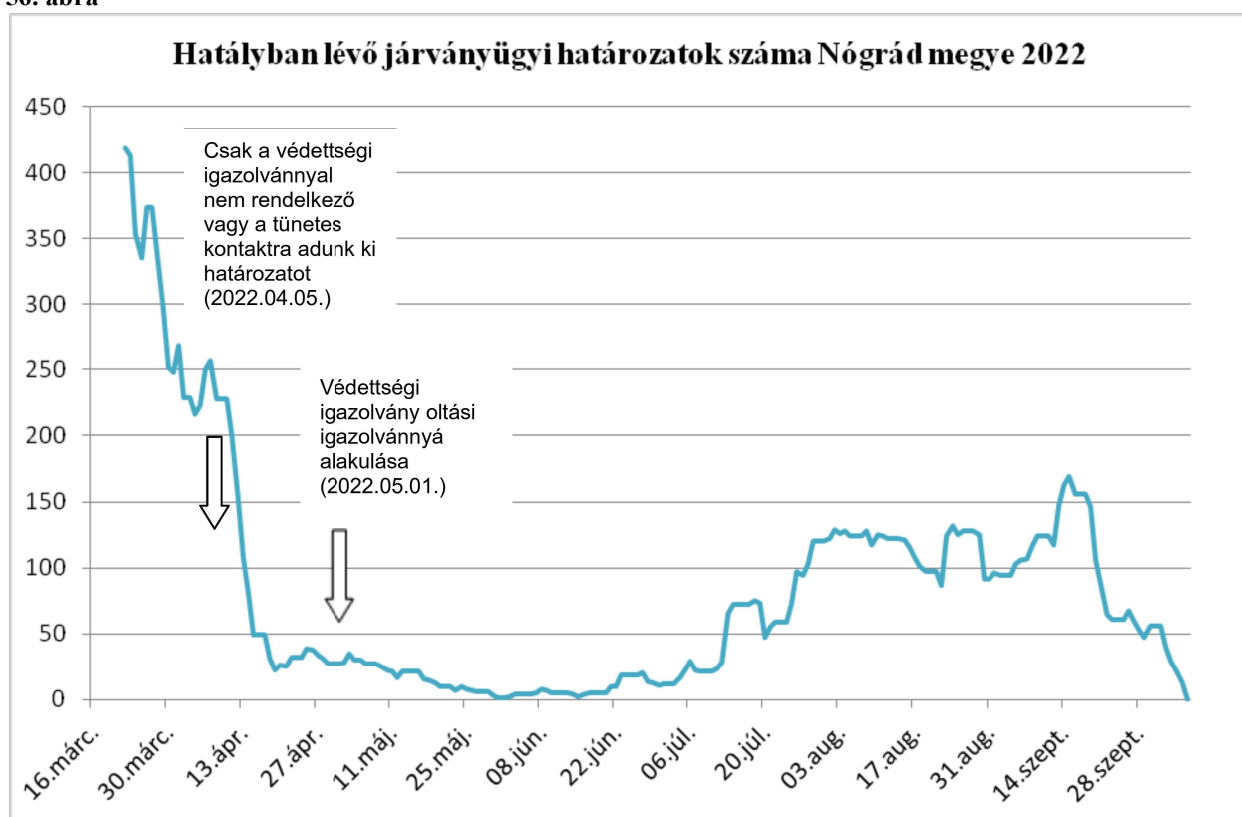
A népegészségügyi hatóság a COVID-19 elleni védőoltások alkalmazásán túl egyedi járványügyi intézkedésekkel igyekezett lassítani a vírus terjedését. A járványügyi intézkedésekben többször történt változás. Az új eljárásrend szerint - 2022. április 5-től - az igazolt pozitív személyek már nem határozattal kerültek hatósági házi karanténba, hanem házi orvosuk utasítására kellett

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

elkülönülniük a közösségtől, családjuktól. Az elkülönítés ideje 7 nap volt. A járványügyi hatóság a kontaktkutató elvégzését követően a védettségi igazolvánnyal nem rendelkező kontaktokat járványügyi megfigyelés alá helyezte, melynek időtartama szintén 7 nap volt. Fontos változás volt, hogy 2022. május 1-től a védettségi igazolvány oltottsági igazolvánnyá alakult, vagyis csak az a személy rendelkezett érvényes védettségi igazolvánnyal, aki legalább egy COVID-19 elleni védőoltást kapott. Nem minősült védettnek a betegségen átesett személy, vagy akinek szervezetében COVID -19 elleni ellenanyagot mutattak ki. Az új intézkedések hatását, és a nyári esetszám emelkedést jól mutatja a hatályban lévő hatósági intézkedéseket ábrázoló alábbi grafikon.

56. ábra

A nyári hónapokat követően szeptemberben az új tanév megkezdésével a megbetegedések sok esetben érintettek gyermekközösségeket. Sajnos a 18 év alatti populáció átoltottsága nagyon alacsony, így egy-egy iskolai osztályban azonosított COVID-19 beteg gyermek kontaktjaként sorra kerültek járványügyi megfigyelés alá osztályok a vármegyében és országosan is. Annak érdekében, hogy a köznevelési intézmények működése folyamatos legyen, új szabályozás került bevezetésre 2022. szeptember 9-től.

Eszerint a köznevelési intézményben azonosított igazolt COVID-19 beteg járványügyi megfigyelés alá helyezett intézményi kontaktjai (óvodások, tanulók, dolgozók) a köznevelési intézményt a megfigyelés ideje alatt is látogathatták, de orrot és szájat eltakaró maszkot kellett viselniük. Ez az intézkedés az intézmények működését folyamatosra tette, de gyakorlati megvalósítása nehézségeket okozott (pl. óvodai nevelés során, iskolai étkeztetés megoldása stb.).

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az intézmények részére ajánlást tettünk arra vonatkozóan, milyen intézkedésekkel tudják ilyen esetekben a vírus terjedését akadályozni.

2022. szeptember 30-tól ismét változott az eljárásrend. az igazolt pozitív személy otthonában volt elkülönítendő, a háziorvos utasítására, 5. napon elvégzett antigén gyorseszteszt és klinikai tünetmentesség esetén az elkülönítés megszüntethető volt. Kontaktjai - oltottsági státuszuktól függetlenül – már nem kerültek járványügyi intézkedés alá, de javasoltuk, hogy közösségben, tömegben (pl. tömegközlekedési eszköz) viseljenek az orrot és szájat eltakaró maszkot, és figyeljék magukat, jelentkeznek-e náluk tünetek.

A hatóság által elrendelt hatósági házi karantén, járványügyi megfigyelés tehát 2022 októberétől megszűnt COVID-19 esetén. Mintavétel azóta is csak abban az esetben indokolt, ha a beteg a COVID-19 betegség lefolyása szempontjából kockázati csoportba tartozik, vagy van olyan családtagja, akinél a betegség súlyosabb lefolyása várható, vagy terápiás következménye van az etiológia tisztázásának. **A kórokozó azonban továbbra is terjed, hasonlóan az eddig őszi-téli időszakban tapasztalt légúti kórokozókhoz.** A járványügyi hatóság feladata a kórokozók terjedéséről klinikai és virológiai adatgyűjtés, ún. légúti surveillance működtetése, mely a 2022/23-as szezontól az akut légúti megbetegedések adatainak gyűjtését és ezen belül az influenzaszerű megbetegedések monitorozását is jelenti. Zárt közösségekben – bentlakásos szociális intézmények, fekvőbeteg osztályok – esetében a SARS-CoV-2 vírus terjedését továbbra is szorosan követjük, szükség esetén megtesszük a járványügyi intézkedéseket.

2022-ben bentlakásos szociális intézményekben és fekvőbeteg-ellátó intézményekben kialakult járványok miatt intézkedtünk határozattal a járvány megfékezése érdekében.

COVID-19 elleni védőoltások szervezése Nógrád vármegyében

Az átoltottság növeléséhez a 2022 januári oltási akciónapokon (január 15., 22. és 29.) ismét igénybe vettük a Magyar Honvédség oltóbuszait. Három oltási helyszínen – Sóshartyán, Ecseg, Nagylóc - mindösszesen 22 település lakosságát fogadták és összesen 172 védőoltást végeztek el, első, második és harmadik, negyedik körös oltásokat is. Az oltandók Pfizer, Sinopharm és Janssen oltóanyag közül választhattak az oltóorvossal egyeztetve.

Nógrád vármegyében 2022. július 4-től már csak egy oltópont működött és működik folyamatosan a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórházban. Kezdetben csak pénteki napon működött, majd a járvány felerősödésére válaszul július 19-től már keddi napokon is. Nyitvatartása kedden 9.00-19.00 óráig, pénteken szintén 9.00-19.00 óráig tartott, a hét utolsó munkanapján előzetes regisztráció és időpontfoglalás nélkül is felvehető volt a védőoltás. Mivel az oltásra jelentkezők száma minimálisra csökkent, 2023-tól ismét csak heti egy napon működik. A háziorvosi praxisok részére 2022 nyári hónapjaitól már csak havonta szállítottunk, 2023 nyarától pedig csak igény esetén szállítunk oltóanyagot, tekintettel arra, hogy az oltási hajlandóság a lakosság körében rendkívül lecsökkent, így nem gazdaságos a több adagos oltóanyagok felhasználása a körzetekben. Veszteség sajnos még az oltóponton is folyamatos.

A rendelkezésre álló eleinte hatféle oltóanyagból 2022 ősztől már csak háromféle (Sinopharm, Janssen, Pfizer) volt igénybe vehető, a Szputnyik –V, és az AstraZeneca oltóanyag után 2022

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

szeptember végén a Magyarországra lekötött és beszállított Moderna vakcinák is elfogytak az oltópontokon. Továbbra is rendelkezésre áll az 5-11 éves korosztály részére a Pfizer oltóanyag, szintén az oltóponton vehető fel.

2022. szeptember 19-től az oltóponton és igény esetén a háziorvosi körzetekben is elérhető a Pfizer új bivalens vakcinája, mely már az omikron variáns ellen is védelmet alakít ki. Az oltóanyag 12 éves életkortól alkalmazható. Az őszi hónapokban ismételt védőoltás felvétele elsősorban a 60 éven felüli, fél évnél régebben oltott, krónikus betegség miatt kockázati csoportba tartozók esetében javasolt, az oltóanyag az influenza elleni védőoltással egyidőben is felvehető.

Átoltottság alakulása

Nógrád vármegyében a 2023. januári adatok szerint a legalább egy védőoltásban részesültek száma 106 745 fő volt, mely a vármegye teljes lakosságához viszonyítva 58 %-os átoltottságnak felel meg. Az oltottak 60 %-a legalább egy emlékeztető oltását is felvette (64 521 fő).

Védőoltásra regisztráltak száma, akik regisztrációjuk ellenére még nem vették fel a védőoltást: 4999 fő.

Az 5-11 éves korosztályból eddig 643 gyermek részesült védőoltásban.

A negyedik emlékeztető oltást 4474 fő vette fel, ebből 580 fő az új bivalens vakcinával oltott. Ötödik oltásban 115 fő részesült.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Egészségügyi ellátással összefüggő (nosocomiális) fertőzések

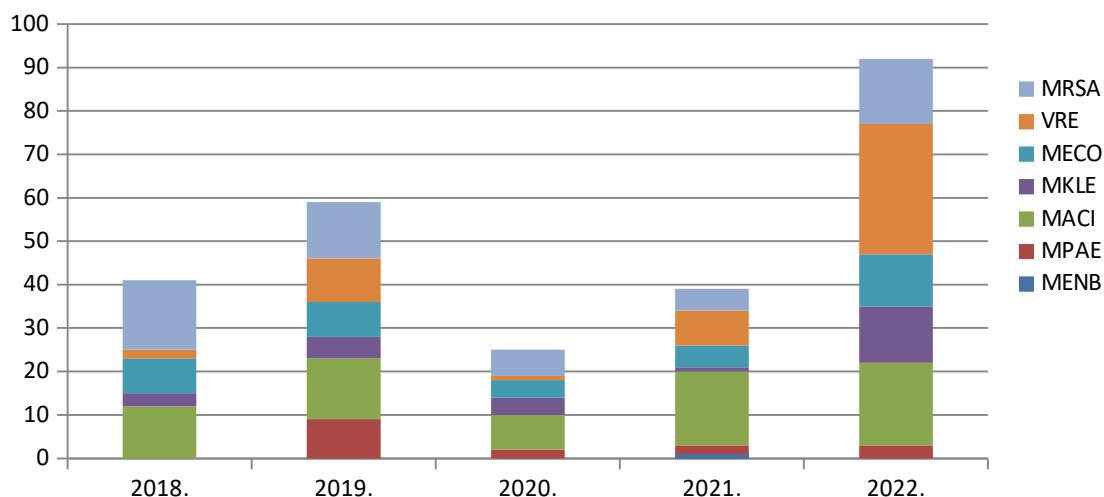
Multirezisztens kórokozók:

Vármegyénk 3 fekvőbeteg-ellátó intézménye 2022-ben összesen 92 multirezisztens kórokozó okozta fertőzést jelentett.

Az egészségügyi ellátással összefüggő, ún. nosocomiális eredetű, multirezisztens kórokozó okozta fertőzések számának alakulását szemlélteti az alábbi grafikon Nógrád vármegyében 2018. és 2022. között.

57. ábra

Bejelentett nosocomiális multirezisztens kórokozók okozta fertőzések száma Nógrád vármegyében 2018-2022.

Jelmagyarázat:

MRSA: Methicillin-rezisztens Staphylococcus aureus;

VRE: Vancomycin-rezisztens Enterococcus spp.;

MECO: Multirezisztens Escherichia coli;

MKLE: Multirezisztens Klebsiella spp.;

MACI: Multirezisztens (imipenem/meropenemmel szemben nem érzékeny) Acinetobacter baumannii;

MPAE: Multirezisztens Pseudomonas aeruginosa;

MENB: Multirezisztens Enterobacter spp.;

A COVID-19 pandémia alatt visszaesett a bejelentés szám, de folyamatos növekedés látható.

Az elmúlt években két alkalommal végeztük el a bejelentések adatainak validálását, megállapítható, hogy az intézményekben az elvégzett mikrobiológiai diagnosztikus vizsgálatok száma és a kórházhigiénés szakemberek leterheltsége meghatározó abban, hogy bejelentésre kerülnek-e ezek a fertőzések. Az infektókontroll folyamatos fejlesztésével az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések száma csökkenthető, de csak akkor tudunk a folyamatokba hatékonyan beavatkozni, ha folyamatosan monitorozzuk a megjelenő fertőzéseket, azok kórokozóit, és feltárjuk a védekezés lehetőségeit.

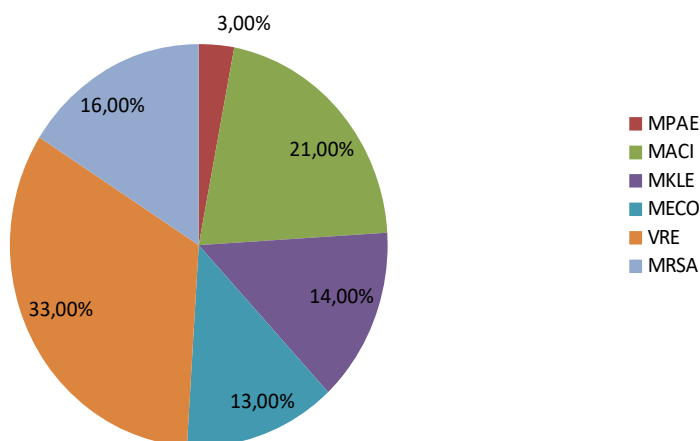

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Ezért az esetszám növekedés abból is adódhat, hogy az intézmények jobban odafigyelnek a fertőzések megjelenésére, elvégzik a szükséges mikrobiológiai laboratóriumi vizsgálatokat, kontrollálják a betegellátás folyamatát a fertőzések elterjedésének megakadályozása érdekében és szigorú szabályokat vezetnek be az antibiotikumok alkalmazását illetően. Ugyanakkor az antibiotikumok nem megfelelő indikáció alapján történő alkalmazása az alapellátásban, vagy a beteg „önkezelése” a házipatikából elősegíti a rezisztens kórokozók kialakulását, melyekkel végső soron a fekvőbeteg ellátásnak kell megküzdenie.

58. ábra

Bejelentett nosocomiális multirezisztens kórokozók okozta fertőzések megoszlása Nógrád vármegyében 2022.

2022-ben a multirezisztens fertőzések egyharmadát a vancomycinre rezisztens Enterococcusok okozták. A VRE baktériumot az emberek egy kis része tünetek jelentkezése nélkül hordozhatja a bélrendszerében (kolonizáció), ahonnan a széklettel folyamatosan vagy időszakonként a környezetbe kerülhet. Mivel e baktériumok nagy része a bélben él, továbbterjedésükre is főként széklet közvetítésével kell számítani. A kórházban fekvő, VRE hordozó vagy VRE-vel fertőzött betegről a kórokozó másokra is átterjedhet. Ennek megakadályozására a beteget el kell különíteni, környezetében óvintézkedésekre van szükség. Leggyakrabban húgyúti fertőzést, véráramfertőzést, szívvelhártya gyulladást, hasüregi és kismedencei fertőzést, valamint sebfertőzést, illetve bőr- vagy lágyrész fertőzést okozhat.

Clostridium difficile (CDI) fertőzések:

A Clostridium difficile egy baktérium, amely antibiotikum kúrát követően túlzottan elszaporodhat a vastagbélben, a gyógyszer ugyanis felborítja a bélrendszer normális baktériumflóráját. A megjelenő nagyszámú Clostridium baktérium olyan toxinokat termel, mely súlyos hasmenéshez, a folyadék-elektrolit háztartás felborulásához, bélgyulladásához vezet. Különösen veszélyeztetettek az idős, krónikus betegséggel küzdő betegek, gyakori a visszaesés, és köztük nem ritka a halálos megbetegedés kialakulása sem. A 2000-es évek elejétől olyan hipervirulens, ellenálló és nagyobb toxintermelésre képes törzsek elterjedése jellemző, amelyek sokkal súlyosabb megbetegedéseket okoznak, mint a korábban jellemző törzsek.

2022-ben összesen 76 Clostridium difficile esetet regisztráltak Nógrád vármegye kórházaiban.

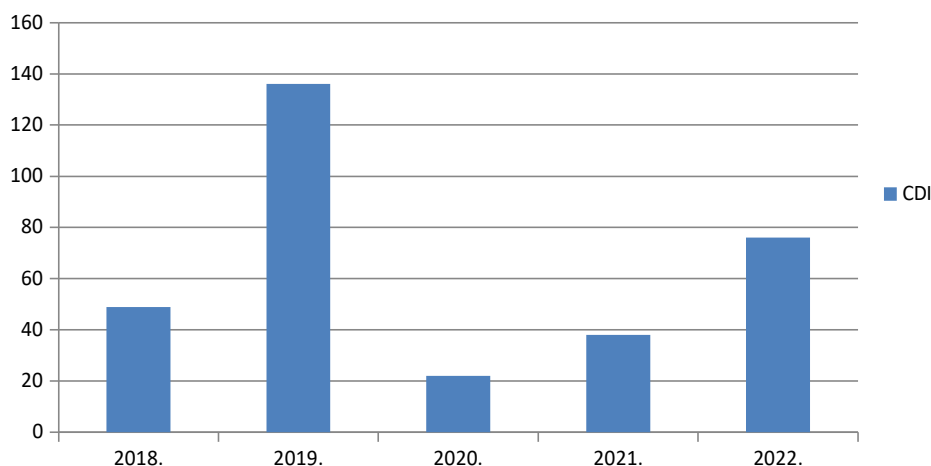

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az elmúlt 5 év adatait vizsgálva látható, hogy 2019-ben volt a legmagasabb az esetszám. A CDI fertőzések esetén 2019-ben végeztünk validációs vizsgálatot, melyet előzetesen egyeztetünk az intézményekkel a Megyei Infekciókontroll és Antibiotikum Bizottság (MIAB) ülésén. A MIAB ülésén a jelentések megfelelősége érdekében részletes tájékoztatást adtunk, a validáció elvégzése után pedig a CDI megfelelő bejelentésének érdekében, valamint a betegek izolációjának, a megfelelő kórházhigiénés intézkedések megtételének érdekében rövid tájékoztatót állítottunk össze a kórházaknak. A COVID-19 pandémia alatt a bejelentések száma visszaesett ugyan, de folyamatos növekedés látható.

59. ábra

**Bejelentett nosocomiális CDI fertőzések száma Nógrád vármegyében
2018-2022.**

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

IV. Egészségügyi ellátás

Háziorvosi, házi gyermekorvosi, fogorvosi és ügyeleti ellátás

A vármegyében a közfinanszírozott háziorvosi szolgálatok száma 2023. július 31-ei állapot szerint: 133, ebből felnőtt háziorvosi szolgálat: 53, házi gyermekorvosi szolgálat: 23, vegyes körzet: 57. Területi ellátási kötelezettség nélküli közfinanszírozott körzet nem működik a vármegyében.

A betöltetlen szolgálatok száma: 31, ebből 9 felnőtt háziorvosi, 5 házi gyermekorvosi, 17 vegyes körzet. Tartósan, tehát több mint 6 hónapja betöltetlen 1 vegyes körzet kivételével 30 körzet a vármegyében.

Háziorvosi alapellátás Nógrád vármegyében 2023. július 31.

	Engedélyezett	Betöltött	Betöltetlen	Ebből tartósan betöltetlen
Felnőtt háziorvosi körzet	53	44	9	9
Gyermek háziorvosi körzet	23	18	5	5
Vegyes körzet	57	40	17	16
Háziorvosi ellátás összesen	133	102	31	30

A betöltetlen körzetek száma az előző évhez képest csökkent. Továbbra is betöltetlenek azonban a felnőtt háziorvosi körzetek Bátorterenyén (2 körzet), Romhányban (2 körzet) továbbá Salgótarjánban, Érsekivádkerten, Diósjenőn, Balassagyarmaton, Rétságon 1-1 körzet. **A gyermekkörzetek betöltetlenek maradtak Salgótarjánban (4 körzet) illetve további egygel nőtt a számuk.** Somoskőújfaluban megszűnt a külön gyermekkörzet, vegyes körzet látja el a település lakóit, mely azonban helyettesítéssel ellátott, betöltetlen. Szintén betöltetlenek maradtak a vegyes Ecseg, Litke-Ipolytarnóc, Mátranovák, Sóshartyán-Kishartyán, Szirák-Bér, Cserhátsurány-Herencsény, Endrefalva-Szécsényfalu-Piliny háziorvosi körzetek, Karancslapujtőn egy körzet, valamint a 2017. június 30-a után betöltetlenné vált Nagybárcány-Lucfalva-Nagykeresztúr-Kisbárcány-Márkháza-Sámsonháza körzet, a 2018-ban betöltetlenné vált Jobbágyi körzet. **Betöltetlenné vált Nógrádmegyer-Magyargéc, Mátraszőlős, Bárna, Kálló-Erdőkürt-Erdőtarcsa, Tereske-Szátok, Karancskeszti lakosságát ellátó vegyes körzet is.** A 133 közfinanszírozott engedélyezett körzet közül 102-ben van állandó orvos, 84 háziorvos és 18 házi gyermekorvos.

Háziorvosok és házi gyermekorvosok számának alakulása 2018. és 2023. július 31. között
Nógrád vármegyében

2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
116	113	111	107	103	102

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A Balassagyarmati járásban 17 házi orvos és 4 házi gyermekorvos, a Rétsági járásban 9 házi orvos és 3 házi gyermekorvos, a Szécsényi járásban 7 házi orvos és 2 házi gyermekorvos látja el a betegeket.

A Salgótarjáni járásban 30 házi orvos és 4 házi gyermekorvos, a Pásztói járásban 12 házi orvos és 2 házi gyermekorvos, a Bátorterenyi járásban 9 házi orvos és 3 házi gyermekorvos működik.

A vármegyében dolgozó állandó házi orvosok átlagéletkora 61,9 év, a házi gyermekorvosoké 63,9 év.

Az alábbi táblázatokban járásonként tüntettük fel a 2023. december 31-ig 50., 60. és 65. életévüket betöltő házi orvosok és házi gyermekorvosok számát.

Járás	Házi orvosok száma	50. életévüket betöltött házi orvosok száma	60. életévüket betöltött házi orvosok száma	65. életévüket betöltött házi orvosok száma
Balassagyarmat	17	12	8	6
Rétság	9	7	3	2
Szécsény	7	6	5	4
Salgótarján	30	28	22	18
Pásztó	12	11	7	6
Bátorterenye	9	8	7	7
Vármegye összesen	84	72	52	43

Amennyiben a körzetek betöltésében változás nem következik be 2023 végére Nógrád vármegyében a házi orvosok 50,6 %-a, a házi gyermekorvosok 50 %-a lesz várhatóan 65 év feletti.

Járás	Házi gyermekorvosok száma	50. életévüket betöltött házi gyermek-orvosok száma	60. életévüket betöltött házi gyermek-orvosok száma	65. életévüket betöltött házi gyermek-orvosok száma
Balassagyarmat	4	3	3	1
Rétság	3	3	2	2
Szécsény	2	2	2	1
Salgótarján	4	4	2	2
Pásztó	2	2	2	1
Bátorterenye	3	3	3	2
Vármegye összesen	18	17	14	9

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A házi gyermekorvosi, a felnőtt és vegyes háziorvosi ellátást tekintve valamennyi járásban feladatot ró az önkormányzatokra az orvosok nyugállományba vonulása esetén az alapellátás biztosítása.

Fogászati ellátás

A közfinanszírozott fogorvosi körzetek száma összesen a vármegyében 58, ebből 36 a salgótarjáni járási népegészségügyi osztály illetékességi területén található, közülük 14 körzetben az ellátás helyettes fogorvossal történik. A balassagyarmati járási népegészségügyi osztály területén 22 db közfinanszírozott körzet található, 6 körzetben helyettes orvossal tudják a feladatot ellátni az önkormányzatok.

Helyettes fogorvosi ellátás áll csak rendelkezésre Salgótarján három körzetében, Bátonyterenye két körzetében, Karancslapujtő egy körzetében valamint Cered, Ecseg, Jobbágyi, Lucfalva, Mátraszele, Mátraverebély, Vanyarc, Márkháza, Nagybárcány, Kisbárcány, Sámsonháza, Etes, Bárna, Bercel, Érsekvadkert, Magyarnándor, Nógrádkövesd, Nőtincs, Romhány települések lakói részére. Több esetben a lakosok ellátása nem a saját településükön, hanem csak másik településre, közeli városba való utazással oldható meg.

A vármegyében dolgozó állandó és helyettes fogorvosok átlagéletkora 51,4 év, 32,7 %-uk 2023 év végéig betölti a 65. életévét.

Az alábbi táblázatban tüntettük fel a 2023. december 31-ig 50., 60. és 65. életévüket betöltő, Nógrád vármegyében dolgozó állandó és helyettes fogorvosok számát.

	Fogorvosok száma	50. életévüket betöltött fogorvosok száma	60. életévüket betöltött fogorvosok száma	65. életévüket betöltött fogorvosok száma
Nógrád vármegye	61	31	24	20

Számos lehetőség van a betöltetlen alapellátási körzetek meghirdetésére, ingyenesen is az Országos Kórházi Főigazgatóság honlapján, a háziorvosok letelepedését, praxisjog vásárlását pedig pályázatok is segítik.

A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő tájékoztatása szerint Nógrád vármegyében a betöltetlen háziorvosi/fogorvosi körzetek közül az alábbi sikeres pályázatok történtek 2022-ben.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Pályázatot benyújtó egészségügyi alapellátási szolgálat típusa	A betölteni kívánt háziorvosi/fogorvosi szolgálat helye (települései)	Pályázat típusa
fogorvosi	Vizslás, Kazár, Rákóczibánya	letelepedési
fogorvosi	Szécsény, Nógrádszakál, Rimóc	letelepedési
fogorvosi	Balassagyarmat	letelepedési
fogorvosi	Balassagyarmat, Patvarc	letelepedési
háziorvosi	Balassagyarmat	letelepedési
háziorvosi	Dejtár, Patak	letelepedési
háziorvosi	Nőtincs, Felsőpetény, Ósagárd	letelepedési
háziorvosi	Bátonyterenye	letelepedési
háziorvosi	Salgótarján	letelepedési
háziorvosi (A nyertes pályázat ellenére a pályázóval nem került megkötésre a támogatási szerződés)	Endrefalva, Piliny, Szécsényfalfalu	letelepedési

A NEAK minden évben közzéteszi a honlapján (www.neak.gov.hu) az aktuális pályázati kiírással kapcsolatos valamennyi információt, valamint az előző évben sikeresen pályázók nevét. **A pályázatot mindig az aktuális kiírásnak megfelelően kell benyújtani, a naprakész információk a NEAK honlapján megtalálhatóak.** A főbb pályázati célokról az alábbiakban leírtak szerint adunk tájékoztatást.

A háziorvosi praxisjog vásárlásának támogatása

A támogatás célja:

Praxisjoggal nem rendelkező háziorvosok részére a praxisjog megvásárlásához vissza nem térítendő támogatás nyújtása a háziorvosi életpályán való elinduláshoz/újrainduláshoz. A praxisjogukat értékesíteni kívánó háziorvosok pótlása, annak érdekében, hogy a betöltetlen szolgálatok száma csökkenjen, illetve ne növekedjen, a lakosság folyamatos háziorvosi ellátása biztosított legyen, így a háziorvosi ellátás magasabb színvonalon működjön.

A tartósan betöltetlen háziorvosi és fogorvosi körzeteket betöltő orvosok letelepedésének támogatása

A támogatás célja:

A legalább 12 hónapja betöltetlen háziorvosi és fogorvosi körzeteket betöltő háziorvosok és fogorvosok letelepedésének támogatása, ezáltal az ott élő lakosság folyamatos háziorvosi és fogorvosi ellátásának biztosítása, az alapellátás (háziorvosi és fogorvosi ellátás) magasabb színvonalon és minőségen történő végzése érdekében.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Alapellátás ápolási vonatkozásai

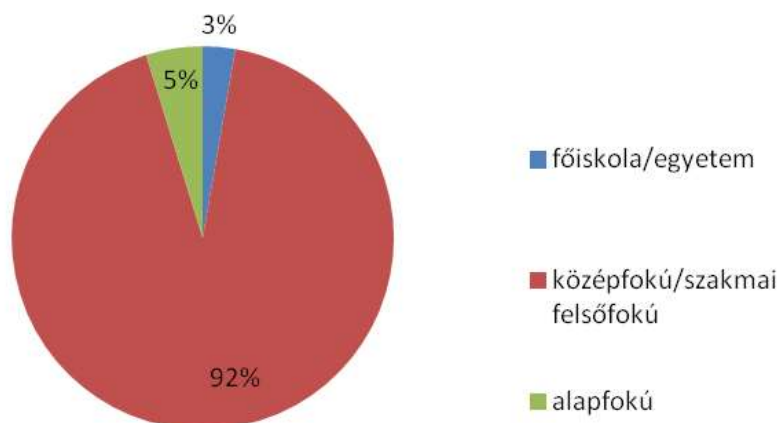
A járványhelyzet az alapellátás működésében komoly nehézségeket okozott. A betegellátás folyamata teljesen felborult. A rendelőkben minimálisra csökkent a rendeléseken megjelenő betegek létszáma. A betegek fogadása szinte mindenhol előjegyzés alapján történik. Az ellátásban központi helyet kapott a telefonos konzultáció. Emiatt sokszor nagyon nehezen lehet elérni a rendelőt, mivel folyamatosan foglalt a vonal.

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján a látogatási számok aránya sokkal nagyobb az apróbb falvakban, azokon a településeken, melyek távolabb helyezkednek el a városoktól. A beérkezett jelentések is igazolják, hogy azokban a körzetekben, ahol két szakdolgozót is alkalmaznak több a látogatások száma, mint ahol egy szakdolgozót foglalkoztatnak. A vidéki praxisokban jóval több a beteg otthonában történt gondozás, ápolás, mint a városi praxisokban.

2022 évben széleskörű felmérést végeztünk a vármegye háziiorvosi körzetei tekintetében, melynek része volt az alapellátásban foglalkoztatott szakdolgozók szakképzettsége is.

A szakdolgozók jelentős rétegét a munkakörük betöltéséhez szükséges középfokú/ szakmai felsőfokú végzettséggel (92%) rendelkező ápolók teszik, és elenyésző számban rendelkeznek közülük főiskolai/egyetemi (3%), illetve alacsonyfokú (5%) szakképesítéssel.

Alapellátásban dolgozó ápolók szakképzettség szerinti megoszlása Nógrád megyében, 2022 (n=145 fő)

Központi ügyeleti ellátás

Központi ügyelet 2018. január 1-től 7 településen (Salgótarján, Balassagyarmat, Bátortereny, Pásztó, Rétság, Szécsény, Héhalom) működik a vármegyében. 2018. január 1-től a Bercelen működő ügyelet megszűnt, az ellátandó települések lakosságát a balassagyarmati, rétsági és héhalmi ügyeletek látják el. A salgótarjáni központi ügyelet működtetését 2018. január 1-től a Salgótarján és Térsége Egészségügyi-Szociális Központ vette át, az ügyelet telephelyében változás nem történt, továbbra is a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórházban működik.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

A munkaszüneti, ünnep- és pihenőnapokon szervezett gyermekgyógyászati ellátás Salgótarjában továbbra is szünetel, házi gyermekorvosi ügyeleti ellátás nincs a vármegyében. Emiatt jelentős a gyermekgyógyászati osztályok terheltsége a kórházakban ügyeleti időben. Fogászati ügyelet csak Salgótarjában működik, munkaszüneti, ünnep- és pihenőnapokon 8.00-14.00 óráig.

Nógrád vármegyében a háziorvosi ügyeletek azokon a településeken találhatóak, ahol a mentőállomások is. Négy orvosi ügyelet (Salgótarján városi, Salgótarján járási, Bátorfyerenye és Pásztó) irányítását a mentőszolgálat salgótarjáni irányító csoportja végzi.

A központi ügyeletek betegforgalmának elemzését az alábbi táblázatok tartalmazzák. Ezzel párhuzamosan érdemes a kórházak sürgősségi betegellátó osztályainak esetforgalmát is figyelemmel kísérni.

Központi ügyeletek betegforgalmának alakulása 2018-2022. között

Ügyelet helye	Összes esetszám				
	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Salgótarján – városi és városkörnyéki együtt	11 684	11 270	6799	6805	8940
Pásztó	4065	3976	2650	2376	2636
Héhalom	2368	n.a.	1156	1053	1172
Bátorfyerenye	4608	4495	2818	2812	3194
Balassagyarmat	3988	5369	5137	4640	2605
Szécsény	5665	5710	4551	4563	5195
Rétság	2142	2001	1651	1625	1802
Vármegye összesen	34 520	32 821	24 762	23 874	25 544

Az ügyeletek esetforgalmát elemezve látható, hogy a legtöbb ügyeleten a COVID-19 pandémia alatti csökkenés a 2022-es évben már nem folytatódott, lassan közelíti a pandémia előtti évek esetforgalmát. A két legnagyobb esetszámot ellátó ügyelet évek óta a salgótarjáni és a szécsényi ügyelet.

Központi ügyeletek 1000 lakosra jutó esetszáma ügyeleti telephely szerint 2018-2022. között

Ügyelet helye	1000 lakosra jutó esetszám				
	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Salgótarján – városi és városkörnyéki együtt	198	183	112	113	153
Pásztó	208	200	136	122	136
Héhalom	187	n.a.	105	96	107
Bátorfyerenye	218	194	131	133	151
Balassagyarmat	116	152	147	135	76
Szécsény	305	304	242	243	279
Rétság	86	79	61	60	66
Vármegye összesen	181	178	128	124	134

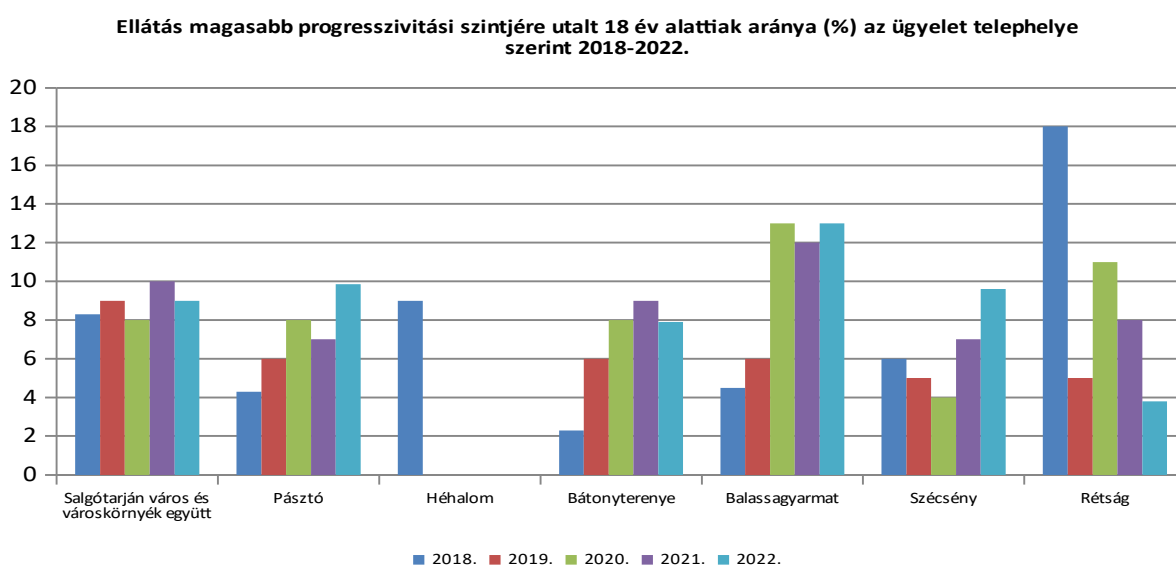

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

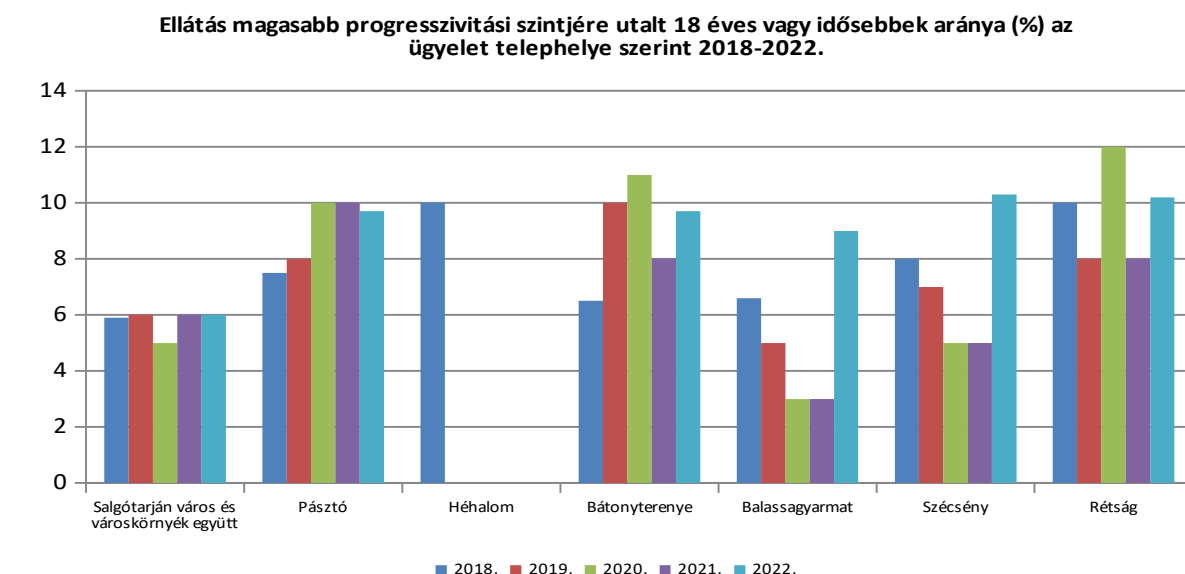
Ha lakosságszám arányosan elemezzük az adatokat, akkor látható, hogy évek óta a szécsényi ügyeleten a legmagasabb az 1000 ellátottra jutó betegszám.

Az ügyeleti ellátás során a továbbutalások arányát az alábbi ábra szemlélteti, mind a gyermekek mind a felnőttek esetében, 2018. és 2022. között. A héhalmi ügyelet vonatkozásában adattal nem rendelkezünk ezen időszakra vonatkozóan. A héhalmi ügyelet ellátási területét 2023. január 1-től a pásztói ügyelet vette át.

60. ábra

61. ábra

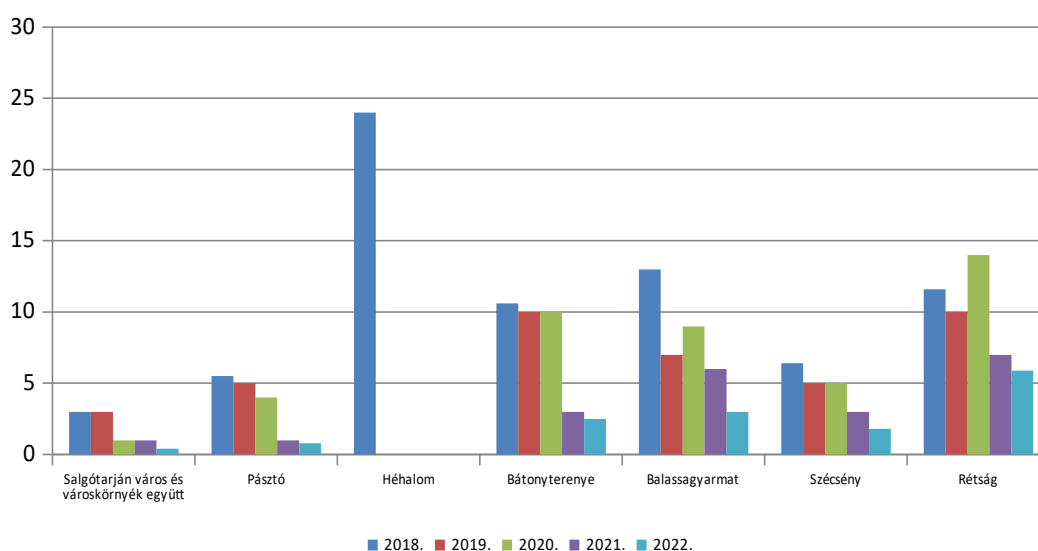
NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Látható, hogy gyermekek esetében néhány ügyeleten kissé magasabbak a továbbutalási arányok a felnőttekéhez képest. A balassagyarmati ügyeleten nőtt legnagyobb mértékben az elmúlt években a gyermekek továbbutalási aránya, míg a rétsági ügyeleten csökkenés figyelhető meg. Felnőttek esetében a továbbutalási arányok a legtöbb ügyeleten kevésbé változtak az elmúlt években, kivéve a balassagyarmati és szécsényi ügyeletet.

A központi ügyelet feladatai közé tartozik a beteg lakásán történő ellátás is, amennyiben a beteg ügyeleti rendelőbe történő eljutása akadályozott. Az alábbi ábrák mutatják ennek arányát 18 év alattiak és felettiak esetében 2018. és 2022. között.

62. ábra

Beteg lakásán történő ellátások aránya (%) 18 év alattiak esetében az ügyelet telepelye szerint 2018-2022.

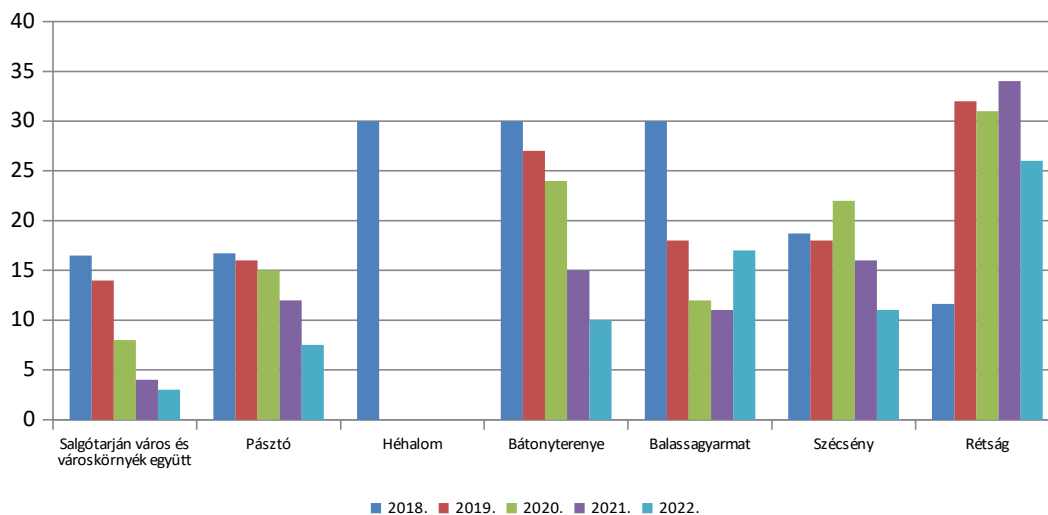
Látható, hogy gyermekek esetében valamennyi ügyeleten csökkent a lakáson történő ellátások aránya.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

63. ábra

Beteg lakásán történő ellátások aránya (%) 18 éves vagy idősebbek esetében az ügyelet telephelye szerint 2018-2022.

Felnőttek esetében nagyobb arányban szükséges a beteg lakásán történő ellátása mint gyermekek esetében. Felnőttek esetében a rétsági ügyelet kivételével valamennyi ügyeleten csökkent a lakáson történő ellátások aránya.

Nógrád vármegyében a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórházban és a Balassagyarmati Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézetben működik Sürgősségi Betegellátó Osztály. Pásztón a 24 órás belgyógyászati járóbeteg ellátást 2019-ben megszüntették.

Kórházak sürgősségi betegellátó egységeiben ellátottak száma 2018-2022. között

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház	26 226	25 715	22 945	24 635	25 721
Balassagyarmati Dr. Kenessey Albert Kórház-Rendelőintézet	21 909	22 408	19 339	20 903	18 125
Pásztói Margit Kórház	1889	-	-	-	-
Vármegye összesen	50 024	48 123	42 284	45 538	43 846

A sürgősségi betegellátó osztályok esetszámában a COVID-19 járvány kitörése során inkább csökkenés volt tapasztalható, a Pásztói Margit Kórházban a 24 órás belgyógyászati szakrendelésének megszűnésének hatása így nem vizsgálható.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Védőnői ellátás

A védőnői tevékenység elsődlegesen megelőző tevékenység, hiszen fontos, hogy mindenki élete első pillanatától megkapja az esélyt az egészséges fejlődéshez, felnőtté váláshoz.

Ehhez egy komplex gondozást nyújt a védőnői hálózat, amely a fogantatástól az iskoláskor végéig kíséri, és a növédelemmel folytatva megalapozza egy egészséges új élet létrejöttét.

Védőnők az egészségügyi ellátásban

A védőnők területi ellátási kötelezettség alapján gondoznak.

Az ellátottak:

- ◆ a várandós nő
- ◆ a gyermekágyas anya,
- ◆ gyermekek (újszülött kortól az iskoláskorig)
- ◆ iskolás gyermekek (amennyiben nincs főállású iskolai védőnő)
- ◆ növédelem (családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, szűrővizsgálatok végzése, szervezése);
- ◆ otthon gondozott gyermekek ellátása (oktatási intézménybe nem járó 6 éven felüli)
- ◆ családgondozás (környezet-és mentális problémák esetén segítségnyújtás, tájékoztatás, jelzés a társszakmák felé, azokkal való együtt működés stb.)

Nógrád vármegyében 2022-ben a 93 területi védőnői körzetből a vállalkozásban ellátott védőnői körzetek száma az év végére felére csökkent, a Balassagyarmati járás területén három, a Szécsényiben két védőnői körzetet láttak el vállalkozásban. Ez a szervezett védőnői körzetek 5.37%-a. A vállalkozások megszűnésének oka a számukra kedvezőtlenül módosított finanszírozás.

vármegyénkben a 15 iskola-védőnői körzetben a védőnők egészségügyi szolgálati jogviszonyban látják el munkájukat.

A védőnői ellátás személyi feltételei

Nógrád vármegyében a lakosság védőnői ellátásának biztosítása céljából az alapellátásban a szervezett védőnői állások száma 108. Közülük 93 (86,1%) területi védőnői, 15 (13,9) főállású iskola-védőnői (iskola-egészségügyi ellátás keretében). A 93 szervezett védőnői körzetből 66 területi védőnői körzetben (71,0%) a védőnők iskola-egészségügyi feladatokat is ellátnak.

Új körzet kialakítása nem történt az elmúlt évek során.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Az alapellátásban szervezett védőnői állások járásonkénti megoszlását és a védőnői ellátás személyi feltételeit az alábbi táblázat tartalmazza. (2022. december 31-ei állapot szerint)

	Területi védőnői		
	szervezett állások száma	betöltött állások száma	betöltetlen állások száma
Balassagyarmati	18	14 (77.77%)	4 (22.2%)
Bátonyterenyei	10	9 (90%)	1 (10%)
Pásztói	17	11 (64.75%)	6 (35.29%)
Rétsági	13	11 (84.61%)	2 (15.38%)
Szécsényi	9	7 (77.77%)	2 (22.22%)
Salgótarjáni	26	20 (76.92%)	6 (23.07%)
Nógrád vármegye összesen	93	72 (77.41%)	21 (22.58%)

2022. december 31-én a szervezett területi védőnői állások száma 93, ez több éve változatlan.

Vármegyénkben a területi védőnői állások 77.41%-a betöltött (*országos: 93.38%*), a maradék 22.58% betöltetlen (*országos: 6.61%*) állást tartós helyettesítéssel látják el.

A járásek tekintetében továbbra is a Kelet-Nógrádi terület, ezen belül is a Pásztói járás vezet a betöltetlen állások arányát illetően.

A helyettesítést a tavaly előtti évhez hasonlóan, néhol most is csak másik járásból, és más vármegyéből tudják megoldani.

Öt körzetben a GYES miatt távol lévő védőnőket helyettesítik, de ezek a táblázatban betöltött állásként szerepelnek.

Az alapellátásban szervezett iskola-védőnői állások járásonkénti megoszlását és a védőnői ellátás személyi feltételeit az alábbi táblázat tartalmazza. (2022. december 31-ei állapot szerint)

	Iskola-egészségügyi feladatot főállásban ellátó védőnői		
	szervezett állások száma	betöltött állások száma	betöltetlen állások száma
Balassagyarmati	4	3	1
Bátonyterenyei	2	2	0
Pásztói	1	1	0
Rétsági	0	0	0

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Szécsényi	1	1	0
Salgótarjáni	7	7	0
Nógrád vármegye összesen	15	14	1(6.6%)

2022. december 31-én a 15 szervezett iskola-védőnői állásból 14 betöltött.

Két körzetben a GYES miatt távol lévő védőnőket helyettesítik, de ez a táblázatban szintén betöltött állásként szerepel. helyettesítse történik.

Az alapellátásban dolgozó területi védőnők életkor szerinti megoszlását 2022-ben az alábbi táblázat mutatja

Járás	Területi védőnők száma			
	22-49 év közötti	50-64 év közötti	64 év feletti	Átlag életkor (év)
Balassagyarmat, Szécsény, Rétság járások	14	14	3	56.22
Salgótarján, Pásztó, Bátonyterenye járások	25	15	2	43,47
Összesen	39	29	5	49.84

Az alapellátásban dolgozó védőnők átlag életkora 49.84 év, (2021. évben 47, 56 év volt.)

Az alapellátásban dolgozó iskola védőnők életkor szerinti megoszlása 2021-ben

Járás	Területi védőnők száma			
	24-49 év közötti	50-64 év közötti	64 év feletti	Átlag életkor (év)
Balassagyarmat, Szécsény, Rétság járások	1	3	0	52.25
Salgótarján, Pásztó, Bátonyterenye járások	8	2	0	47.6
Összesen	9	5	0	49.92

Az iskola-védőnők átlagéletkora: 49.92 év.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A védőnői ellátás tárgyi feltételei

A 93 védőnői körzetben 80 önálló védőnői tanácsadó működik, 6 tanácsadó közös az orvosi rendelővel, illetve vannak olyan tanácsadók, ahol több védőnő dolgozik egy helyiségben. Utóbbi esetekben korlátozott időben tudnak a gondozottak rendelkezésére állni.

A tanácsadók felszereltsége megfelel a jogszabályban előírt minimum követelményeknek, azonban az eszközök sok esetben elavultak. Ennek is köszönhető, hogy még mindig nem minden körzetben használnak számítógépes programot, papír alapú dokumentálás folyik a körzetek közel egyharmadában.

Az a tapasztalatunk, hogy a meglévő és már megszűnt vállalkozások védőnői teljeskörűen számítógépes programmal adminisztrálnak, míg az alkalmazottként dolgozó védőnők csak kis százaléka, és ott sem teljeskörűen kihasználva a program adta lehetőségeket.

Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy egyes munkáltatók sem biztosították ennek feltételeit, illetve csak néhány önkormányzat, de leginkább azok, akik részt vettek az orvosi rendelő, védőnői tanácsadók pályázatból történő felújításában, és az ehhez kapcsolódó, eszközbeszerzés keretein belül. A többség - önkormányzatok és védőnők is - vártak az évek óta ígért ingyenes, kötelező, egységes program bevezetésére.

A számítógépes betegdokumentáció vezetése, nemcsak könnyebbség a védőnőnek, de környezetbarát is, és takarékosági szempontból sem elhanyagolható, hiszen jókora mennyiségű nyomtatványt helyettesítenek, kiváltják a gondozottak olykor csak csomagként feladható gondozási anyagának posta költségét is, illetve azok használatával sokkal rövidebb idő alatt tájékozódhatnak a védőnők a másik körzetről beköltözött gondozott aktuális állapotáról, oltottságáról.

A védőnők által végzett szűrővizsgálatokhoz szükséges nagyobb értékű eszközök rendelkezésre állnak, de sokszor körzetenként egy-egy darab (audiométer, magzati szívhangvizsgáló készülék, színlátást vizsgáló könyv stb.). Így ezeket a védőnők viszik magukkal, tömegközlekedési eszközökkel és/vagy saját autójukkal a körzetekhez tartozó csatolt településekre, hiszen a védőnői körzethatárok miatt egy védőnő két, vagy akár 5-6 települést is ellát. Ezen eszközök zöme elavult, főleg azokon a településeken, ahol nem volt lehetőség pályázatból újakat vásárolni. Az iskola-védőnők 15 körzetben 32 alap- és középfokú köznevelési intézményben végeznek védőnői tevékenységet. Közülük 14 intézményben orvosi rendelő/szoba, 15 intézményben védőnői szoba biztosított. Három intézményben az iskola-egészségügyi ellátás keretében végzendő védőnői alapfeladatok ellátásához sem iskolaorvosi rendelő, sem védőnői szoba, sem olyan helyiség nem biztosított, ahol a vizsgálatok szabályosan elvégezhetők. Ezekben az esetekben az iskola-védőnői tevékenységet a védőnői tanácsadóban, illetve másik köznevelési intézmény védőnői szobájában végzik a főállású iskola védőnők.

Az alapfelszereltség hasonló módon alakul a területi védőnőkéhez, nem minden helyszínen vannak eszközök, és nagy százaléka elavult.

Ahol nincs főállású iskola-védőnő a területi védőnő látja el az iskola-egészségügyi védőnői tevékenységet is. Ezzel figyelme is jóval megosztottabb, szétforgácsolódik, előnye viszont, hogy nemcsak 6 éves korig, hanem az iskoláskor végéig nyomon követi a gyermek fejlődését, esetleges rendellenességét, így hatékonyabb lehet a gyermekek gondozása.

Sajnos az ilyen körzeteket ellátó védőnők is helyettesítenek, ami nemcsak rendkívül megterhelő szellemileg, és pszichésen egyaránt, hanem a fent említett előny egy része is elvész.

Védőnői méhnyakszűrés végzésére képzettséggel 51 fő területi védőnő rendelkezik vármegyénkben, ebből 2022-ben 8 fő nyilatkozta, hogy végez szűrést. A szűrést nem végző

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

védőnők okként az idő, hely, megfelelő eszköz hiánya mellett, a jelentés bonyolultságát, az alul finanszírozást, a meghívott nők érdektelenségét jelölték meg.

Járóbeteg szakellátás

A járó betegek ellátását 3 fekvőbeteg ellátáshoz integrált járó beteg szakellátó, valamint 2 önálló rendelőintézet biztosítja Szécsényben és Rétságon. Valamennyi szakdolgozó megfelel a munkavégzéshez szükséges előírt feltételeknek. A fluktuáció minimális.

A betegellátás folyamata itt is megváltozott a járvány miatt, azonban próbálnak visszaállni az ellátás rendszerének tekintetében a járvány előtti állapotra.

Mindkét járóbeteg szakellátó központ modern, szépen felújított, az előírásoknak megfelelő.

Mentés, betegszállítás

A vármegyében 2022. évben 18 szervezett mentőegység látta el a feladatokat. A vármegye területén 8 mentőállomás (egymástól 15-20 km távolságra), 1 mentésirányító és 1 betegszállítás irányító csoport működik. A salgótarjáni mentőállomáson rohamkocsi szolgálat és 12 órás esetkocsi szolgálat működik. Salgótarján, Balassagyarmat, Pásztó és Rétság mentőállomásokon folyamatos az esetkocsi szolgálat, a mentőtiszti autó a szécsényi mentőállomásról riasztható. Bercel mentőállomáson munkanapi 12 órás esetkocsi fut.

Összes mentési feladat szám 2022. évben 24 705 volt, ez az előző évhez képest 3,43% csökkenést mutatott. 2022-ben a mentőgépjárművek 1 125 036 km-t futottak.

A mentő-gépkocsik átlagos életkora 2022-ben 5,82 év volt, egy darab Mercedes Sprinter típusú gépkocsit kapott a mentőszolgálat, így összesen 32 db gépkocsival rendelkeztek.

Nógrád vármegyében 2022-ben 1 tömeges baleset történt, mely közlekedési baleset volt, 5 fő sérülttel.

Humán erőforrás ellátottság:

- Szervezett szakorvosi létszám: **4,8 fő**
Betöltött szakorvosi létszám **1,76 fő**
- Szervezett orvos/mentőtiszti létszám: **28,11 fő**
Betöltött orvos/mentőtiszti létszám **27,26 fő**
- Szervezett mentőápolói létszám: **67,53 fő**
Betöltött mentőápolói létszám: **62 fő**
Szakképzett mentőápolók: **56 fő**
Szakképzetlen ápolók: 7 fő (Szakképzésük folyamatban van.)
- Szervezett mentőgépkocsi-vezetői létszám: 72,33 fő
Betöltött mentőgépkocsi-vezetői létszám: 68 fő, 19 fő rendelkezik mentőápoló képesítéssel.

A Mentés Irányító Csoportok jelenlegi állománya: 9 fő, ebből: 2 fő mentőtiszt, 6 fő mentőápoló képesítéssel rendelkezik, 1 fő mentőápolói képesítése folyamatban.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

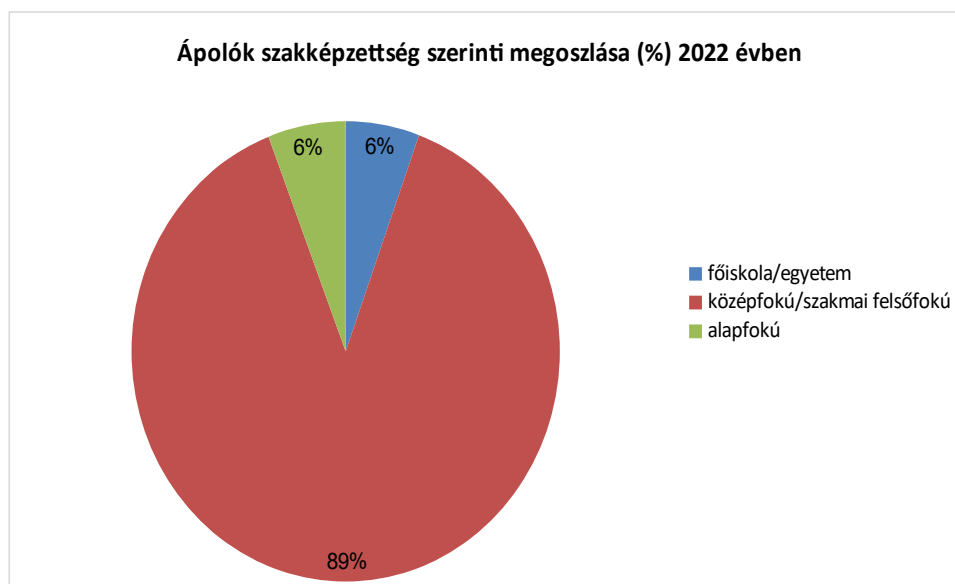
A Betegszállítási Irányító Csoportok összlétszáma: 6 fő, ebből: 3 fő egészségügyi szakdolgozó, 3 fő érettségivel rendelkezik.

Egyéb dolgozó: 6 fő

Fekvőbeteg ellátás

A Nógrád vármegyében működő 3 fekvőbeteg szakellátást nyújtó intézményben 46 szervezeti egységben 1499 ágyon történik közfinanszírozott fekvőbeteg ellátás. A szakdolgozók vonatkozásában az engedélyezett szakdolgozói létszám 730 fő, amiből a betöltött álláshelyek száma 664. A szakdolgozók jelentős rétegét képező középfokú végzettséggel rendelkező ápolók tekintetében kiemelendő az ellátás szakmai színvonalának előfeltételét jelentő szakképzettségi mutató igen magas aránya. A szakdolgozók több mint 95%-a rendelkezik a munkaköréhez szükséges szakképesítéssel.

64. ábra

A diplomások elenyésző számának oka a korábbi évek intézményi oktatáspolitikájában, a tisztázatlan kompetenciák hatásaiban és az anyagi megbecsülés hiányában keresendők továbbra is.

A korábbi években az intézményeknek jogszabályi hiányosságok miatt nem volt érdekük a magasan képzett főiskolai, illetve egyetemi végzettséggel rendelkező munkavállalók foglalkoztatása, illetve képzésük támogatása. A képzés időtartama hosszú, a munkavállaló távolléte jelentős, s a tanulmányai miatt hetekre kieső munkatárs pótlása nem lehetséges. Mindhárom fekvőbeteg ellátó intézmény felismerte, hogy az orvostudomány és a technológiai környezet állandó fejlődése megkívánja a folyamatos alkalmazkodást a szakdolgozók részéről is. Az intézmények saját és pályázati forrást is felhasználva próbálják biztosítani az ismeretek folyamatos fejlesztését a szakdolgozók vonatkozásában is, részben új szakképesítések, részben pedig továbbképzések támogatásával.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

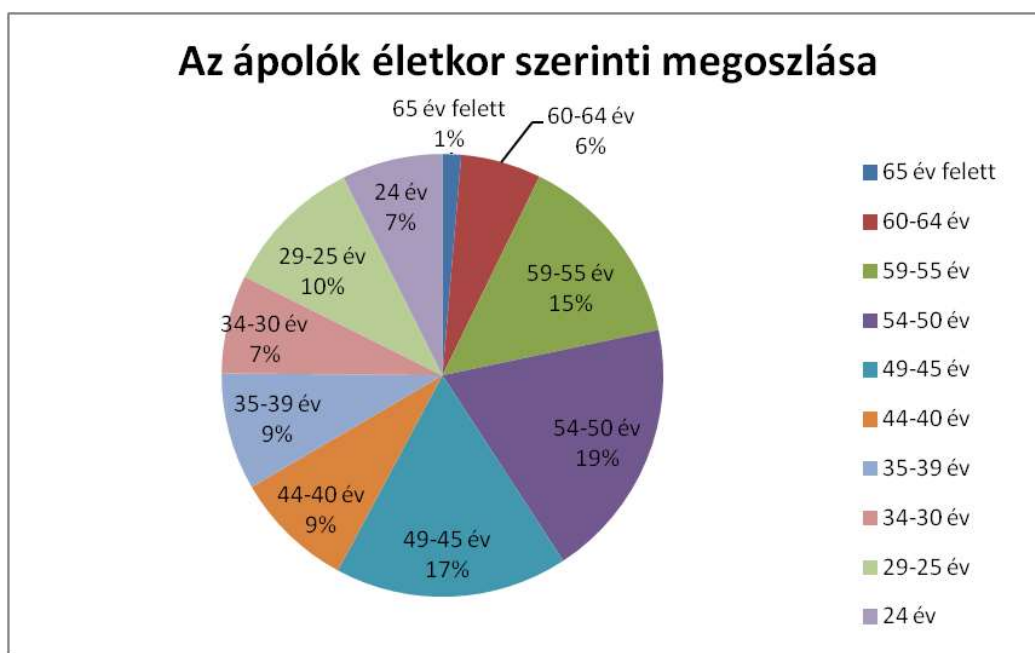
2022.12.02.-án Nógrád vármegyében dolgozó ápolók és asszisztensek részére vármegyei szakmai verseny került megrendezésre a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórházban. A kórház és a Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara szervezésében a pandémia miatti két év kihagyás után került sor újra az ápolók és asszisztensek szakmai versenyének vármegyei fordulójára. Ez a tizenegyedik alkalom, hogy összemérhették tudásukat az egészségügyi végzettséggel rendelkező szakdolgozók.

Annak érdekében, hogy minél teljesebb képpel rendelkezünk a szakdolgozókról, évről évre széleskörű felmérést végzünk körükben, melynek természetesen részét képezik a fekvőbeteg ellátásban foglalkoztatott szakdolgozók is. A reprezentatív elemzéshez szükséges adatokat az ápolási igazgatók minden évben egy meghatározott szempontrendszer alapján rendelkezésünkre bocsájtják. A fentiekben már bemutatott szakképesítési mutatók mellett vizsgáltuk a szakdolgozók életkori megoszlását is.

A nyilvántartás adatai alapján a fekvőbeteg ellátásban foglalkoztatott szakdolgozók legnagyobb részét 54-50 éves (19%), 49-45 éves (17%) és az 59-55 éves (15%) dolgozók teszik ki.

A részletes elemzésből kitűnik, hogy a szakdolgozók döntő többsége legalább 10 éves szakmai gyakorlattal rendelkezik, mely stabil alapot teremt a biztonságos, magas színvonalú betegellátáshoz. Ugyanakkor a fiatal pályakezdők arányát nézzük (7%), lehet látni, hogy nincs igazi utánpótlás nemzedék, tehát a szakma nem vonzó a fiatalok számára.

65. ábra

Az ápolásvezetők jelzése alapján az előző évekhez képest soha eddig nem tapasztalt elvándorlás jelei figyelhetők meg szakdolgozók tekintetében. Míg korábban csak a megváltozott élethelyzetekből (pl. nyugdíjazás, gyermekvállalás) adódóan lehetett elvándorlással számolni és problémát csak a speciális szakképesítést és hosszabb gyakorlati időt igénylő szakterületek hiányzó szakembereinek pótlása jelentett, addig 2022-ben a pandémia, illetve a jogviszonyváltozás következtében már a kevesebb tapasztalatot igénylő területekre is nehéz a megfelelő szakemberek felvétele.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az intézmények a dolgozók megtartása érdekében számos alternatívával próbálkoznak. Elismerik a legjobban teljesítő ápolókat, példaként állítva őket valamennyi szakdolgozó elé. Ezen kívül az intézmények támogatják a konferenciákon, szakmai rendezvényeken, versenyeken való részvételt is.

A jólléti intézkedések mellett az intézmények a munkakörülmények javítására is megpróbálnak hangsúlyt fektetni. Mindhárom fekvőbeteg ellátást nyújtó intézmény keresi a lehetőséget olyan pályázatokon való részvételre, mely az intézmények infrastrukturális fejlesztését célozzák meg. A sikeres pályázatoknak köszönhetően számos olyan a betegellátást, ápolást könnyítését célzó eszközt sikerült beszerezni, amely hozzájárulhat az ápolók munkaterhelésének csökkentéséhez, ezáltal az ápolás minőségének a javulásához.

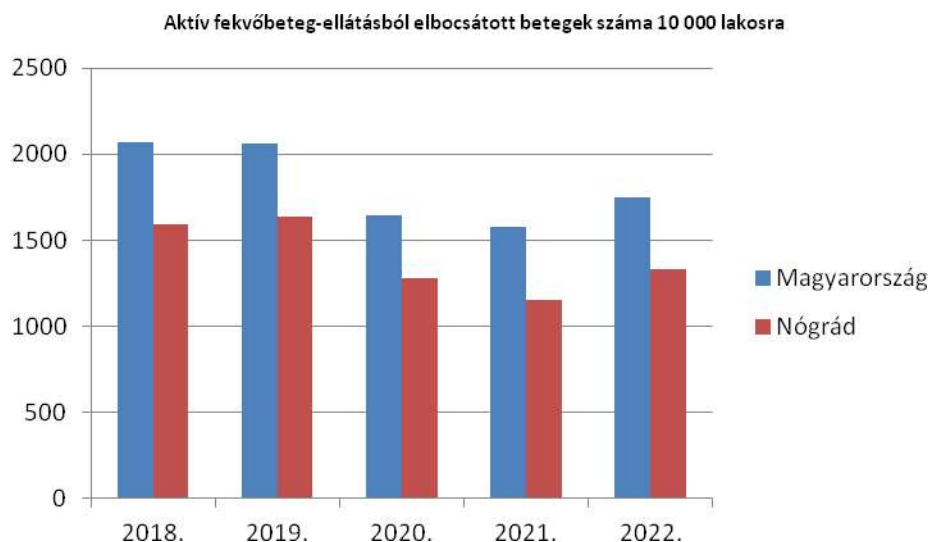
A fekvőbeteg ellátásból elbocsátott betegek számát vizsgálva 2018. és 2022. között látható, hogy a COVID-19 pandémia alatt mind országosan, mind Nógrád vármegyében csökkenés figyelhető meg, a betegek nagy része valószínűleg COVID-19 miatt ellátott beteg, hiszen egyéb ellátások, főleg a krónikus és rehabilitációs ellátások háttérbe szorultak ezen időszak alatt. A járványhelyzet javulásával, az ellátások normál rend szerinti visszaállításával viszont 2022-ben már növekedés tapasztalható.

Fekvőbeteg-ellátásból elbocsátott betegek száma 2018. és 2022. között (aktív és krónikus osztályok együtt)

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Nógrád vármegye	35 252	35 909	27 408	23 641	27 284
Magyarország	2 274 649	2 264 892	1 761 372	1 645 230	1 829 661

Lakosságszám arányosan vizsgálva az aktív ellátást végző osztályokról elbocsátott betegek száma alatta marad az országos adatnak, míg a krónikus ellátások esetében 2021. és 2022. éveket kivéve minimálisan meghaladja azt.

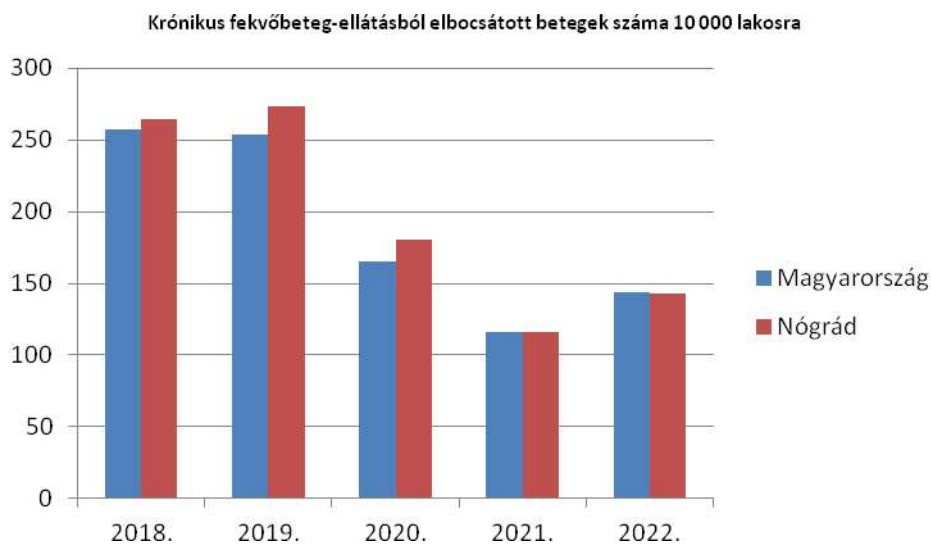
66. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

67. ábra

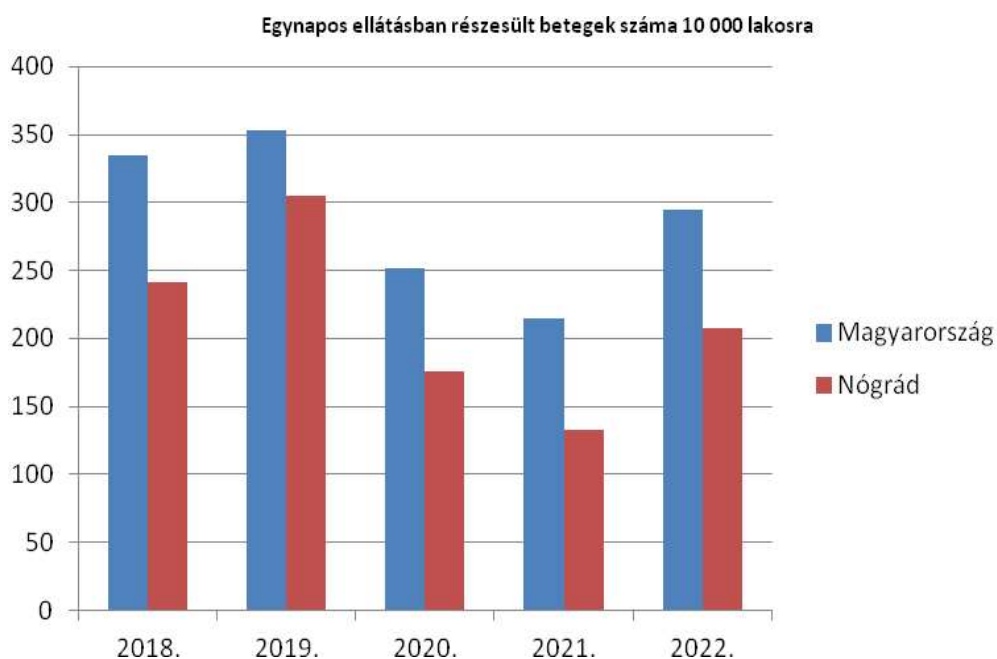

Az egynapos ellátásban részesültek száma a vármegyében folyamatos növekedést mutatott a COVID-19 járvány előtti években, a járvány azonban ezt a tendenciát visszavetette, de ez országosan is hasonlóan alakult.

Egynapos ellátási esetszám 2018. és 2022. között

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Nógrád vármegye	4580	5735	3304	2469	3839
Magyarország	327 329	345 084	245 007	208 258	285 189

68. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az egynapos ellátások elterjedése (mely során a beteg egészségügyi intézményben tartózkodása nem haladja meg a 24 órát) az intézmény számára az ellátási költségek csökkenése miatt, az ellátott számára a munkából való kiesés csökkenése, a kórházi fertőzések elkerülése végett előnyös.

A Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház a Modern Városok Program keretén belül egy új onkológiai tömbbel bővült, melynek műszaki átadására 2022-ben került sor. Az intézmény területén három szintes, komplex onkológiai központ létesült, amelynek a pinceszintjén elhelyezkedő két korszerű besugárzóval vált teljessé a kórház regionális onkológiai központtá történő fejlesztése.

Fejlesztésre került a sürgősségi és a laboratóriumi ellátás, korszerű eszközöket vásároltak, új, éjszakai leszállásra alkalmas helikopterleszálló épült. Az onkológiai tömb másik oldalán, lefedésre került a patak, mely felett, 100 férőhelyes parkoló épült.

A „Skill laborok fejlesztése” című projekt eredményeként szintén a vármegyei kórházban közel 250 m² területen került kialakításra Skill labor, biztosítva az infrastrukturális feltételeket és az eszközparkot. A skill-labor olyan szimulációs eszközökkel felszerelt egység, ahol orvosok és egészségügyi szakdolgozók, orvostanhallgatók és ápolóképzésben résztvevők gyakorolhatják a betegellátást. A területen helyet kapott egy elméleti oktatóterem, egy demonstrációs terem, egy műtő bemosakodó helységgel, egy ultrahang gyakorló terem, egy operátori helység, egy eszközraktár és öltözők is.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

V. Ellenőrzési tevékenység

Egészségügyi igazgatás, az alapellátás ellenőrzése

A járási hivatalok népegészségügyi osztályai a hatáskörükbe tartozó egészségügyi szolgáltatók ellenőrzését egy évre előre ütemezve, munkatervi feladatként vagy esetileg (panasz vagy közérdekű bejelentés miatt) végzik.

2022 év tavaszán a Nemzeti Népegészségügyi Központ iránymutatása alapján az illetékességi területen lévő háziiorvosi (felnőtt, gyermek és vegyes) praxisok célzott ellenőrzésére került sor mely részben telefonos, részben személyes ellenőrzés formájában valósult meg. A vizsgálat célja az volt, hogy megtudjuk, hogy a háziiorvos és házi gyermekorvos rendelési időben a rendelőben tartózkodik-e, illetve rendelési időn kívül, a rendelkezésre állási időben (8.00-16.00 óráig) a betegek számára elérhető-e. Összességében elmondható, hogy a szolgáltatók többsége elérhető volt a rendelési idő alatt, valamint a rendelkezésre állási időben is. 2 szolgáltatónál a kifüggesztett rendelési idő nem egyezett a működési engedélyében szereplővel, ezért nyilatkozattételt követően a működési engedély módosítását kérelmezték.

A telefonos ellenőrzés során 3 szolgáltató nem volt elérhető, részükről 24 órán belül visszahívás sem történt. Egy szolgáltató a rendelési időben nem volt jelen, melyről ugyan tájékoztatta a betegeket, azonban a helyettes orvos rendelése szintén nem volt megoldott továbbképzés miatt. 1 szolgáltató esetében, két különböző telephelyén történt ellenőrzés, telefonon és személyesen is. Ebben az esetben a telefonon nem, de személyesen elérhető volt a szolgáltató. A járási hivatalok minden esetben megtették a szükséges intézkedést.

2022 őszén került sor valamennyi háziiorvosi praxis (felnőtt, gyermek, vegyes körzet) helyszíni ellenőrzésére is, melynek célja a tárgyi és személyi minimumfeltételek ellenőrzése volt. Az ellenőrzések során feltárt hiányosságok megszüntetésére (a szolgáltatók 20 %-ában) határozatot adtak ki a járási hivatalok.

Mindkét céll ellenőrzés tekintetében általánosságban elmondhatjuk, hogy a körzetek többségében megfelelő módon biztosították a betegellátást, a rendelések a rendelési idő szerint zajlottak. A rendelési időben az orvosok és a szakdolgozók telefonon elérhetőek voltak, az ellenőrzés idején a rendelőben tartózkodtak. A betegek ellátása elsősorban személyes találkozással biztosított, de telefonos és e-mailes konzultációra is volt lehetőség így a betegek több információs csatornán keresztül is kapcsolatba léphettek a háziiorvossal, szakdolgozóval. A betegellátás során előzetes időpont egyeztetést használnak, amely elsősorban telefonon történik.

A háziiorvosok minden esetben törekedtek a megfelelő kommunikációra, igyekeztek minél jobb kapcsolatot kialakítani a páciensekkel.

A vizsgált körzetek nagy többségében mind a személyi mind a tárgyi feltételek biztosítottak voltak. Az ellenőrzések apróbb hiányosságokat tártak fel, amelyek rövid időn belül pótlásra kerültek.

Örvendetes, hogy 2022-ben tovább folytatódtak az önkormányzati tulajdonban lévő rendelők felújítási, korszerűsítési munkái.

Salgótarján Megyei Jogú Város területén a 2021-ben felújított Zagyvapálfalvai Egészségcentrum átadására 2022-ben került sor. Itt kapott helyett a Salgótarjáni 6. és 11. sz. gyermekorvosi körzet,

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

majd a 9-es is, valamint a 19. sz. felnőtt háziiorvosi körzet, továbbá a 12. és 13. sz. védőnői körzet is. Balassagyarmat 1, 3. és 5. fogorvosi körzeteiben a rendelő teljes felújítása megtörtént (festés, fogászati székek cseréje, új eszközök biztosítása).

Az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény 14/C. § szerint az egészségügyi ellátással összefüggésben tett panaszbejelentés kivizsgálására a működési engedélyt kiadó hatóság jogosult. A 2022-es évben az alapellátásra vonatkozóan összesen 12 panaszbejelentés érkezett a járási hivatalok népegészségügyi osztályaira.

Háziiorvosi ellátás vonatkozásában 4 panaszbejelentés érkezett. Egy esetben kértek fel szakfelügyelő főorvost a kivizsgálás során. A panasz kivizsgálások eredményeként szakmai hiányosságot nem tártak fel, eljárás megindítására, intézkedésre nem került sor.

Házi gyermekorvosi ellátás vonatkozásában 2 panaszbejelentés érkezett a járási hivatalokhoz. Szakfelügyelő felkérésére 1 esetben került sor, hiányosságot nem tárt fel a kivizsgálás.

Központi háziiorvosi ügyeleti ellátás vonatkozásában 1 panaszbejelentés érkezett. Szakfelügyelő főorvos felkérésére sor került, hiányosságot nem állapított meg, intézkedés nem történt.

Fogorvosi ellátás vonatkozásában 5 panaszbejelentés érkezett a hivatalokhoz. Szakfelügyelő felkérésére fogászati panasszal kapcsolatban 4 esetben került sor. Hiányosságot egyik esetben sem állapított meg a kivizsgálás, intézkedés nem történt.

A bentlakásos szociális otthonokban végzett egészségügyi ellátással kapcsolatban 2 esetben érkezett panaszbejelentés a népegészségügyi feladatkörükben eljáró járási hivatalokhoz. Egy esetben szakfelügyelő főorvos felkérésére is sor került a kivizsgálás során, aki hiányosságot az ellátással összefüggésben nem állapított meg, intézkedés nem történt. A másik esetben a kivizsgálás szintén nem állapított meg hiányosságot.

Önálló rendelőintézet ellenőrzése

A 2022. évi országos hatósági ellenőrzési terv egyik feladata volt az önálló járóbeteg szakrendelőkben a pszichiátriai-, a neurológiai-, a tüdőgyógyászati és belgyógyászati egységekben a személyi, tárgyi, szakmai környezeti feltételek és a dokumentáció ellenőrzése.

A 60/2003. (IX. 20.) ESZCSM rendeletben előírt minimumfeltételek szerinti ellenőrzést a Szécsény és Térsége Egészségügyi Centrumban, valamint a Rétsági Járóbeteg Szakellátó Központban végezték el a Balassagyarmati Járási Hivatal szakemberei, hiányosságot nem tapasztaltak.

Fekvőbeteg ellátás ellenőrzése

2022 évben a vármegyei ápolás szakfelügyeleti ellenőrzések száma mindösszesen 4 volt. A munkatervben meghatározott ellenőrzési feladatok tekintetében a gyógyszerelés ápolásszakmai ellenőrzése teljes mértékben megtörtént vármegyénk fekvőbeteg ellátó intézményei esetén a sebészet és traumatológiai osztályok tekintetében.

Összefoglalóan elmondható, hogy az ellenőrzés időpontjában a gyógyszerszekrények rendezettek, a gyógyszerek eredeti csomagolásban, tárolásuk zárható szekrényekben, illetve zárható raktárhelyiségben történik. A gyógyszeres hűtőszekrény rendezett, a hőmérséklet ellenőrzése naponta megtörténik, dokumentált. Lejárati idő ellenőrzése rendszeresen történik, dokumentáltsága megfelelő. Lejárat határidejű gyógyszer nem volt. A random kiválasztott

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

betegdokumentációk részletes elemzését követően, megállapítható, hogy a szakapolók gyógyszerelési tevékenysége végig követhető, dokumentált.

Kórházhigiénés ellenőrzések

Az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések előfordulását és az antimikrobiális szer alkalmazás gyakoriságát felmérő 2022. évi magyarországi pontprevalencia vizsgálat (PPV) vármegyénk mindhárom fekvőbeteg ellátó intézményében megtörtént. Mindhárom intézményben jelen voltunk a vizsgálatkor és aktív segítséget nyújtottunk annak minél pontosabb kivitelezésében.

Felmértük továbbá a fekvőbeteg ellátó szolgáltatóknál és a szociális intézményekben alkalmazott ózonnal történő fertőtlenítés alkalmazását kérdőív segítségével. A COVID-19 pandémia során sok intézmény alkalmazta ezt a módszert, de azóta bebizonyosodott, hogy nem alkalmas fertőtlenítésre.

Az aktív fekvőbeteg ellátó intézményekben 2022 volt a hetedik év, hogy megtörtént a WHO Kézhigiénés Önértékelő Rendszer felmérése. Az előző évekhez képest lassú előrelépés figyelhető meg a kézhigiéné terén mindhárom intézmény tekintetében. Két intézmény haladó, egy pedig közepes szintre értékelte kézhigiénés tevékenységét.

Orosz-ukrán konfliktus miatt jelentkező egészségügyi igazgatási és járványügyi feladatok

A Nógrád Megyei Védelmi Bizottság Védelmi Titkárságával együttműködve az orosz-ukrán háborús konfliktus kezdetét követően folyamatosan szerveztük a Nógrád vármegyébe érkező menekültek egészségügyi ellátását. Tájékoztatást adtunk a polgármesteri hivatalok és az egészségügyi szolgáltatók részére a menekültek egészségügyi ellátásával kapcsolatban (kinek a feladata, mire terjed ki stb.). A kereskedelmi szálláshelyeken Salgótarjánban elhelyezett nagyobb létszámú menekült esetében megszerveztük az egészségügyi alapellátást a területileg ellátásra kötelezett háziorvos által, együttműködtünk Salgótarján Megyei Jogú Város Egészségügyi és Szociális Központjával. A háziorvos kérésére a krónikus betegek ellátása érdekében kértük a Nógrád Vármegyei Szent Lázár Kórház segítségét a szükséges gyógyszerek és egészségügyi felszerelések biztosítása érdekében, amíg országosan egységes álláspont nem került erről kialakításra. Az ESZK háziorvosa, védőnői és családsegítői folyamatosan figyelemmel kísérték a menekültek egészségügyi állapotát, ellátták őket. Akut egészségügyi probléma esetén vagy egyéb indokolt esetben a mentőszolgálat és az aktív fekvőbeteg-ellátó intézmények együttműködtek a kormányhivatallal az ellátás megszervezése érdekében. Az egészségügyi szolgáltatókat folyamatosan tájékoztattuk a menekültek egészségügyi ellátásának országosan egységes szabályozásáról, a kiadott miniszteri utasításokról és tisztifőorvosi körlevelekről.

A menekültek elhelyezésére szolgáló szálláshelyeken minden első befogadáskor közegészségügyi ellenőrzést végeztek a kormányhivatal népegészségügyi feladatkörükben eljáró járási hivatalok népegészségügyi osztályának szakemberei (összesen 8 alkalommal).

Szükség esetén biztosítottuk a felület- és kézfertőtlenítő szereket, az egészségügyi szolgáltató által jelezett esetekben a tetűirtó szereket, valamint szájmaszkokat és gumikesztyűket.

Az oltópontokat és a háziorvosi szolgálatokat tájékoztattuk, hogy az ukrán menekültek részére is beadható igény esetén a COVID-19 elleni védőoltás. A katasztrófavédelmi hatósággal együttműködve kereskedelmi szálláshelyen elhelyezett menekültek esetében nagyobb létszám

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

oltópontra történő szállítására is felkészültünk, de sajnos kevesen éltek a védőoltás lehetőségével.

Kereskedelmi szálláshelyen elhelyezett menekültek esetében 2 esetben zajlott le COVID-19 járvány.

A salgótarjáni Medves Hotelben 2022.03.13. és 03.28. között 15 fő igazolt pozitív személy, a Halász Fogadóban 2022.03.21. és 03.29. között 3 fő igazolt pozitív személy megbetegedése zajlott. Mindkét esetben megszerveztük a tüneteket mutató és a tünetmentes kontaktok mintavételezését a mentőszolgálattal együttműködve. A járványok megfékezése érdekében a Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya mindkét esetben, határozatban intézkedett a szükséges járványügyi intézkedések betartása érdekében. A szükséges védőeszközöket mind a menekültek, mind az őket ellátó állomány részére biztosítottuk.

Felmértük a menekültek oltottsági státuszát – különösen az alulszocializált nagyobb csoportokban – a Magyarországon kötelező és kötelezően felajánlandó, térítésmentes védőoltások tekintetében. Egyedi védőoltási tervet 60 fő esetében készítettünk, mely tartalmazta a kötelező és ajánlott védőoltásokat is.

Ukrajnából menekültek részére Nógrád vármegyében 2022-ben az alábbi oltóanyagok kerültek kiadásra a háziorvosi szolgálatok részére (összesen 65 adag):

Pentaxim (DPaT-HIB-IPV) – 10 db

Tetraxim (DPaT-IPV) – 5 db

Prevenar (pneumococcus) – 17 db

MMR-VAX-Pro (kanyaró, rózsahimlő, mumpsz) – 28 db

Varivax (bárányhimlő) - 2 db

Engerix-B (Hepatitis B) - 1 db

Gardasil-9 (HPV) – 2 db

Hatósági eljárás megindítására védőoltási kötelezettség elmaradása ügyében nem került sor.

Kozmetikai termékek, gyártóhelyek ellenőrzése

Kozmetikai gyártóhely

Az előző éveknek megfelelően továbbra sem bővült a kozmetikai gyártóhelyek száma, 1 db működik a vármegyében. Összesen 26 féle gyógynövény tartalmú kozmetikai termék előállítás történik. A gyártás gyógyszerész szakmai felügyelete mellett zajlik. A cégvezető jól ismeri és alkalmazza a jogszabályban foglaltakat, az üzem példa értékű higiénés körülmények között működik. Minőségi probléma miatt még nem érkezett reklamáció, termék visszatartásra illetve a kereskedelemről történő visszahívásra még nem volt szükség.

2022. évben egy alkalommal került sor az üzem ellenőrzésére, mely laboratóriumi vizsgálatra szánt mintavétellel kiegészített helyszíni ellenőrzés formájában valósult meg.

A szűrőpróbaszerűen kiválasztott 5 db termék csomagolásán és gyártmánylapján található összetevők megegyeztek. A vizsgált termékek CPNP rendszerbe történő bejelentéssel rendelkeztek. A termékek neve, címkéjének szövege és az összetevők megegyeztek a CPNP portálon lévővel. A címkézés, köztük a 2019. január 1-ét követően gyártott új termékek címkézése, valamint a csomagolásokon olvasható állítások megfeleltek a jogszabályi előírásoknak. A CPNP bejelentések adatainak aktualizálását szükség szerint elvégezték.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Laboratóriumi vizsgálatra 6 db minta vétele történt. A megmintázott 2 termék, valamint a 2 felületről és 2 fő dolgozó kezéről vett minták laboratóriumi eredménye alapján mikrobiológiai paraméterek tekintetében részben feleltek meg a jogszabályban foglalt előírásoknak. A vizsgálatok eredményéről a cég értesítése megtörtént, a szükséges intézkedést megtették.

Forgalmazott és felhasznált kozmetikumok

Az elmúlt évben a készítményekre vonatkozó bejelentési kötelezettség ellenőrzése, címke és minőség-megőrzési idő vizsgálata, kozmetikai terméken feltüntetett, kozmetikai terméktől nem elvárható hatású állítások ellenőrzése, a nem EU tagállamból és harmadik országból származó termékek ellenőrzése kapott kiemelt hangsúlyt, laboratóriumi vizsgálattal kiegészítve, az alábbi bontásban.

Forgalomban lévő kozmetikai termékek címke ellenőrzése laborvizsgálattal kiegészítve:

Vizsgált egységek száma: 6 db

Vizsgált termékek száma: 14 db

Laboratóriumi mintavétel: 1 db (arckrém climbazole tartalmának vizsgálata)

Kifogásolt termékek száma: 0 db

A vizsgálatokat a munkaterv szerinti kiemelt szempontok alapján végeztük, hiányosságot nem tapasztaltunk, intézkedésre nem volt szükség.

Szállodákban, panziókban kihelyezett kozmetikai készítmények ellenőrzése

Vizsgált egységek száma: 7 db

Vizsgált termékek száma: 15 db

Laboratóriumi mintavétel: 1 db (sampon/tusfürdő MI tartalmának meghatározása)

Kifogásolt termékek száma: 4 db

Általános tapasztalatok, kifogásoltság oka:

2 db termék kivételével a többi készítményen magyar nyelvű címke megtalálható volt, melyen a felelős személy adatai, a névleges tartalom, a minőség megőrzési időre vonatkozó információ, a gyártási tételszám, a termék rendeltetése, az összetevők, a tárolásra vonatkozó javaslatok szerepeltek. A vizsgált termékek 4 db kivételével a CPNP rendszerben szerepeltek. A fellelt hiányosságok miatt - illetékesség hiányában – a forgalmazó szerint illetékes népegészségügyi osztályok értesítése, így az ügyek áttétele megtörtént. Gyakran előforduló probléma azonban, hogy az áttétellel érintett Hivataloktól nem kapunk tájékoztatást az ügyek lefolytatásával kapcsolatban, akkor sem, ha az áttétel során erre külön felhívjuk a figyelmet.

Harmadik országbeli terméket forgalmazó egységekben árusított kozmetikai készítmények ellenőrzése

Vizsgált egységek száma: 6 db

Vizsgált termékek száma: 11 db

Laboratóriumi mintavétel: 1 db (arcpúder ólom és kadmium tartalmának vizsgálata)

A vizsgált paraméterek tekintetében a kozmetikai termék az előírásoknak megfelel. Az eredményről a forgalmazó tájékoztatása megtörtént.

Kifogásolt termékek száma: 3 db

Általános tapasztalatok, kifogásoltság oka:

A vizsgált termékek közül 3 db terméken magyar nyelvű címke nem volt. Ugyanez a 3 db termék a CPNP rendszerben nem szerepelt. Illetékesség hiányában az ügyek a szükséges intézkedések megtétele céljából áttételre kerültek az illetékes kormányhivatalok

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

népegészségügyi osztályihoz. Két termék esetében a termékek számláin szereplő forgalmazó szerinti illetékes hatóság értesítése megtörtént. A harmadik esetben a Kft. ügyvezetőjének nyilatkozata szerint a beszerzési bizonylat nem áll rendelkezésére, illetve a terméket a forgalomból kivonta. A vizsgált termékek forgalmazása az utóellenőrzés kapcsán a boltokban nem volt tapasztalható.

A Termékinformációs dokumentáció tartalmának nem megfelelőse miatt a forgalomból kitiltott kozmetikai termékek ellenőrzése

A jogszabályi előírásoknak nem megfelelő termékinformációs dokumentációk ellenőrzése kapcsán indult eljárások során esetenként a kozmetikai készítmény forgalmazása megtiltásra kerül. Ezen termékek forgalomból való tényleges kivonását ellenőriztük a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ nyilvántartása alapján.

Vizsgált egységek száma: 10 db

Az ellenőrzések során megállapításra került, hogy a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ által vezetett nyilvántartásban szereplő kozmetikai termékeket nem forgalmazzák.

Kozmetikai termék címkéjén feltüntetett „felelős személy adatbázis” létrehozása

Kiemelt munkatervi feladatként 10 db forgalomban lévő kozmetikai termék címkéjén feltüntetett magyarországi „felelős személy”-ek adatainak vizsgálatára került sor, az országos adatbázis frissítéséhez.

Étrend-kiegészítő készítmények ellenőrzése

Jogszabályban foglalt jelöléseket, egészségügyi állításokat ellenőriztünk, energia- és vitamintartalomra, valamint gyógyszerhatóanyag tartalomra vonatkozó célzott laboratóriumi vizsgálattal kiegészítve.

D-vitamin tartalmú étrend-kiegészítő készítmények címkevizsgálata, laboratóriumi vizsgálattal kiegészítve

Vizsgált egységek száma: 3 db

Vizsgált termékek száma: 11 db

Kifogásolt termék: 0 db

Laboratóriumi mintavétel: 1 db (D-vitamin tartalom meghatározása)

A megmintázott termék megfelelt a jogszabályi előírásoknak, intézkedésre nem volt szükség.

Interneten forgalmazott potencianövelő termékek vizsgálata

Vizsgált termékek száma: 2 db

Kifogásolt termék: 1 db

Laboratóriumi mintavétel: 1 db (gyógyszerhatóanyag jelenlétének meghatározása – szildenafil, tadalafil, vardenafil)

Általános tapasztalatok, kifogásoltság oka:

A vizsgált étrend-kiegészítő készítmények OGYÉI felé történő bejelentése megtörtént. A termékek leírásánál az összetevők és az adagolási javaslat szerepel. A termék-leírásnál betegséget megelőző, gyógyító hatás nem került feltüntetésre. A termékek csomagolásán a megfelelő figyelmeztető feliratok szerepeltek. A vizsgált termékeken az alkalmazási

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

javaslat fel van tüntetve. A termékeken a forgalmazó neve, címe, elérhetősége szerepel, a nettó tömeg és a minőség megőrzési idő jelölt.

1 db termék laboratóriumi vizsgálata során megállapítást nyert, hogy a vizsgált termék két különféle gyógyszerhatóanyagot is tartalmaz. Fentiekre való tekintettel az ügyben feljelentést tettünk a Nógrád Vármegyei Rendőr-főkapitányságon gyógyszerhamisítás büntett megalapozott gyanúja miatt. Az ügyben továbbá ideiglenes intézkedés (forgalmazás megtiltása) megtétele, valamint a forgalmazó székhelye szerint illetékes kormányhivatal értesítése megtörtént.

Specifikus csoportoknak szánt élelmiszerek forgalmazásának ellenőrzése – anyatej-helyettesítő tápszer

Vizsgált egységek száma: 4 db

Vizsgált termékek száma: 9 db

Kifogásolt termék: 0 db

Laboratóriumi mintavétel: 1 db (energia, fehérje, zsír, szénhidrát, vas tartalom meghatározása)

A megmintázott termék megfelelt a jogszabályi előírásoknak, intézkedésre nem volt szükség.

OGYÉI által megküldött kifogásolt notifikációs igazolások kivizsgálása

Abban az esetben érinti a járási népegészségügyi osztályokat, ha az OGYÉI kifogásolt notifikációs igazolást küld az illetékességi területünkön lévő forgalmazóval kapcsolatosan.

Az OGYÉI részéről notifikációs igazolás 2022. évben 3 alkalommal érkezett. A járási hivatalok a szükséges intézkedéseket megtették.

Jogerős határozattal kitiltott étrend-kiegészítő készítmények ellenőrzése

Vizsgált egységek száma: 3 db

Vizsgált termékek száma: 22 db

Az OGYÉI honlapján található „Forgalomba hozataltól eltiltott étrend-kiegészítő termékek” listájában szereplő, jogerős határozattal kitiltott CBD tartalmú étrend-kiegészítő készítmények szűrőpróbaszerű ellenőrzése során megállapításra került, hogy a termékeket nem forgalmazzák.

Élelmiszer eredetű megbetegedések

Tárgyévben élelmiszer eredetű megbetegedés gyanúját 2 esetben jelentették, mindkét esetben gombamérgezés gyanújával szállították kórházba az érintett személyeket, akik a gyanúnak ítélt, saját szedésű gombából egyedül fogyasztottak. A gombatoxikológiai vizsgálatok során egy esetben sem találtak mérgező gombát a beküldött mintákban, ám fellelhetőek voltak bennük olyan gombafajok, melyek elfogyasztása után gyomor- és bélrendszeri tünetek jelentkezhetnek. Megfigyelést követően mindkét beteg otthonába távozott. Ezek az esetek felhívják a figyelmet arra, hogy mindenki csak ellenőrzött, gombavizsgáló által bevizsgált gombát fogyasszon.

Energiaital okozta megbetegedést 2022. évben 6 esetben jelentettek. Az érintettek 13-30 éves férfiak és nők, akik változó mennyiségben fogyasztottak energiaitalt, általánosságban napi 1-5 doboz, kb. 0,25 liter-1,25 liter mennyiségben. Tünetként jellemzően tachycardia, mellkasi fájdalom, magas vérnyomás, hányás, hasi fájdalom, szédülés jelentkezett, egy alkalommal

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

eszméletvesztésről számoltak be. Maradandó károsodás, halál az esetekkel kapcsolatban nem ismert.

Gyermek- és ifjúság-egészségügyi tevékenység

Bölcsőde, egységes óvoda-bölcsőde

2022-ben is folytatódott az a tendencia, hogy egyre több bölcsőde kezdi meg működését, és egyre több további bölcsőde létesítésére van igény. Tárgyévben 4 db új bölcsőde, valamint 3 db új mini bölcsőde kezdte meg működését vármegyénkben. Az ellenőrzéseken tapasztalt higiénés helyzet a működő bölcsődék esetében megfelelő volt. A kiemelt munkatervben előírt „Bölcsődék közegészségügyi felmérése” feladat keretében, az illetékességi területünkön működő 39 bölcsőde mindegyikének hatósági helyszíni ellenőrzés keretében történő vizsgálatára sor került.

Óvoda

2022-ben három új óvoda létesült. Az illetékességi területünkön működő intézmények közül 3 egység ellenőrzésére, további 4 esetben óvodákat érintő közegészségügyi szakkérdés vizsgálatára is sor került.

Az óvodák higiénés helyzete általánosságban megfelelő. A szükséges karbantartási munkákat többnyire a nyári szünetekben végzik el, a hiányosságokat prioritás szerint pótolják a meglévő szűkös anyagi korlátok figyelembe vételével. Az ellenőrzések során kiemelt figyelmet fordítottunk az intézményekben előforduló balesetveszélyes helyzetek felderítésére és azok megelőzésére.

Általános iskola

2022-ben 5 esetben kértek hivatalunktól közegészségügyi szakvéleményt meglévő intézmények korszerűsítéséhez és bővítéséhez, valamint használatbavételi engedélyezéssel kapcsolatban. 1 iskolával kapcsolatban érkezett közérdekű panaszbejelentés, a járási hivatal a szükséges intézkedést megtette.

Középiskolák

Illetékességi területünkön 19 középfokú oktatási intézmény működik. Hatóságunktól két esetben kértek közegészségügyi szakvéleményt ezen intézményekkel kapcsolatban, egy esetben tanműhely építési engedély ügyében indított engedélyezési eljárásban, egy esetben pedig a salgótarjáni Semmelweis Egyetem Kanizsai Dorottya Többcélú Szakképző Intézmény működéséi engedélyéhez szükséges közegészségügyi feltételek biztosítottságának ellenőrzése miatt, a feltárt hiányosságok pótlása érdekében intézkedett a járási hivatal.

Kollégiumok

Általános iskolai oktatásban résztvevők számára elhelyezést nyújtó kollégiumok közül 3 egység, míg középiskolai tanulmányokat folytató diákok számára fenntartott kollégiumok közül 5 egység működik a kormányhivatal illetékességi területén.

Gyermekotthon, lakásotthon

Az engedélyező hatóság megkeresése alapján 2022-ben 3 intézmény esetében került sor ellenőrzésre. A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában működő „Százszorszép” Gyermekotthonok 2 telephelyén, valamint a Nógrád Vármegyei Reménysugár

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Egyesített Szociális Intézményben is sor került hatósági ellenőrzésre. A helyszíni ellenőrzés során számos hiányosság feltárására került sor, melyek megszüntetésére hívták fel a járási hivatalok az intézmények figyelmét.

Szálláshellyel rendelkező táborok, napközis táborok, táborok

2022. évben illetékességi területünkön 202 esetben került sor igazolás kiadására táborhelyek részére bejelentéssel és engedélyezéssel kapcsolatban. A már nem működő Szorospataki Ifjúsági Tábor területén tervezett új közösségi ház építési terveit vizsgáltuk meg közegészségügyi szakkérdés tekintetében.

Közegészségügyi szempontból az ellenőrzött táborok megfeleltek a jogszabályi előírásoknak. Tapasztalataink szerint a járványhelyzet miatt a korábbi évekhez hasonlóan még mindig kevesebb tábor megtartására került sor. Mind a szülők, mind pedig a gyermekek részéről nagy volt a táborozási lehetőségek iránti érdeklődés, de a járványhelyzetre való tekintettel több népszerű tábor megtartását a táborok szervezői nem vállalták fel. A táborok helyszíneiről elmondható, hogy nagy részük jó közegészségügyi körülmények között működött.

Illetékességi területünkön továbbra is 1 játszóház működik, Salgótarjában.

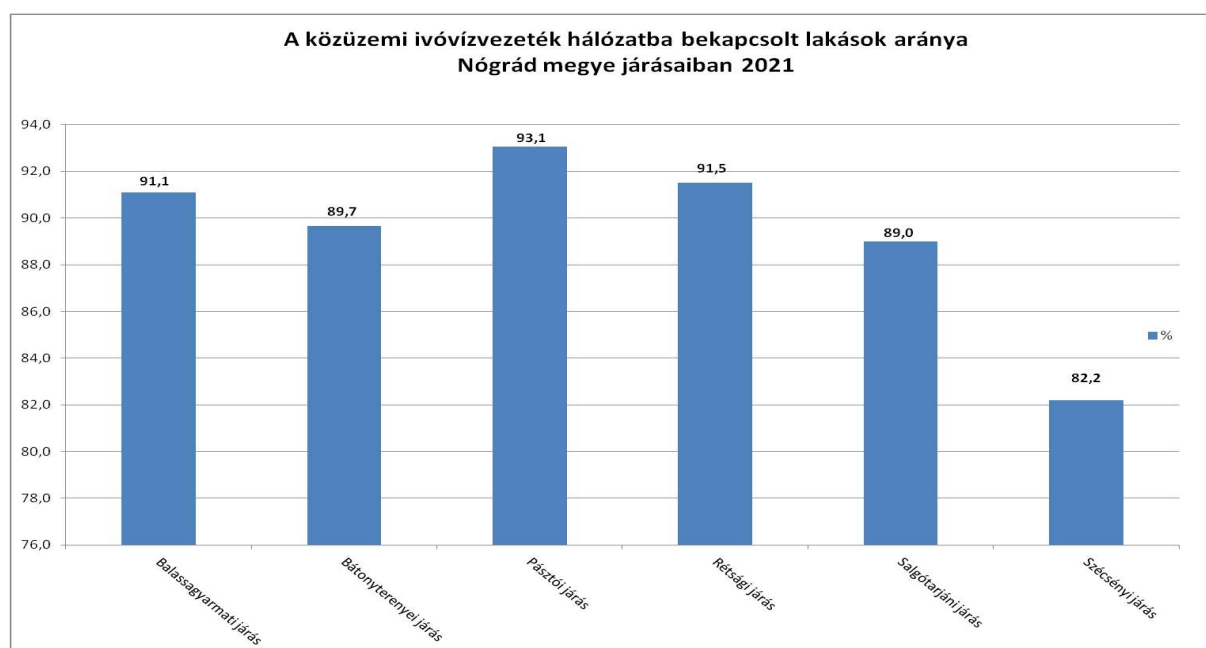
Ivóvíz minőség ellenőrzés

Nógrád vármegye hat járásának valamennyi települése és településrésze kiépített közműves ivóvíz szolgáltatással (elosztóhálózat) rendelkezik. Az ivóvízhálózat teljes hossza hozzávetőlegesen 2200 km.

2022-es évben az ivóvíz távvezetékek és települési elosztóhálózatok tekintetében jelentősebb fejlesztésre, rekonstrukcióra nem került sor.

Az ivóvízhálózatba bekötött lakások számában lényeges változás nem történt. Ez a szám hozzávetőlegesen 80.000 épület, az összes lakásállomány megközelítőleg 90%-a.

69. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvényből fakadó kötelezettségek miatt a vármegyében korábban működő ivóvíz szolgáltatók jelentős száma mindösszesen háromra fogyatkozott [DMRV Duna Menti Regionális Vízmű Zrt. (továbbiakban: DMRV Zrt.), Észak-magyarországi Regionális Vízmű Zrt. (továbbiakban: ÉRV Zrt.), Heves Megyei Vízmű Zrt. (továbbiakban: HMV Zrt.)].

A DMRV Zrt. a vármegye nyugati részén, 55 településen végez ivóvíz szolgáltatást két jelentős vízbázis vizének felhasználásával. Az egyik a Váci Vízellátási Üzem által működtetett, vármegyén kívüli verőcei vízbázis, ahonnan a kitermelt víz a hermányi vízműtelepen keresztül kerül a szendehelyi 2x1000 m³-es tárolómedencébe, majd a Balassagyarmati Vízellátási Üzem rendszerébe. A másik vízbázis, a sérülékeny besorolású dejtári, amely a Dejtár és Patak települések közötti kútsorra (20 db) támaszkodik. Az Ipoly folyó kavicsteraszára települt talajvizes kutakból különféle tisztítási eljárások (ülepítés, savtalanítás, lágyítás, vas- és mangáneltávolítás) és klórgázos fertőtlenítés után juttatják az ivóvizet távvezetéken és hozzátartozó különféle műtárgyakon keresztül a települési elosztóhálózatokba.

A HMV Zrt. Bátonyterenyei Üzemegysége három településen és azok településrészein (Bátonyterenye, Mátraverebély, Rákócziánya) végez ivóvíz szolgáltatást részben saját maga által termelt (Bátonyterenye, Káposztási vízműtelep, Mátraverebély P/A kút), részben az ÉRV Zrt-től a hasznosi víztisztító műből távvezetéken érkező, átvett vízzel. A saját víztermelés részben talajvízdúsítás útján történik, amely természetes talajszűrést felhasználó felszínivíz-tisztítási eljárás. Lényege, hogy alkalmasan kialakított szivárogtató medencéken, nyelőkutakon keresztül előtisztított (derített) felszíni vizet (Zagyva) juttatnak a termelő kutakba. Ezáltal a kitermelhető víz mennyisége növelhető, a háttérszennyeződések minőségromló hatása csökkenthető.

Az ÉRV Zrt. a fennmaradó 73 településen főként a vármegye északi, déli és keleti területén folytatja ivóvíz szolgáltató tevékenységét. Az ivóvízellátást két felszíni víztározó (Hasznos, Komravölgy) és víztisztító mű, valamint több felszín alatti vízbázis (pl.: Pásztó, Szirák, Mátraszele, István forrás) üzemeltetésével biztosította 2022-ben. 2019-től vízminőségi problémák miatt a szurdokpüspöki és mátránovái kutak nem termelnek a hálózatba. Szurdokpüspöki település vízellátása a pásztói vízműről, Mátránovák és Mátraterenye vízellátása pedig a hasznosi távvezetéken keresztül történik.

A Komra-völgyi tározó (vízkivétel helye: Rárópuszta, Ipoly folyó) Salgótarján, Szécsény, valamint a Dobroda és Ménes völgyi települések vízellátását szolgálja. A tisztítási technológia (derítés, szűrés) után a vizet klórdioxidos fertőtlenítés útján csíráatlanítják.

Az ÉRV Zrt. másik jelentős felszíni vízbázisa a Hasznosi tározó, amely a Kövicses patak vizére települt. A hasznosi tisztítóműben a tisztítási technológia sor végén (derítés, szűrés) klórdioxidos fertőtlenítést alkalmaznak. Elsősorban Salgótarján déli irányból történő megtáplálására, valamint a megyeszékhely és a köztes települések ellátására létesült a 80-as években. Későbbiekben a Kis-Zagyvavölgy, az Északnyugati Mátra, Közép- és Dél-Nógrád településeinek vízellátása is erről a vízbázisról épült ki.

Nógrád vármegyében 2022. évi tavaszi, nyári és őszi szárazság miatt átmeneti vízkorlátozás bevezetésére került sor az Észak-magyarországi Regionális Vízmű Zrt. Pásztó-Hasznosi vízműrendszer esetében, amely az Északnyugati Mátra, illetve a Közép- és Dél-Nógrád

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

településeinek vízellátását biztosítja. A szolgáltató vízkormányzással az Észak-Nógrádi regionális vízműrendszerből pótolta a Pásztó-Hasznos vízműrendszerből hiányzó vizet.

A szolgáltatók által történt adatszolgáltatás alapján a hálózatba juttatott ivóvíz mennyisége 2022 évben megközelítőleg 7.764.645 m³ volt. Ebből lakossági ivóvíz célú felhasználás 7.315.118 m³ volt, a fennmaradó mennyiség élelmiszer előállítás és egyéb célra került felhasználásra.

A közüzemi vízművek a népegészségügyi hatóság által határozatban jóváhagyott ivóvízbiztonsági tervek alapján üzemelnek.

A közüzemi hálózaton szolgáltatott ivóvíz 47%-a felszíni víz eredetű, a rétegeredetű nem számottevő (<4%). A fennmaradó vízmennyiség fele-fele arányban talajvizes, illetve parti szűrésű kutakból származik.

A települési elosztóhálózatok rekonstrukciója (cseréje) több településen, elsősorban Salgótarjánban, indokolt lenne. Ezáltal a másodlagos vízminőség romlás és hálózati veszteségből (exfiltráció, csőtörés) eredő anyagi veszteség megelőzhető, illetve csökkenthető lenne.

A kitermelt vizek minősége néhány kivételtől eltekintve a vonatkozó jogszabályi határértékeknek megfelel. Néhány településen (Cered, Zabar, Szilaspogony) az ivóvízellátást biztosító kutak vízminősége ammónium- és/vagy vastartalom tekintetében meghaladta az előírt határértéket. Ennek következtében a Cered és térsége ivóvízminőség javító program keretében a helyi vízbázisok kiváltása az elmúlt években megtörtént. A mátrászelei vízbázis - ahonnan említett települések ellátása történik - kútjaiból kitermelt víz minősége vastartalom tekintetében ugyancsak meghaladja az előírt határértéket, azonban vas- mangántalanító berendezés közbeiktatásával többnyire biztosítani tudják a megfelelő hálózati vízminőséget.

Főosztályunk 2022. évben laboratóriumi vizsgálat céljából 312 db bakteriológiai, 115 db kémiai és 114 db mikroszkópos biológiai hatósági mintavételezést végzett a vármegye településeinek elosztóhálózatán lévő mintavételi pontokon, elsősorban közkifolyókon, illetve közintézményekben (óvoda, polgármesteri hivatal). A laboratóriumi vizsgálatokat a kijelölt Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály Laboratóriumi Osztálya végezte.

A bakteriológiai ivóvízminták megközelítőleg 18 %-a bizonyult kifogásoltnak elsősorban Coliform szám miatt. A minták közül E.coli jelenléte miatt 1,3%, az Enterococcus miatt 7,7%-a ivóvízül nem volt elfogadható. A kémiai minták közül a vas 3,4%-ban, a klorit 1,47%-ban, a mangán 1%-ban bizonyult kifogásoltnak. Mikroszkópos biológiai vízminőségi jellemzők közül az egyéb férgek tartalom emelkedett ki a vizsgált minták közel 13%-os kifogásoltságával, az egyéb férgek esetében 2,6%, fonalférgek miatt 4,3%, házas amőbák esetében a minták 1,7%-a lett kifogásolt. Hatósági mintavételezésekből eredően az ivóvízminőség helyreállítása érdekében 2022-ben a szolgáltatók felé 19 azonnal végrehajtandó határozati intézkedés kiadására került sor. A határozatokban az elvégzett minőségjavító intézkedések igazolását célzó negatív vízvizsgálati eredmény beküldését is előírjuk. Az elrendelt minőségjavító munkálatok elvégzését a szolgáltatók írásban jelzik, a megfelelő vizsgálati eredményeket megküldik.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A közüemi szolgáltatók a vonatkozó jogszabály által előírt önellenőrző vizsgálat keretében 2022-ben összesen 1081 vízvizsgálatot (kémiai, bakteriológiai, biológiai) végeztek, végeztettek akkreditált laboratóriumban. A vizsgálati eredmények megközelítőleg 17 %-a Coliform szennyezettség miatt bizonyult kifogásoltnak, illetve a minták közel 1%-ban Pseudomonas aeruginosa szennyezettség volt kimutatható, továbbá vas és mangán tartalom miatt a minták közel 2 %-a kapott kifogásolt minősítést. Enterococcus szennyezettség a minták közel 5%-ban, E.coli szennyezettség a minták 1,5%-ban eredményezett kifogásolt minősítést. Mikroszkópos biológiai vízminőségi jellemzők közül az egyéb féreg tartalom emelkedett ki a vizsgált minták közel 6,5%-os kifogásoltságával, az egyéb férgek, fonalférgek, házas amóbák jelenléte miatt a minták 1,5%-a volt kifogásolt.

A víziközmű-szolgáltatók az önellenőrző vizsgálatok során általuk tapasztalt vízminőségi problémákról és a vízminőség helyreállítása érdekében tett intézkedésekről a hatályos jogszabály előírásainak megfelelően tájékoztatást adnak hatóságunknak.

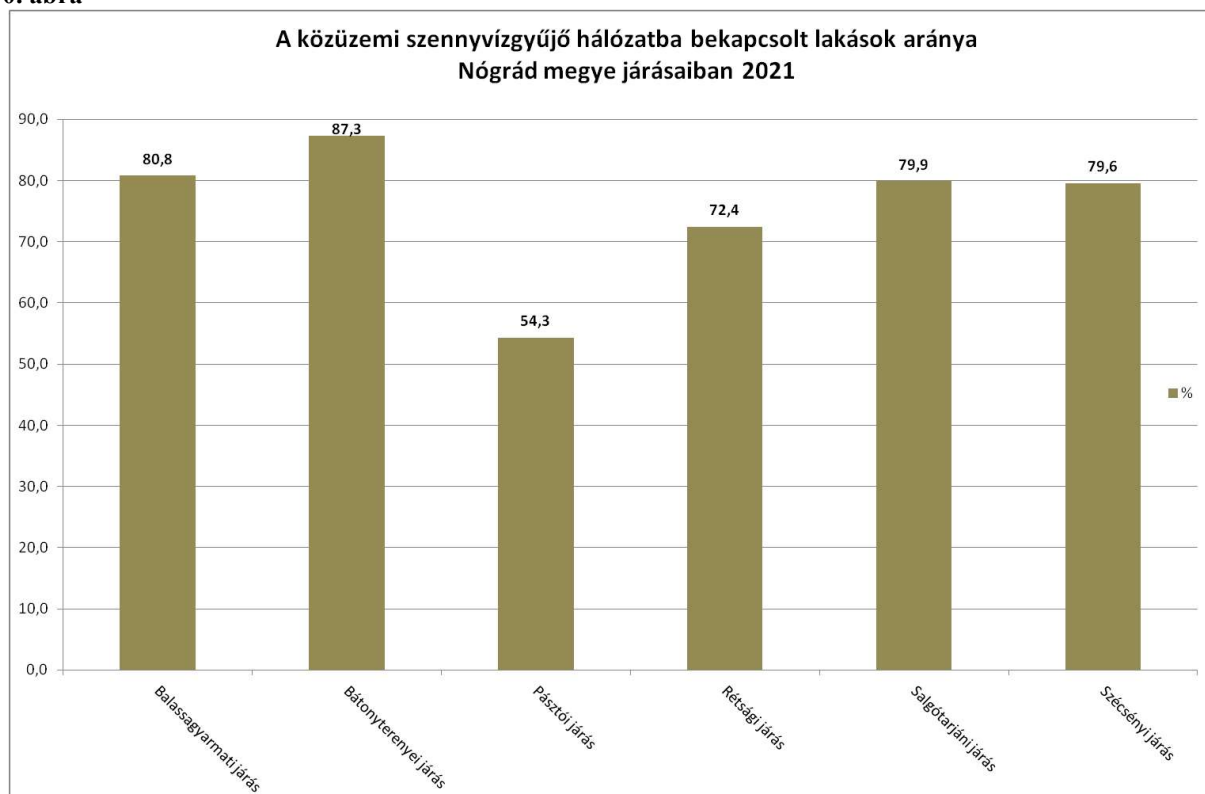
Az elmúlt időszakban a vármegye ivóvízellátásában rendkívüli esemény nem történt, az ivóvíz fogyasztásával összefüggésben emésztőrendszeri megbetegedés előfordulásáról tudomásunk nincs. Methaemoglobinaemiás megbetegedés (a víz magas nitráttartalma által előidézett oxigénhiányos állapot csecsemők körében) az elmúlt években nem fordult elő.

Talajhigiéne

Nógrád vármegyében a települések csatornázottságának aránya hozzávetőlegesen 90 %.

A csatornahálózattal rendelkező településeken a házi rákötések aránya közel 76%-os.

70. ábra

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A csatornahálózaton keresztül elvezetett szennyvizek tisztítására 34 közüzemi szennyvíztisztító telep szolgál a vármegyében. Üzemeltetésüket az ÉRV Zrt., a DMRV Zrt. és HVM Zrt. végzi. Kapacitásuk változó néhány 10 m³-tól 10.000 m³-ig terjed. Nagyobb kapacitású telepek esetében a tisztított szennyvíz befogadója élővíz, kisebb telepek esetében gyakori a talajban történő elsikkasztás. A tisztított szennyvizek minőségére nézve vizsgálati eredmények nem állnak rendelkezésre, mivel hatóságunk részére nincs jogszabályi kötelezettség ilyen jellegű vizsgálatok végzésére.

A tisztítótelepeken keletkező víztelenített szennyvíziszap elhelyezése részben a REG Kft. Lőrinciben levő ártalmatlanító telepén, igen kis részben szántóföldi kihelyezéssel megoldott.

A nagyobb kapacitású, elsősorban városi szennyvíztisztító telepek alkalmasak tengelyen beszállított szippantott szennyvizek fogadására, ártalmatlanítására, megfelelő mennyiségben adagolva a közcsatornán érkező szennyvízhez.

A vármegyében jelentős környezet-egészségügyi problémát okoz a közcsatorna hálózattal még nem rendelkező településeken, illetve a szennyvízcsatorna bekötésekkel nem rendelkező ingatlanokon keletkező, szippantással eltávolított szennyvizek illegális elhelyezése, ártalmatlanítása.

A tavalyi évben Kálló, Erdőkürt, Vanyarc, Ecseg, Csécse, Szarvasgede, Jobbágyi és Szurdokpüspöki települések kommunális szennyvízhálózatának kiépítése kezdődött meg. Amennyiben a jövőben a használatbavételi engedélyezési eljárások lezárulnak, akkor a fenti Dél-Nógrádi településeken is lezárul a csatornahálózat teljes körű kiépítése.

A települési szilárd kommunális hulladékok gyűjtése (szelektív is), szállítása és ártalmatlanítása a vármegyében megoldott.

Nógrád vármegyében már csak három kommunális szilárd hulladék ártalmatlanító telep működik (Salgótarján, Nógrádmarcfal, Jobbágyi), mivel bátonyterenyei hulladék ártalmatlanító telep megszüntette működését. A salgótarjáni és nógrádmarcali térségi telepeken a vármegye közel 100 településének hulladékát ártalmatlanítják.

Medencés fürdők, természetes fürdőhelyek

Medencés fürdők esetében 24 db hatósági medencevíz mintavétel történt, amely során bakteriológiai kifogásoltság miatt 1, kémiai kifogásoltság miatt 7 esetben intézkedtünk az üzemeltetők felé.

Jogszabály által előírt helyszíni higiénés ellenőrzést két esetben végeztünk a vármegyében található egyetlen kijelölt természetes fürdőhelyen (Bánki Tó-Strand). Az ellenőrzések során hiányosságot nem tapasztaltunk, intézkedés nem történt.

Kártevők elleni védekezés

A Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatal területén egy koedukált hajléktalan szálló (Hajléktalanokat Ellátó Egyesített Intézmény – 2660 Balassagyarmat, Baltik Frigyes utca 10.) működik. Férőhely 20 fő, bővítés nem lehetséges. Az intézmény fenntartója a Magyar Vöröskereszt Nógrád Vármegyei Szervezete. Ellátási területe Balassagyarmat és környéke.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A Salgótarjáni Népegészségügyi Osztály területén az alábbi hajléktalan szállások működnek:

- Női Átmeneti Szálló - Salgótarján, Hősök út 35. - 20 férőhelyes
- Férfi Átmeneti Szálló - Salgótarján, Acélgyári út 61. - 40 férőhelyes
- Nappali melegedő-éjjeli menedékhely - Salgótarján, Hősök út 35. - 15 férőhelyes,
- Menedék Családok Átmeneti Otthona - Salgótarján, Bóna Kovács út 4/B. - 40 férőhelyes
- Családok Átmeneti Otthona - Etes, Művelődés út 2. - 16 férőhelyes

A hajléktalan szállásokon a tetvességi vizsgálatokat és a tetves személyek kezelését szakgondozó, családgondozó, szociális gondozó végzettségű személyek felvételkor, illetve havi rendszerességgel (a családi otthonban hetente) és szükség esetén végeznek.

2022. évben ruha- és lapostetű a szállásokon nem fordult elő. A fejtetvesség előfordulási aránya 1,1%, a havonta vizsgált 95 személyből általában 1-2 fejtetves személyt jelentettek. A tetvesnek talált személyek kezelését az észlelést követően elvégzik, ehhez tetűirtó szer (Pedex) az intézményekben folyamatosan rendelkezésre áll. Ha személykezelés szükséges, akkor a szálló zuhanyozó helyiségében végzik el.

A vizsgálatokat a tetvesség elleni védekezésről szóló módszertani levél szerint vezetik, melynek másolatát havi rendszerességgel megküldik a területileg illetékes népegészségügyi osztálynak. Az irtószer ellátottság megfelelő, az intézmények literes kiszerezésben szerzik be a Pedex tetűirtószert.

Ruhatetvességet évek óta nem tapasztaltak. Esetleges előfordulása esetén lehetőség lenne a ruházat cseréjére. Ruhát az intézmények adományokból, magánszemélyektől, illetve karitatív szervektől kapnak. Ruhatetvesség esetén a tetűvel fertőzött textíliákat műanyag zsákban gyűjtik össze és helyezik el, majd elégetésre kerülnek.

A tetvesség helyzetének értékelése gyermekközösségekben:

A Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya illetékességi területén 133 óvoda működik 6086 fő gyermekkel. 2022. év során 19 egységből összesen 31 főt jelentett a védőnői szolgálat fejtetvességgel. Általános iskola 85 egységgel működik a vármegyében 13239 fő diákkal. 2022. évben 21 egységből jelentettek fejtetvességet 94 fő érintettségével. Bölcsődéből és középiskolából tárgyévben nem jelentettek fejtetvességet.

A tetvességi helyzet az előző évekhez hasonlóan alakult. Gyermekközösségekben a tetvességi vizsgálatokat a védőnők végzik, évi 3 alkalommal (január, április és szeptember hónapokban). A köztis időszakban a szűrésnél tetvesnek talált gyermekek utóellenőrzése, illetve a pedagógusok által jelzett problémás személyek vizsgálata történik. A tetves gyermekek szüleit értesítik az elvégzendő tetvetlenítésről, ez azonban nem mindig jelent megoldást. A hanyag szülők egyáltalán nem, vagy nem megfelelően végzik el a tetvetlenítést, az elhalt serkék eltávolítására pedig szinte soha nem fordítanak gondot. Néhány intézmény esetében a többször tetves gyermekeknél helyben megoldják a védőnők a tetvetlenítést, megelőzve ezzel a további fertőzést. Nagymértékben tetves személynél, elhúzódó tetvesség esetén a védőnők a járási hivatalok népegészségügyi osztályától kérnek segítséget. Tárgyévben góckutatás nem történt családoknál.

2022 év első felében – az előző évhez hasonlóan – a pandémia során a gyermekközösségekben elrendelt karantén a közösségi érintkezés csökkenését jelentette, így a tetvesség terjedése is csökkent. Ez a helyzet azonban a védőnői vizsgálatokat nehezítette.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

A tapasztalat, hogy évenként mindig ugyanazokat a gyerekeket szűrik ki. A probléma a közösségeknél szinte csak a gyermek közösségből való kikerülésével oldódik meg. Hiába a felvilágosító munka, a rászoruló családok tetűirtó szerekkel történő ellátása, esetlegesen a gyermek intézményben való tetvetlenítése.

Általános iskolában, óvodában a védőnővel közös tetvesség vizsgálatok végzésére a pandémia miatt keletkező többletfeladatokból adódó leterheltség miatt nem került sor. Tetűirtó szereket az intézményi készletből az iskolai védőnőkön keresztül biztosított a járási hivatal népegészségügyi osztálya a rászoruló családok részére.

A járási hivatalok népegészségügyi osztályai felé nem érkezett észrevétel tetűirtószer felhasználásával kapcsolatosan, illetve technikai akadály a beszerzéssel kapcsolatban nem merült fel.

Egészségőri munkakör hiányában az osztályok a tetvesség elleni védekezésben elsősorban szakmai tanácsadásban tudnak részt venni, néhány alkalommal a védőnővel közösen illetve góckutatás céljából tisztasági vizsgálatot végeznek, de tetvetlenítésben nem vesznek részt.

Az egyes kártevők elleni védekezés helyzete, alakulása:

Szúnyogokkal, rühatkával, ágyi poloskával, csótányok nagymértékű elszaporodásával kapcsolatos panasz nem érkezett.

Rágcsálók jelenlétével kapcsolatosan az év során 15 bejelentés érkezett a járási népegészségügyi osztályokhoz. Valamennyi bejelentésben a magánháztartásoknál felhalmozott szemét, illetve rendezetlen, gázos terület miatt elszaporodott rágcsálók jelenlétére panaszkodtak. A panaszbejelentéseket követően minden esetben helyszíni ellenőrzés történt. Az ellenőrzések alkalmával - 7 esetben - a rágcsálók nyomát nem tapasztalták a munkatársak, csak feltételezhetően a gázos terület miatt élő és búvóhelyük lehet. Fentiek miatt a panaszok megalapozottsága is vitatott, sokszor rossz szomszédi viszonyok is közrejátszanak. Nehézséget jelent a kivizsgálás során, hogy a rágcsálók fészkelő és tartózkodási helye egyértelműen nem megállapítható, gyakorlatilag azok bármely közeli lakásból származhatnak, nem bizonyítható tényszerűen, hogy tényleg a bejelentett környezetéből szaporodtak el.

A megalapozott panaszok esetében a járási hivatalok írásban felszólították a terület tulajdonosát az irtás elvégzésére, valamint felhívták a bejelentő szomszéd figyelmét, hogy a saját területén belül ő is köteles gondoskodni a rágcsálóirtás elvégzéséről. Az ellenőrzéseket követően a rágcsálóirtás minden esetben megtörtént.

2022. évben kiemelt munkatervi feladat volt az egészségügyi kártevők elleni védekezés átfogó ellenőrzése a kiszolgáltató személyeket szállásoló/gonozó fekvőbeteg ellátó egészségügyi intézményekben, és a fogyatékosokat, pszichiátriai betegeket, időseket, gyermekeket ellátó bentlakásos otthonokban, valamint a gonozó személyzet élőszködő ízeltlábúakkal kapcsolatos tudásanyagának, felkészültségének frissítése.

A kiemelt feladat kapcsán 1129 fő foglalkoztatott ápoló és gonozó személyzet aktuális tudását sikerült felmérni online kérdőív segítségével. A kérdőív tíz kérdésből állt, amelyek az ágyi poloska és az emberi rühatka jellemző tulajdonságaira, a tünetek felismerésére, a fertőzés kezelésére, valamint a terjedés megakadályozására irányultak. A feladatlapok többsége (689 db) a vármegye kórházaiból érkezett, 440 db pedig bentlakásos szociális intézmények dolgozóitól. A válaszadók 91 %-a 7, illetve ez feletti pontszámot ért el a maximális 10 pontból. Az alacsony pontszámot elérők között nagyobb számban voltak a szociális szférában dolgozók. Több

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

intézmény vezetője jelezte, hogy az elért eredmények kapcsán továbbképzéseket szervez a dolgozók számára.

Az ismeretek bővítésével a megelőzésre tehető a hangsúly, valamint időben észlelt tünetek esetén a mielőbbi beavatkozásra. Lényeges a szakmai irányelvek követése, valamint abban megerősíteni a dolgozókat, hogy kinek, mire kell figyelnie az intézményben a fertőzések elkerülése, illetve mielőbbi megfékezése érdekében.

A munkatervi feladat kapcsán 3 intézmény ellenőrzése történt meg. Az ellenőrzések alkalmával hiányosságot nem tapasztaltak a munkatársak. Az ellenőrzött intézményekben rüheség, illetve ágyi poloska nem került azonosításra.

Nógrád vármegyében összesen 9 kártevőirtó vállalkozás rendelkezik engedéllyel egészségügyi kártevőirtó tevékenység végzésére, amelyből kettő (Mini Bee Hungary Kft., Kárpáti László egyéni vállalkozó) 2022 évben kezdte meg a tevékenységét.

Az egészségügyi kártevőirtással foglalkozó vállalatok/egyéni vállalkozók körében tárgyévben 4 ellenőrzés történt. Az ellenőrzések során hiányosságot nem tapasztaltak a járási népegészségügyi munkatársak, intézkedésre nem került sor.

Kémiai biztonság

Területünkön kémiai biztonsági szempontból jelentős egységek a nagy ipari üzemek, melyek termékeik gyártásához alapanyagként, segédanyagként használnak jelentősebb mennyiségű vegyi anyagokat, keverékeket. Az üzemekben jellemzően fémszerkezet-, alkatrész- és gépgyártás, illetve műanyaggyártás történik. A gyártás során különböző fém- és műanyagöntést, felületkezelést (zsírtalanítást, szinterezést, fényezést) végeznek. Az alapanyagok és a vegyi anyagok nagy részét magyarországi forgalmazóktól és az Unió országaiból szerzik be.

Az illetékességi területünkön működő vállalkozások, cégek vonatkozásában a 2021. évhez képest lényeges kémiai biztonságot érintő változás, hogy megkezdte működését Bátorterenyre Iparterületén egy felső küszöb értékű veszélyes üzem. Nem veszélyes és veszélyes hulladékok telephelyi gyűjtését, előkezelését és hasznosítását végzi az üzem. A tevékenység során Li-ion akkumulátor gyártásból származó selejt, minőségi hibás, gyártásközi fémtartalmú hulladékok, ill. használatból visszavett Li-ion akkumulátorok kezelését végzik, mely során a kinyert értékes fémkomponenseket (elsősorban, Ni, Mn, Co és Li oxid) értékesítik.

Az üzemekben a kémiai biztonsági helyzet jónak mondható, többségükben a kémiai biztonsággal összefüggő feladatok elvégzésére külsős szakembert alkalmaznak. Így elmondható, hogy a rájuk vonatkozó jogszabályi előírásokat jól ismerik, komolyan veszik és eleget tesznek az ezzel összefüggő kötelezettségeknek. A kisvállalkozások, kiskereskedők és egyéb továbbfelhasználó egységek esetében is javulás tapasztalható, ezekben az egységekben is igyekeznek megfelelni, együttműködők, de a kémiai biztonsági jogszabályok folyamatos változásait - külön ezzel a területtel foglalkozó szakember hiányában - csak nehezen tudják nyomon követni.

A kémiai biztonsági felügyelők teljes körű ellenőrzéseket végeznek az egységekben. A teljes körű kémiai biztonsági ellenőrzések ipari üzemekben, strandokon, uszodákban, ivóvíz szolgáltató egységben, valamint vegyi anyagokat, biocid termékeket forgalmazó kiskereskedelmi egységekben történnek. A többi szakterületen a szakterületi ellenőrzések alkalmával, illetve a

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

megelőző tevékenységhez kapcsolódóan, a kémiai biztonsági munkatársak által összeállított formajegyzőkönyv felhasználásával végzik a felügyelők az ellenőrzést. Minden szakterületre vonatkozóan az új egységek esetében a helyszíni szemlén a felügyelők az ügyfeleket tájékoztatják a vonatkozó kémiai biztonsági előírásokról, valamint, hogy a veszélyes anyagokkal, illetve veszélyes keverékekkel végzett tevékenység bejelentése elektronikus úton a KBIR rendszerbe történik. Ennek is köszönhetően a biztonsági adatlapok megfelelőségének tekintetében és a bejelentési fegyelem vonatkozásában is javulást tapasztaltunk.

Az illetékességi területünkön működő egységek – a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról szóló 1907/2006/EK (REACH) rendeletben foglalt szerepük szerint – elsősorban továbbfelhasználók.

Az ellenőrzések a hazai jogszabályokban, valamint a REACH és a veszélyes anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról szóló 1272/2008/EK (CLP) rendeletben foglalt kötelezettségek betartásának vizsgálatára is kiterjedtek. Biocid termékek esetén a forgalmazás jogszerűségét, valamint a felhasználás körülményeit ellenőriztük.

A „Részvétel a Forum REF-10 egységes végrehajtási projektben: termékek integrált ellenőrzése” című munkatervi feladat kapcsán 4 db mintavétel történt, 1 db pamuttartalmú textil, 1 db impregnált textil, 1 db bőripari termék és 1 db gumiőrlemény és gumiból készült árucikk. A projekt célja a forgalomba hozott, elsődlegesen importált termékekben előforduló, a REACH rendelet által korlátozott anyagok akkreditált laborvizsgálattal egybekötött ellenőrzése. A laboratóriumi vizsgálati eredmények szerint a vizsgált paraméterek tekintetében az árucikkek megfeleltek az előírásoknak.

Az „Importálók és import termékek ellenőrzése” munkatervi feladat kapcsán a NAV adatszolgáltatása szerint 6 cég érintett az illetékességi területünkön, az érintett cégeknél a REACH rendelet szerinti regisztrációs és esetleges engedélyezési kötelezettség ellenőrzése, valamint a CLP rendelet szerinti harmonizált osztályozás megfelelőségének és a méregközponti bejelentés megtételének ellenőrzése megtörtént. 2 cég esetében REACH hiányosságok miatt Intézetünk eljárást indított. Az egyik Kft. a hiányzó dokumentumokat pótolta, melynek alapján a REACH regisztráció szükségtelennek bizonyult és az eljárás megszüntetésre került.

A PIC rendelet szerinti éves jelentési kötelezettség ellenőrzésében kormányhivatalunk nem volt érintett.

A „Biocid hatóanyagok jóváhagyásához kapcsolódó ellenőrzési feladat” során 27 termék ellenőrzése történt meg, hiányosság nem került megállapításra. Az ellenőrzések során a BEF-2 projekt is teljesítésre került, a vonatkozó kérdőív megküldésre került.

A „Biocid termékekhez kapcsolódó célzott ellenőrzési feladatok” munkatervi feladat kapcsán összesen 23 db ellenőrzést végeztünk. 9 db egészségügyi intézményben, 12 db nem egészségügyi intézményben felhasznált felület- vagy kézfertőtlenítőszer és 2 db egészségügyi kártevőirtó tevékenység keretében felhasznált biocid termék ellenőrzése történt meg a felhasználás ellenőrzésével egybekötve, hiányosságot nem tapasztaltunk.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Az „OSZIR-KBIR szakrendszerbe 2018. január 1-jét megelőzően bejelentett, hiánypótlásra váró veszélyes anyag, veszélyes keverék és biocid termék bejelentésének ellenőrzése” tárgyú munkatervi feladat keretén belül az érintett egységek figyelmének felhívása már az előző évben megtörtént.

RAPEX ellenőrzés keretében 41 db termék lett vizsgálva, riasztásban szereplő terméket nem találtunk.

A helyszíni ellenőrzések során feltárt hiányosságok miatt a 2022. évben összesen 7 esetben történt intézkedés, jellemzően a bejelentés nélkül veszélyes anyagokkal és veszélyes keverékekkel végzett tevékenység, a tevékenységben történt változás bejelentésének elmulasztása; veszélyes anyagok, veszélyes keverékek biztonsági adatlapjainak hiánya miatt. Kémiai terhelési bírság kiszabására nem került sor.

Veszélyes anyaggal és veszélyes keverékkel végzett tevékenység bejelentés 67 db érkezett hivatalunkhoz 2022-ben.

A Nógrád vármegyében működő három kórház jogszabályi előírás szerint, a Kémiai Biztonsági Információs Rendszert használja a mérgezési esetek bejelentésére. A 2022. évben 677 db mérgezési esetet rögzítettek a vármegyei kórházak a KBIR rendszerben, amely az előző évhez képest csökkenést mutat. A mérgezési esetbejelentések KBIR-ben való rögzítésének ellenőrzése alapján megállapítottuk, hogy a bejelentéseket a kórházak néhány kivételtől eltekintve határidőn belül elvégzik. A mérgezési esetbejelentések rögzítése 57 esetben a mérgezetten kórházból való elbocsátását követő 7. és 30. nap közé esett, 30 napon túl rögzített eset nem volt.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Egészségfejlesztés

Főosztályunk feladatai közé tartozik az egészségfejlesztés, ami mind célcsoportok, mind témák szempontjából igen sokrétű. Fontos a lakosság minél szélesebb körű tájékoztatása az egészségben eltöltött életevek számának növelése érdekében, és a korai halálozási és megbetegedési adatokból tükröződik ennek szükségessége is.

A COVID-19 pandémia miatt hozott szakmai intézkedések fokozott feloldása, majd megszüntetése után az egészségfejlesztési teendőink megszorodtak. Módunkban állt szakmai rendezvények, lakosság közeli felvilágosító és szűrőprogramok, iskolás korosztály számára meghirdetett verseny megszervezésére.

2022-ben folytatódott a pályázati úton beszerzett eszközök (ételpiramis, táplálkozási és konyhai higiénés ismeretekhez szükséges kellékek, figyelemfelhívó táblák, az önvizsgálat oktatás kellékei, kiállítási anyag a védőoltással kapcsolatos ismeretekről, HÉSZ és dohányzás káros hatásait szemléltető bábú) köré szervezett programok szervezése, melyekkel **931 fő lakost** értünk el. A Dohányzás Fókuszpont támogatásával 2021 májusában pályázat útján elnyertünk egy nagy értékű, élethű nagyságú demonstrációs bábú használati jogát a dohányzás visszaszorítását szolgáló, megelőző programjaink bővítésének céljára. Nagyban megkönnyítené munkánkat, ha a programokhoz szükséges fogyóeszközök tekintetében is lehetőségünk lenne csatlakozni pályázatokhoz, vagy az egészségnapra pályázó települések eszközbeszerzéséhez tehetnénk előzetesen javaslatot.

Az egészségfejlesztésben elért lakosság száma az összlakosság számához viszonyítva kevésnek tűnhet, azonban ha az 931 főt, mint egy-egy családtagot nézzük, aki a megszerzett ismereteket továbbadja, akkor azonnal jelentősebb azon lakosok száma, akiket az egészségtudatosabb magatartásukhoz új ismeretekkel vértettünk fel.

Egészségfejlesztés jellemzőbb szinterei

A főosztály munkatársai 2022 évben **10 helyszínen, 6 településen** vettek részt egészségnevelő, illetve egészségfejlesztő programokon.

2022 évben **9, felnőtt lakosságot megcélzó települési vagy munkahelyi programon** vettünk részt helybe vitt szűrési lehetőségekkel, tanácsadással, egészségfejlesztési programokkal. Számos alkalommal irányítottunk pácienseket szakorvoshoz, háziorvoshoz, illetve egy esetben a mentőszolgálat riasztására is sor került, életet veszélyeztető kardiológiai esemény miatt. Sajnálatos módon az idős és a fiatal korosztály esetében is magas esetszámban fordul elő az elhízás és annak észlelhető szövődményei is pl.: magasvérnyomás, emelkedett vércukorszint, emelkedett összcholeszterin stb.

Felmérések igazolták, hogy a minél **fiatalabb korban** elkezdett, visszatérő ismeretanyaggal történő felvilágosítás a prevenció leghatékonyabb módszere, programjaink egy része - **4 alkalom** - szólt ennek a célcsoportnak. A gyermekek fogékonyak az új ismeretekre, könnyebben és szívesen tanulnak. Különösen fontos, hogy megkapják a megfelelő felvilágosítást, hogy képesek legyenek az egészségük szempontjából fontos, helyes döntéseket

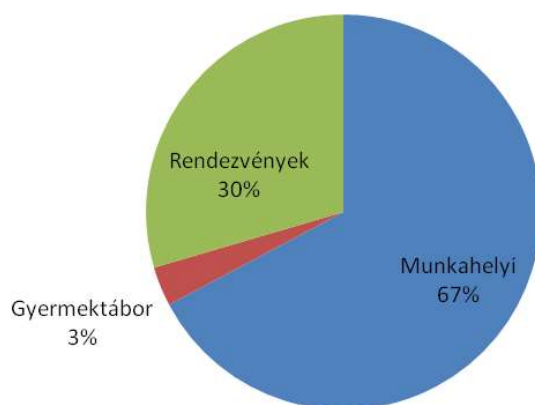
NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

meghozni. Főosztályunk ezért különösen fontosnak tartja, hogy a felnőtt lakosság tájékoztatása mellett a vármegye oktatási intézményeinek tanulói számára is minél szélesebb témakörben biztosítson egészségfejlesztő előadásokat.

A programjaink szinterek szerinti felosztása látható a 71. ábrán.

71. ábra

Résztevő lakosság megoszlása a programok helyszíne szerint
2022-ben (%) n=931

Együttműködő partnerek voltak 2022 évben:

Nógrád Vármegyei Rendőr-főkapitányság
Nógrád Vármegye Önkormányzata
Salgótarján és Térsége Egészségügyi-Szociális Központ
Magyar Rákellenes Liga Salgótarjáni Alapszervezete
Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ
Buják Önkormányzata
Balassagyarmati Fegyház és Börtön
Nógrád Vármegyei Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

2022 őszén főosztályunk a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központtal közösen szervezte meg a VI. Kormányhivatali Egészségnapot. A salgótarjáni és balassagyarmati helyszínen, mindkét napján általános állapotfelméréssel, szükség esetén kardiológiai szakvizsgálattal, csontsűrűség méréssel, bőrgyógyászati szűréssel, tüdőgyógyászati vizsgálattal, nőgyógyászati vizsgálattal, férfiak PSA szűréssel, valamint szájüregi szűréssel vártuk, kizárólag a kormányhivatal dolgozóit. Ismét nagy érdeklődés övezte a programot, 351 főt tudtunk befogadni a szűrésekre mindkét helyszínen. Négy, jól felszerelt szűrőbusz érkezett a program megvalósításához. A vizsgálatok során kiszűrt és diagnosztizált páciensek tovább lettek irányítva házi orvosaikhoz, illetve szakorvoshoz, így jelentősen jobb gyógyulási vagy túlélési eséllyel részesülhetnek kezeléseikben.

2022 őszén ismét részt vett főosztályunk a XVI. Nógrádi Megyenapon. Tápláltsági állapotfelméréssel, táplálkozási tanácsadással és ehhez kapcsolódó egyéb programokkal,

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

gyermek részére játékos feladatokkal készültünk, és mutattuk be egészségfejlesztési tevékenységünket.

Egészségfejlesztés és egészségnevelés témakörei:

Szexuális felvilágosítás általános iskolásoknak

A program során legfőbb célunk az, hogy a fiatalok minél jobban megismerjék testük működését, az alapvető intim higiéniai szabályokat, a fogamzásgátlás módszereit, és ezek elmulasztásának következményeit.

„Tisztaság fél egészség”- Higiénével az egészségünkért

A játékos feladatokkal egybekötött előadás során beszélgetünk a testi higiéné és a fogápolás alapjairól, a tisztálkodás elmulasztásának egészségre gyakorolt hatásairól.

Egészséges táplálkozás és a közétkeztetési reform fontossága

Kiállítással összekapcsolt előadás során célunk a figyelem ráirányítása a közétkeztetési reform fontosságára, a táplálkozással kapcsolatos szemléletváltás szükségességére. Ezen kívül kitérünk a helytelen táplálkozási szokásokra és az azok következtében kialakuló megbetegedések közötti összefüggések jelentőségére.

Energiaitalok – Miért ne?

Az előadás során a gyermekek megismerkednek az energiaitalok összetételével, az emberi szervezetre gyakorolt hatásaival, illetve a tartós fogyasztás következményeként kialakuló káros mellékhatásokkal, egészségügyi kockázatokkal. Az előadást videók és konkrét esetbemutatók, személyes történetek és gyakorlati bemutató is színesítik, melyeken keresztül az átadni kívánt információ könnyebben eljut a gyermekekhez.

A program – témájából adódóan – főként a felső tagozatos diákokat célozza meg, így az előadás során igyekszünk a meggyőzés helyett kötetlen beszélgetéseket, rávezető előadásmódot alkalmazni, melyek mind gondolkodásra sarkallják a gyermekeket, akik szívesebben kérdeznek, megnyílnak, és a számukra új, érdekes információkat otthon, saját környezetükben is szívesen megosztják a családdal, barátokkal.

Így reményeink szerint elérhető, hogy a gyermekek mellett a család többi tagja, a közvetlen környezet is valamilyen formában értesüljön az előadások során elhangzott ismeretekről, és így csatlakozzanak a prevenció tevékenységhez.

A dohányzásról

Az előadás során a legfőbb célunk, hogy a fiatalok megismerjék a dohányzás szervezetre gyakorolt káros hatásait, a nemdohányzó életmód előnyeit. Az előadást követően a gyermekeknek és a nevelőknek lehetőségük van egy kilélegzett levegőből történő szénmonoxid (CO) mérésre. A CO-mérés során megmérjük a kilélegzett levegő szénmonoxid szintjét, amely arányos a dohányzás mértékével. A mérés hozzásegítheti a dohányosokat ahhoz, hogy felismerjék a dohányzás egészséget károsító hatását, és a leszokás mellett döntsenek.

Élethű nagyságú, szétszedhető demonstrációs bábun a dohányzás okozta káros hatások következményeként jelentkező betegségeket és azok szövődményeit mutathatjuk be. Sikerral ragadja meg a gyermekek figyelmét és kelti fel érdeklődésüket, valamint könnyedén

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

és játékos formában építi fel a gyermekek dohányzást elutasító attitűdjét és bővíti tudásukat a káros hatásokról.

Emlő- és hereönvizsgálat oktatás

Az önvizsgálat egyszerű, könnyen megtanulható módszer arra, hogy jobban megismerjük a saját testünket, és képesek legyünk felismerni az esetleges elváltozásokat. A korai felfedezés életet menthet, ezért kiemelten fontos, hogy az önvizsgálat módszerét minél szélesebb körben megismertessük a lakossággal. Az előadás során az önvizsgálat elméleti ismertetése mellett here, illetve emlő önvizsgálati modell segíti a módszer gyakorlati bemutatását. A résztvevőknek lehetőségük van a modellekben található csomók kitapintására, így a saját testük vizsgálatakor könnyebben felfedezik az esetleges elváltozásokat.

Vége itt a hétvége - Hétvégi szórakozás tabuk nélkül

Az előadás a szabadidő eltöltésének leggyakoribb veszélyeire hívja fel a figyelmet, melyben kitérünk az internetezés, a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a drogozás és a meggondolatlan nemi kapcsolatok hatásaira. Az interaktív program során elsődleges célunk az, hogy a gyermekek megnyíljanak, tabuk nélkül, őszintén tegyék fel a témával kapcsolatos kérdéseiket, így egy kötetlen beszélgetés keretében könnyebben eljutnak a fiatalokhoz a tudatos, biztonságos hétvégi szórakozással kapcsolatos információk.

Szexuális úton terjedő megbetegedések megelőzése

A nemi szerveket érintő, szexuális úton terjedő betegségek miatt kevesen fordulnak személyesen orvoshoz. Az emberek többsége szemérmes, nehezen tárulkozik fel, ezért is fontos a leggyakoribb nemi betegségekről beszélni. Az előadás főbb témái a felelősségteljes szexuális magatartás, a körültekintő partnerválasztás, a hűség, monogámia, illetve a gumióvszer használata, melynek gyakorlati alkalmazásának bemutatását óvszerfelhelyező gyakorlati modell segíti.

Az internet veszélyei

Az internet nagyszerű eszköz, de veszélyeket is rejt. A gyermekek és a fiatalkorúak védelme az internet káros tartalmaival szemben egyre fontosabb kérdés napjainkban, hiszen ők még nem tudják helyesen szűrni és értékelni a kapott információt, megkülönböztetni az értékeset az értéktelentől. Az előadás során kitérünk az adatvédelem fontosságára, a közösségi oldalakban rejlő veszélyekre – tartalmak megosztása, ismeretlen személyek megítélése stb. – az internetes zaklatásokra és a segítségkérés lehetőségeire, valamint az internetes vásárlásokra, és az ezzel kapcsolat visszaélések elkerülésével kapcsolatos legfontosabb információkra.

Védőoltások helye és jelentősége a XXI. században - plakátkiállítás

A védőoltások az úgynevezett aktív immunizálás eszközei. Ez azt jelenti, hogy az élő, legyengített kórokozót, elölt kórokozót vagy a kórokozó valamely aegységét tartalmazó oltás beadása után a szervezet saját immunválasza hozza létre a védő hatást. Időről időre a bulvármédiában, titokzatos kör e-mailekben, közösségi oldalakon, számos csalóka írást lehet olvasni a védőoltások veszélyeivel kapcsolatban. Egyes írások "csupán" betegségekről szólnak, amiket a védőoltások okoznak, de találkozunk a legvadabb összeesküvés-elméletekkel is. Ezért napjainkban különösen fontos, hogy a védőoltásokkal kapcsolatos,

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

orvosilag hiteles információkat minél szélesebb körben elérhetővé tegyük a lakosság számára.

e-Bug program

Lehetőség van általános higiénés ismeretek oktatására az e-Bug oktatási segédanyag és az ehhez kapcsolódó interaktív kiállítás segítségével. Az e-Bug iskoláskorú gyermekeknek szóló, játékos egészségfejlesztési oktatási eszköz, mely átfogóan foglalkozik a személyi higiéné, a szexuális egészség, a védőoltások és a felelősségteljes antibiotikum-használat témaköreivel. Külön hangsúlyt fektettünk a kézmosás fontosságára, valamint a köhögés és tüsszentési etikett ismertetésére.

A program „Játékos tudomány” elnevezésű eleme az internetalapú, valamint a pedagógusoknak szóló oktatási csomag kiegészítése, melynek célja a gyermekek bevonása a játékos tanulásba, attitűdjük formálása, gyakorlati készségeik fejlesztése. Az oktatási csomag ezen eleme egy öt állomásból álló gyakorlati bemutató, mely az alábbi témákat foglalja magába: bevezetés a mikróbák világába, kézhigiéné, légúti higiéné, élelmiszer-higiéné és felelős antibiotikum-használat.

2022 márciusától a Salgótarjáni Városi Televízió adott műsoridőt az „Egészség percek” elnevezésű tematikus, egészségfejlesztő programnak. A Magyar Rákellenes Liga Salgótarjáni Alapszervezetének elnöke és a vármegyei tisztifőorvos közreműködésével készültek az ismeretterjesztő műsorok. 2022-ben hét alkalommal ültek le az adott téma szakemberei az állandó házigazdákkal beszélgetni. Minden alkalommal az egészség tudatosság állt a központban az alábbi témakörökben:

- ◆ Egészségmegőrzés, prevenció, dohányzás megelőzése
- ◆ Egészséges táplálkozás
- ◆ Férfiak egészsége
- ◆ Bőrdaganatok, bőrvédelem
- ◆ Szájüregi daganatok
- ◆ Gyógyszerfogyasztás, étrend-kiegészítők

A témakörök összefogják az egészségmegőrzés mindhárom prevenció szintjét, ezáltal a lakosság széles körű tájékoztatást kap kortól, nemtől függetlenül. A városi televízió a 2023-as évben is sugározza a tartalmas Egészség percek, immár 12 témában készült el felvétel.

NÓGRÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Zárszó

A Nógrád Vármegye Közgyűlése számára készült beszámolónk alapvető célja a közelet szereplői számára tájékoztató adása a vármegye lakosságának egészségi helyzetéről, az egészséget befolyásoló tényezőkről, a vármegye egészségügyi ellátó rendszeréről, a közegészségügy helyzetéről. Bízunk abban, hogy a vármegyei közgyűlés mellett a helyi önkormányzatok is érdeklődéssel olvassák. Célunk, hogy a beszámolóval felhívjuk a figyelmet a vármegyét érintő legsúlyosabb egészségügyi problémákra, mint például az alapellátás helyzete, a lakosság egészségi állapotának országoshoz viszonyított riasztó adataira. Idén is részletesen bemutatjuk egészségfejlesztési programjainkat, abból a célból, hogy megmutassuk azokat a lehetőségeket, amelyekkel mi segíteni tudjuk az egészségtudatosság növelését.

A COVID-19 pandémia után 2022-ben már tevékenységünk részben visszatért a pandémia előtt megszokotthoz, és ezt folytatjuk tovább. Ez tükröződik a hatósági és az egészségfejlesztési tevékenységünkben is. Bízunk abban, hogy a pandémia hatására talán egészségtudatosabb lett a lakosság, így igyekszünk ezt fenntartani. Pozitívan értékeljük az emlőszűrésen megjelentek arányának növekedését, az egyre nagyobb érdeklődést a szűrővizsgálatok iránt a rendezvényeken.

Az egészséget meghatározó tényezők között legnagyobb jelentősége az egyén életmódjának és egészségértésének van, mely azt jelenti, mennyire képes egészségügyi kérdésekben tájékozódni, információhoz jutni, azokat megérteni és felhasználni saját egészsége érdekében. Az összeállított anyagnak célja az is, hogy az egyes megbetegedések esetében megmutassa a megoldási lehetőségeket is, mint például az elérhető szervezett népegészségügyi szűrővizsgálatokat, melyek az emlő, a méhnyak és a vastagbél daganatok korai kiszűrését szolgálják. A részvételi arányok növelésében az önkormányzatok, háziorvosok, védőnők, civil szervezetek szerepe nagyon fontos.

A daganatos megbetegedések és a szív-érrendszeri megbetegedések – melyek a legnagyobb betegségterhet jelentik ma Magyarországon és vármegyénkben is – esetében szűrőbuszok alkalmazásával tudjuk közelebb vinni a lakossághoz a megelőzés eszközeit, növelve ezzel egészségtudatosságukat, egészségértésüket. A programok szervezésében együttműködő partnereink az önkormányzatok, egészségügyi szolgáltatók, munkahelyi egészségnapok esetében a munkáltatók. A legnagyobb előrelépést a fiatalok egészségnevelésével tudunk elérni, melyben számítunk az oktatási-nevelési intézmények, tankerületi központok támogatására.

A Salgótarjánban kialakított új onkológiai centrum hatalmas előrelépés a terápia terén, hiszen helyben rendelkezésre áll a daganatellenes kezelés magas színvonalú, teljes spektruma. Ez még inkább arra kell ösztönözzön mindenkit, hogy éljen a szűrővizsgálatok adta lehetőséggel, ne féljen a diagnózistól.

Minden fórumon meg kell ragadni a lehetőséget, hogy a korai felismerés fontosságáról és az elérhető kezelési módokról minél többet tudjon a lakosság.

Vármegyénk lakosainak egészségi állapotán javítani csak összetársadalmi összefogással és felelősségvállalással, az egészségügyi szolgáltatók, az önkormányzatok, az oktatási-nevelési intézmények, a társhatóságok, a civil szervezetek és a népegészségügyi hatóság közötti együttműködéssel lehet.

Feketéné Dr. Zeke Ildikó
vármegyei tisztifőorvos

NÓGRÁD VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Források:

- Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Salgótarjáni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya adatszolgáltatása
- Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya adatszolgáltatása
- Területi Statisztikai Évkönyv (2021.)
- Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ adatai
- Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ tulajdonában lévő egészség.hu halálozási adatbázis
- Országos Mentőszolgálat Nógrád Vármegyei Területi Szervezete, Pifka Zsolt vezető mentőtiszt tájékoztatása
- Központi ügyeletek adatszolgáltatásai
- Fekvőbeteg ellátó intézmények adatszolgáltatásai
- Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő tájékoztatása
- Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő publikus adatbázisa

Irodalom:

Ádány Róza: Megelőző orvostan és népegészségtan, Medicina Kiadó, Budapest; 2006.

Ádány Róza: A magyar lakosság egészségi állapota az ezredfordulón, Medicina kiadó, Budapest; 2003.

Vargáné Hajdú Piroska: Demográfiai és epidemiológiai módszerek a népegészségügyben, Medicina kiadó, Budapest, 1996.